

9/ 44'-
T. E. TIŠOVSKÝ

The illustration depicts a young woman with voluminous, wavy blonde hair and bright blue eyes. She is looking upwards and to the left with a slight smile. She holds a thin, dark circular hoop with her right hand. A small brown mouse, wearing a blue and green striped bow around its neck, is perched on the top of the hoop. The background is a textured, light greenish-yellow. The overall style is reminiscent of mid-20th-century children's book covers.

**PŘÍHODY
MALÉ MYŠKY**

Ž I V Ě P R A M E N Y / S V A Z E K 2 0

T. E. TISOVSKÝ

Příhody malé myšky

PÁTÉ VYDÁNÍ

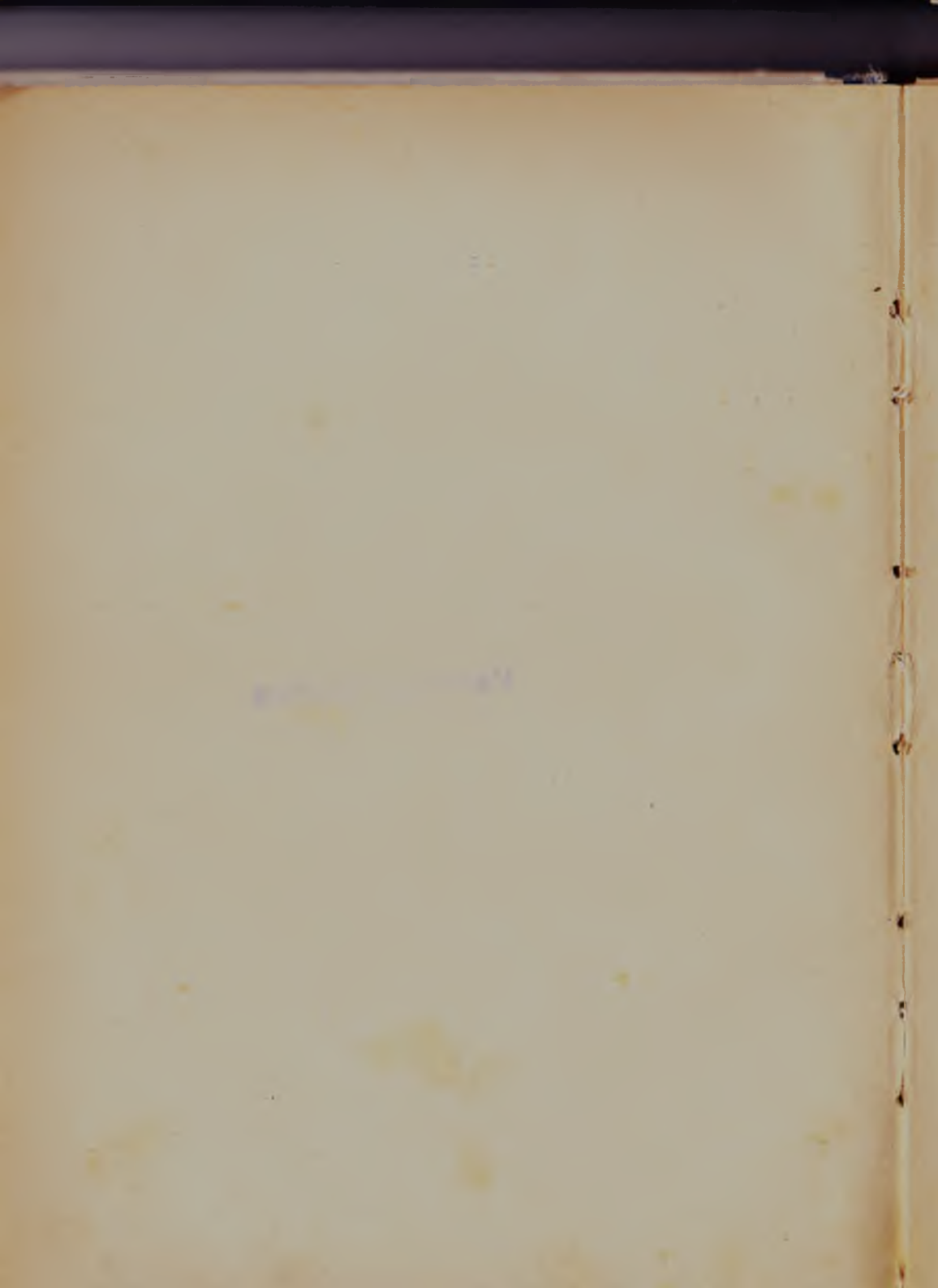
Alena Kubelková

Valsová Kateřina

Publikace 1436

P R A H A 1942

NÁKLadem ÚSTŘEDNÍHO UČITELSKÉHO NAKLADATELSTVÍ A
KNIHKUPECTVÍ, SPOLEČNOSTI S R. O., PRAHA VII, LETENSKÁ 4,
BRNO, GISKROVA 34

O pavlovské škole a o myší rodině

V Pavlově mají školu uprostřed vsi, vpravo od silnice, a je tak hezky vystavěna a tak pečlivě obílena, že se na ni každý pocestný, jde-li Pavlovem po prvé, s potěšením zahledí. Škola je neveliká. Je v ní jenom jediná třída a jeden učitel. Dívky i hoši sedí ve světlici pohromadě — a chodí tam děti nejen z Pavlova, nýbrž i z nedaleké vsi Borovnice. V Borovnici totiž školy nemají, je to dědina malá.

Borovnické děti putují ráno do pavlovské školy společně, a je-li hezké počasí, nestýská se jim cestou. Prší-li, anebo jsou-li v zimě hluboké závěje, doveze je obyčejně některý hodný pantátá ve voze nebo na saních — a po

škole navečer přijíždívá pro ně zas pantáta jiný. Přes poledne zůstávají ve školní světnici a obědvají, co si byly v uzlíčkách přinesly.

Maminky jim dávají do uzlíčka krajíc chleba, vykrojí v něm malou jamku a do jamky vkládají máslo nebo sádlo, někdy tvaroh, ba také sladký med; a vedle toho přidávají svým synáčkům a dceruškám nějaké jablko, hrušku, švestku i jiné pamlsky. Takový obídek dětem ovšem znamenitě chutná a nezávidí spolužákům z Pavlova, kteří chodí na poledne domů. Však navečer, až se vrátí do Borovnice, maminky jim předloží ode všeho, co uvařily dobrého k obědu; na svého školáčka a školáčku žádná maminka nezapomíná.

Krásnou ozdobou pavlovské školy je roztomilá zahrádka, kterou si pan učitel založil před okny po obou stranách vchodu. Pěstuje v ní salát, okurky, špenát, kapustu, a kromě zeleniny též mnoho půvabných květin, takže je v létě radost na zahrádku se podívat. Kvetou v ní růže, pivoňky, rezedky, karafiáty, slunečnice, a kolem květů poletují pestří motýlové a bzučí pilné včelky. Aby zahrádku ještě více ozdobil, pan učitel postavil mezi květiny také hůlky a na ně nasadil lesklé koule všelijakých barev. Třpytí se tam koule červené, stříbrné, zlaté a zelené, a za jasných dnů slunce od nich odráží všecky své paprsky, takže se zdá, jako by hořely.

Do zahrádky vodí učitel školní děti, když se dobře chovají a umějí-li dokonale své úkoly. Jaká to radost pro drobnou mládež, uslyší-li, že půjdou na hodinu do zahrádky! Proskočí se tam a dovědí se vždy mnoho velmi zajímavého o květinách, o nichž pan učitel umí krásně povídat.

Že se na záhonky skákat nesmí a trhat cokoliv že je přísně zakázáno, žáci dobře vědí. Chráníť pan učitel svou zahrádku jako oko v hlavě. Od jara den co den časné ráno i pozdě do noci sám ji vzdělává, sám ryje, kopá, květiny sází a zalévá. Kdož by se potom divil, že mu je milá a že si ji nedá pusťošit?

Zahrádka je jeho jediným hospodářstvím. Paní učitelová se naproti tomu raději zabývá drůbeží, pro niž má vzuadu za školou obezděný dvorek a v něm pěkný kurník. Po dvorku se procházejí slepice, kohout, kachny a husy, a tuto drůbež, které paní učitelová několikrát denně sype zrní a přináší vodu, hlídá malý černý pes, jemuž dal pan učitel jméno Datel.

Vedle kurníku je malé staveníčko, podobné kolně a v noci vždy brankou uzavřené; tam ukládá pan učitel rýče, motyky, konve na vodu, staré květináče a vše, čehokoli ještě je potřeba v domácnosti.

Datel má budku u dvířek, vedoucích z dvorka na náves. Nebývá uvázan, poněvadž se netoulá. Otevře-li paní učitelová dvířka, aby si mohly kachny a husy zajít na chvíli k nedalekému rybníčku a vykoupat se v něm, moudrý pes položí se vedle budky a vážně se za nimi dívá, jako by se o ně bál. Nevracejí-li se dlouho, rozběhne se k rybníčku a tak dlouho pobíhá po břehu, dokud mu neporozumějí a nevydají se nazpět ke škole. Potom za nimi kráčí spokojeně, a když dojde do dvorka, lehne si u budky a klidně usne.

Mimo drůbež a psa Datla mají ve škole ještě kočku, přítulnou, trojbarevnou lízalku, která jen zřídka zabloudí na dvorek. Nejraději se povaluje v kuchyni, nedaleko paní učitelové. Ví, že se tam nejspíše dočká něčeho na mlsný svůj zoubek. A proč by se na-

máhala z kuchyně? Po myších ve škole nebylo ani pohádky. Aspoň se tak domníval pan učitel i paní učitelová. Neboť nespátřili dosud nikdy, aby jejich mazlivá lízalka nějakou chytla.

Skutečně nechytla, ale jenom proto, poněvadž se jí nechtělo na číhanou.

V kolníčce žila zatím tiše a pokojně malá rodina: dvě myši staré a jedna mladá, nezkušená ještě a velmi bojácná. O nich lízalka nevěděla pranic. Nikdy je neznepokojovala, nikdy jim nenahnala strachu. Do kolny jí ani nenapadlo zajít si na procházku.

Tato myší rodina měla svou světličku v koutě kolny, ve zdi, a vcházelo se do ní kulatým, hladkým otvorem, před nímž stál — už skoro celý rok — natlučený květináč, jehož pan učitel nemohl k ničemu potřebovat. Zdaleka nebylo pro květináč otvoru ani viděti.

Světličku vystlaly staré myšky jemnou, suchou travou, kterou nasbíraly na dvorku; a aby se jejich malému myšátku dobře odpočívalo, zavlekly tam i několik slepičích pírek a načechraly z nich měkké lůžko.

Ve dne zůstávaly i staré myšky skoro pořád ve světličce; mazlily se se svou maličkou, hladily jí šedý kabátek a vypravovaly jí všelicos o světě, co všechno v něm viděly a zakusily. Malá myška napjatě poslouchala, upírala černá očka na své rodiče a chvěla se vždy strachem i úzkostí, začaly-li povídat o velikánském zvířeti, kterému lidé říkají kočka a které v noci svítí očima jako dvěma svítilnami. To zvíře — povídaly myšky — je hrozný nepřítel všech myší. Chytne každou, která se k němu ne-

Myška lízala ode všeho . . .

opatrně přiblíží, zakousne ji a sní. Slyšíc tyto strašné zprávy o kočce, tulila se malá myška vždycky jako oukropeček k rodičům, a kdykoliv se potom chystaly vyjít ze světničky, aby sehnaly něco k snědku pro sebe a pro ni, všicka bázní trnula, aby je na té výpravě kočka nepřepadla a nezadávila.

Na takové výpravy odcházely staré myšky pravidelně v noci. Za dne se odvažovaly ze světničky velmi zřídka, a to jen tehdy, když bylo na dvorku docela ticho, když si totiž husy a kachny vyběhly otevřenými dvířky do rybníčka se vyšplouchat. Potom se pustila vždy toliko jedna z myšek z kolny na dvorek, a sebravši kvapně nějaké zrníčko, které po slepicích zbylo, uháněla nazpět do kolny a domů do světničky.

O mnoho méně nebezpečné byly podobné výpravy za tmavé noci. Tu vylézaly všechny tři myšky do kolny, kterou pan učitel nikdy neopominul zvečera uzavřít, aby mu tam slepice a husy nechodily spat. Pod brankou zbyla ovšem nejedna dírka, kterou tak malé zvířátko, jako je myška, snadno prolezlo. —

Když malá myška povyroستla, vždycky se těšila na takové noční výlety. Sama zůstávala v kolně a rejčila tam podle chuti. Rodiče vycházeli na dvorek, sbírali obilná zrnka nebo drobtý chleba a bramborů, kterých slepice nesezobaly; a nasytivše se sami, nosívali chutné kousky svému myšátku do kolny.

Nejednou se stávalo, že si rozpustilé myšátko vlezlo zatím do některého prázdného květináče, odkud se nemohlo živou mocí vydrápat. A to bylo potom namáhání, nežli mu rodiče z takové hloubky pomohli! Utržilo arciť za každou takovou nezvedenost ostré pokárání a obyčejně musilo za trest ihned zalézt do světničky. Bylo to pro malou myšku pokání bolestné, neboť se proháněla po kolně velmi ráda.

II.

Z kolny na výzvědy

Asi v polovici měsíce dubna, když už byly teplé, slunečné dny a vlahé noci, malá myška uslyšela od svých rodičů radostnou zprávu, že se bude moci podívat už také z kolny na dvorek. Vyrostla do té doby velice, takže se nelišila skoro ničím od myšek starých.

V těch dnech vzdělával pan učitel horlivě svou zahrádku, ryl a kopal, a teprv pozdě večer přinášival do kolny rýče a motyky, na nichž zbývalo vždy trochu kypré zahradní hlíny.

Jednou staré myšky hlínu očichaly a našly v ní několik semen zeleninových; poněvadž jim zachutnala, rozhodly se, že se podívají v noci do zahrádky.

Věděly o ní už dávno, ale málokdy se vydávaly na tak dalekou cestu. Musily přes dvorek, kolem psí budky, potom podlézti dvířka, dále kolem zdi a konečně teprve skrze tyčkový plot do zahrádky. To byla pout velmi odvážná — jenom štavnatá semena, na něž se těšily, přiměla je, že ji podnikly.

Měsíc svítil a noc byla jasná. Ještě naposledy měla malá myška zůstat v kolně, na zítřek pak už ustanoveno, že se podívá s rodiči na dvorek.

Staré myšky odešly brzy zvečera. A nevracely se dlouho. Snad se jim v zahrádce zalíbilo — anebo je snad — ale to by bylo strašlivé! — potkalo nějaké neštěstí? Když na to malá myška pomyslila, rázem jí přešlo všechno veselí. Narejdila se ostatně dost a dost mezi květináči, do nichž skákala a z nichž vyskakovala už podle vůle. Nyní se stulila k brance a čekala.

Nemohla se dočkati a trápil ji veliký hlad. Povystřčila ry-páček skulinou a rozhlédla se po dvorku. Nikde se nic nepo-hnulo. Na dvorek svítil měsíc a bylo tam jasno — skoro jako ve dne.

„Co se mi může stát, podívám-li se za branku?“ rozjímala myška. A už se shýbla, vykročila předníma nožkama — a potom — ani se nenadála a octla se na dvorku.

„Jak je tu volno a krásně!“ myslila si, roz-hlížeje se bystrýma oč-kama kolkolem. Zaca-pala na píď od branky, vlekouc ocásek po zemi a bojácně pokukujíc na všechny strany. Na dvor-ku bylo ticho, ani hlásek se odnikud neozý-val.

Učinila něko-lik dalších krůč-ků — a ucítila na zemi cosi pří-jemně vonícího. Byl to zbytek bramboru. Chut-nal jí jak náleží a hned byl celý

v jejím žaludku. — — Což — je-li tu takových zbytků více?

Opatrně, polehoučku se plížila mezi kaménky a hledala. Přišla až ke kurníku a zaslechla nad sebou jakýsi šramot. Pozvedla hlavu a děsně se polekala. Na bidélku, jež vyčnívalo z kurníku, seděl kohout — a ten se jí zdál jako obr veliký. Jak živa si nepomyslela, že jsou takoví ohromní tvorové na světě.

Otočila se plna strachu i chtěla se vrátit do kolny. Kohout však právě znova se pohnul, vypjal tělo, zamával křídly a zakokrhál, až se to rozlehlo po celém Pavlově.

Myška se úžasem překulila. Hrozný strach se jí zmocnil. Byla všecka omámena bouřlivým tím výkřikem — a hodlajíc chvatně prchnouti — spletla si cestu a místo ke kolničce uhněla přes dvorek ke školní budově. Aby bylo neštěstí úplné, u budky se v té chvíli probudil pes Datel, protáhl hřbet a napolo ještě ze spánku třikrát pronikavě zaštěkal.

To ubohé myšce dodalo. Co měla sil, všecky vynaložila a pádila týmže směrem. Konečně — konečně doběhla ke zdi, pustila se podél ní — spatřila jakési dveře, pod nimi malou štěrbinu, provlékla se štěrbinou, až si tělíčko bolestně stiskla — ale potom si oddechla. Octla se v dlouhé, temné síni, v níž bylo ticho jako pod zemí. Že to není kolna, myška poznala ihned.

Nicméně se jí přece uvolnilo. Všecka se ještě třesouc plížila se temnou chodbou a čichala vpravo i vlevo. Cosi ji přilákalo napravo. Ohmatala dřevěný práh, našla pod ním pohodlný otvor, a nerozmýšlejíc se, vsunula se do něho.

Lezla opatrně a zvolna, aby nenarazila hlavou na nějakou hranu nebo roh. Otvar byl při kraji široký a hladký, později se zužoval, až pojednou se ubohá myška dostala k překážce, pro niž nemohla dál pokročit. Nějaký kámen vadil v cestě, nikoli velký, a byl také dosti pohyblivý, jak se přesvědčila, opřevši se o něj vši silou. Ale byla to přece jen slepá ulička a nahnala myšce strašlivých úzkostí.

Kam se to dostala?
Jak se odtud vysvobodí?

Vzpomněla si, že ji rodiče učili rýt v zemi. Ohmatala spěšně pohyblivý kámen a u jedné jeho hrany čiperně odhrnula špetku hlíny. Vida! Půjde to! Kámen se silněji zavíklal. Zahrabala nanovo a opřela se o kámen, seč byly její síly. A za půl hodiny, když se už hod-

ně unavila, kámen povolil a myška vběhla do nějaké veliké dlážděné prostory, do níž vnikalo zamřížovaným oknem měsíční světlo.

Ach! Jaká to vůně se drala do jejího nosičku! Nikdy necítila nic tak příjemného. Zvedla hlavičku a dívala se. Viděla jakási prkénka nad sebou a na prkénkách mísy, talíře, ošátky a v nich — — nu, myška nevěděla, co v nich je, nevěděla vůbec, že ji šťastný osud zavedl do komory paní učitelové — ale skoro se potácela v té přerokozkošné, sladké vůni, která jí dráždila jazyček a omamovala hlavu.

Poněvadž měla své rodiče srdečně ráda, právě v té chvíli, kdy tolik dobrých věcí nedaleko sebe cítila, pomyslně na staré myšky a zarmoutila se. Kde asi jsou? Vrátily-li se už, dojistě shánějí svou maličkou a nařikají pro ni, nemohouce ji nalézt. Avšak — což se s nimi nikdy už neshledá? Vždyť se může dáti prostě tímž otvorem, kterým sem vklouzla, a jistě přijde do kolny a do měkké jejich světničky. Jen až si odpočine po těch úzkostech a až se přesvědčí, co vlastně na těch prkénkách tak přemile voní!

Odpočívala — odpočívala, ale nikoliv dlouho. Její očka slídila kolkolem, pátrající, kterak by bylo možno dostat se na prkénka. Snad to nějak půjde. Stěna, u níž přihrádky byly přistaveny, měla všelijaké hrbolce; po těch by se mohlo s jakýmsi namáháním k prkénkům vylézt. Ale — nač to! V koutě komory stál proutěný košík a dotýkal se vrchním okrajem spodního prkénka. Spatřivši jej, myška se vydrápala na okraj a — už byla mezi talíři a miskami. A byly to pak hody, Pane Bože!

Bochník chleba na prkénku ležel, hrouda másla, na misce tvaroh, v papíře nějaký salám, jenž zaváněl česnekem, suché ovoce na ošatkách, vejce, hrnec s povidly, med, cihla smetanového sýra a co ještě jiného. Myška, posedlá laskominami, lízala ode všeho a na všem nechala stopy nožek a hlodavého rypáčku. Když se nasýtila tolika dobrými věcmi, skrčila se za proutěný koš a v minutce usnula.

Zdálo se jí o rodičích, potom o příšerném útěku po dvorku a ostatních zažitých dobrodružstvích. Věru, zvláštních zkušeností jsem nabyla této noci — pomyslila si, když se probudila. Ale jen když vše tak krásně dopadlo! Něco tak líbezného jako dnes doposud ani neviděla, neřku-li, aby si na tom mohla pochutnávat. Kdož by byl tušil, že jsou na světě takové pochoutky! . . .

A překotivši se a blaženě se olizujíc, usnula nanovo. Nic ji pak už ze spaní nerušilo. Spala tvrdě, beze snů.

Kterak se děti ve škole polekaly

A spala několik dlouhých hodin v koutku za košíkem. Do komory dávno svítil zamřížovaným okénkem bílý den, když dveře na chodbu vedoucí vrzly a paní učitelová přicházela, aby si vzala kousek másla a nějaké vejce do kuchyně. Chystala na oběd pro pana učitele, jenž od osmi hodin ve školní světnici vyučoval pavlovské a borovnické děti.

Myška se vrznutím probudila a udiveně povystrčila hlavíčku. Paní učitelová nesla v ruce talíř a nůž. Když přistoupila k prkénkům, aby ukrojila kus másla, ucouvla a zvolala velice rozhorleně: „Co je to na tom másle? A zde na chlebě — a tadyhle na tvarohu? Pro pána krále! V komoře jsou myši! A já jsem o tom nevěděla! Podívejme, jak všechno ohlodaly a olízaly! Ó, počkejte! Hned sem pustím kočku, aby vás do jedné vychytala! To je pěkné nadělení! To jsem si nemyslila! No těšte se! . . . Pro jistotu, aby se kočka nedala také do mlsání, všechno přikryji a pustím ji sem. No, počkejte!“

Paní učitelová ukrojila kousek másla, vzala několik vajec a chvatně odcházela. Pootevřenými dveřmi viděla myška, jak se ubírala do kuchyně, i slyšela, jak zdaleka už křičí na kočku: „Čičí! Pojď sem, mazlílko, v komoře si chytněš něco na

zub! Jsou tam myši!“

Velikým lek-
nutím se myška
zatřásla v celém
těle. Porozumě-
la, koho to paní
učitelová na ni
volá. Vyrasila
z koutka, zarej-
dila jako blázen
po komoře, hle-
dala, kam by se
co nejrychleji u-
kryla — ale, na-
místě aby sko-

čila do skuliny, kterou se do komory do-
stala, všecka pomatena vyběhla dveřmi
na chodbu a pelášila podél stěny. Doběhla na roh, zahrnula
kolem něho a uháněla jako šílená dál a dále. Vtom však na-
razila na zeď. Vrátila se, vrtěla sebou rozčileně na okamžik
po chodbě — až jí padla do očí jakási štěrbina ve dřevěných
dveřích, provlékla se jí — a nastojte! — skočila doprostřed
školní světnice, zrovna před tabuli, u níž stál právě jeden
malý žák, drže v rukou křídu a houbu.

„Myš!“ vyhrklo mu z úst a — pustiv leknutím houbu i kří-
du, uskočil k tabuli. Velkým hrdinou, jak je vidět, František
Havránek nebyl, ačkoliv mu minulo už osm let.

Ale poděsily se důkladně i ostatní děti. V prvních lavicích
seděly nejmladší — v jednom pořadí hoši, v druhém dívky.
Ty nejmladší měly právě odpočinek, pan učitel probíral počty
s prostředními, ke kterým náležel i Havránkův Frantík.

Šestiletá drobotina vyskočila — a z mnoha úst se ustraše-
ně ozvalo: „Jeje — myš! Myš!“ . . .

Leknutim upustil houbu i křidu . . .

Starší žáci a žákyně, jako by je píchl, vyskočili také, ba někteří bázlivější dokonce krčili nohy na sedadla. Pan učitel, sedící za stolem, pokročil před tabuli a překvapen zíral na myšku.

Musíme říci pravdu: děti, když spatřily myšku, měly strachu mnoho, ale co to všecko bylo proti úžasu, který se zmocnil myšky! Zapadla tak znenadání do přechetného shromáždění lidí! Kdyby se byla odněkud skulila na rozžhavenou plotnu, nebyla by si snad tak zmateně a úzkostlivě počínala, jako v té zvláštní místnosti, kde tolik hlasů najednou křičelo, tolik ruk se zvedalo, kde se všecko sem tam zmítalo, jako když do vrabců střílí.

„Ticho! Proč se lekáte? Vždyť je to jen myška!“ volal na děti pan učitel. Ale nadarmo.

Myška v divokém strachu vlétla pod lavice a přeběhla kolem dětských noh, z nichž mnohé byly bosy, až do zadu jizby. Kterýsi větší žák dupl vedle ní, chtěje ji zahrnouti. Ubohá pustila se nazpět k tabuli, mihla se kolem stolu, zaharašila o kus papíru, který sletěl komusi s lavice, dala se pod lavicemi ke kamnům, zasvištěla — až konečně — hup! — zmizela ve skulině pod kachlíkem . . .

Děti se daly do hlasitého smíchu.

„Utište se!“ napomínal pan učitel. „Jste mi to rytíři! Takový tvůrek nepatrný a vy se polekáte, jako by sem vběhl tygr! Sedněte a nevyrušujte! No tak, Havránku, chop se křídly a počítej! Poděsí se jako dvouleté děťátko! Proč se bojíte myšky? Ještě nikoho nezakousla a nezakousne. Je ráda, že se mohla ukrýt. Buďte jisti, že se mezi vás po druhé neodváží.“

Z kterého lavice pozvedl kučeravý chlapec ruku.

„Co chceš, Zahrádko? Slyšel jsi už, že někoho myši ukousaly?“

Zahrádkův Václav povstal a pravil: „Pane učiteli, my jsme měli čeledína a ten si jednou lehl do stodoly do slámy. Ráno

měl na palci u nohy velkou bolest a povídal, že mu to udělala myš.“

„Dobře, Zahrádko! Možná, že váš čeledín měl pravdu. Ale nebyla to taková myš domácí, tvůrek nepatrný a bázlivý. Mohl se mu do palce zakousnout potkan, jemuž se také říká vá myš. Ten arcíť je zvíře dorážlivé a vůbec odporné. Myška domácí natropí mnohdy škody dost a dost, vnikne-li do spižírny. Ale na člověka a vůbec na živoucího tvora se neodvází. — Teď však už nechme řečí o myších a budeme dál počítat. Havráнку, začni!“

Havránek začal násobit, ale pletl se neustále.

„Poslouchej!“ hněval se pan učitel. „Až přijdeš domů, řekni tatínkovi, aby ti nějakou myšku chytil, a podívej se na ni hezky zblízka. Uvidíš, že je to zvířátko hezoučké, bystrých oček, hladké srsti, a ovšem i ostrých, ale malounekých zoubků. Pak se jí snad už bát nebudeš.“

„Já se nebojím, pane učiteli, ale polekal jsem se.“

„Ano, polekal; mně se však zdá, že neumíš násobit. Jdi si sednout, zavolám jiného.“

Havránek si šel sednout. Styděl se trochu a umínil si, že se už takových myších tvůrků nikdy děsit nebude. —

Když pan učitel před polednem skončil vyučování a když borovníčtí školáci a školačky začali vykládat z kabel a mošínek, co si přinesli k obědu, mluvilo se jen a jen o myšce. Byli mezi borovníckými dětmi takoví poplašenci, že si sedli na vrch lavice a tam pojídali krajíčky chleba s máslem nebo sádlem. Několik rekovnějších jalo se prohledávat kamna a pátrat, kam asi myška zmizela. Našli pod dolním kachlem rozsedlinu, ale úzkou jen asi na dva dětské prsty. Jinak nebylo tam žádného otvoru.

„Sem že by byla vklouzla?“ mínila Vávrová Terežka ohmátávajíc skulinu, jež byla po krajích velmi drsná.

„Nesahej tam!“ vykřikla Beránková Mařenka, děvčátko sedmileté, a chytila Terežku za sukni. „Ukousne ti prst!“

„Vždyť jsi slyšela pana učitele, že myšky nekousají.“

„Nechť! Ale já se jich bojím,“ tulila se Mařenka do Terezčiných sukní. „Proč jen je Pán Bůh stvořil, když k ničemu nejsou!“

„To nevíme,“ vážně k tomu Terezka. „Pán Bůh nic nestvořil nadarmo. Kdo může říci, že tahle myška, co sem vběhla, není na světě pro nic? Já se jí nebojím.“

„Ale nesahej tam už a pojď si sednout.“

Terezka si šla sednout a dojedla suché hrušky, které si byla v mošínce přinesla. —

Děti vypravovaly doma vůbec mnoho o té události s myškou, a každé s nesmírnou kuráží o sobě tvrdilo, že se nebálo, jenom ty ostatní že se bály. Jediný Havránkův František se přiznal mamince, že se polekal, a maminka mu dala honem slané vody, aby se mu nic nestalo.

Na tu vodu bylo sice už trochu pozdě, ale Frantík pil. Snad mu napravila přece chuť, neboť u oběda nenechal z toho, co mu maminka předložila, ani poskvrný. —

Pan učitel se zmínil o myšce paní učitelové a uslyšel ihned smutnou novinu, že se myši objevily také v komoře.

Paní učitelová netušila arciť, že jí okousala máslo a tvaroh právě ta nešťastnice, která způsobila ve škole takový poplach. Ale když se už o myších mluvilo, šla se podívat do komory, co dělá kočka.

Mazlílka se otřela radostně o její nohy — byloť jí v komoře smutno.

Avšak co shledala k děsnému svému překvapení paní učitelová? —

Že si milá kočička odkryla pěkně máslo i tvaroh a že z každého polovici zmlsala.

Stalo se po prvé, že mazlíkka byla bita.

Paní učitelová sehnala jakýsi tenký proutek a dala jí do kožíšku, co se do něho vešlo.

Ve škole je život blažený

Musíme už povědět, co se stalo s ustrašenou myškou pod kamny ve škole. Štěstí pro ni, že se už v kamnech netopilo. Byla by se jistě důkladně popálila. Vlétla do drsné skuliny nevědouc, kam se to vlastně ukrývá. A strachem skoro bez vědomí, sotva že se octla v temné prostoře, přivřela oči a chvěla se dlouho jako v zimnici.

Když se vzpamatovala, očka její se rozhlédla kolem doko-la. Skulinou pod kachlem vnikalo trochu světla do té skrýše, jež byla ku podivu čistá, pohodlná a útulná. Snad tam při stavbě kamen zedník zapomněl vložit jednu cihlu — povstala jizbička právě tak veliká, že by ji obyčejná cihla vyplnila. Učiněný to pokojíček pro myšku.

Líbil se jí velice. Prohlédla si jej a shledala, že je o mnoho hezčí, než byla světnička v kolně. Když pak se přesvědčila, že mimo úzkou skulinu, kterou se do něho dostala, žádný otvor do něho nevede, spadla jí veliká tíže se srdéčka. Už se nebála — a v pokojíku se jí jak náleží zalíbilo.

Přiblížila se ke skulině a naslouchala šumotu i hovoru borovníckých dětí, které zůstaly ve škole přes oběd. Ještě jednou se polekala — když totiž vsunula Terežka Vávrová do

skuliny prst. Myška se skrčila rychle do koutka a ani nedýchala. Ale prst brzy zmizel a po druhé se už neobjevil. Jakmile potom přišel pan učitel a začal vyučovati, cítila se úplně bezpečnou ve svém novém domově, z něhož by se jí věru ani nechtělo, kdyby nebylo vzpomínek na rodiče. Nu — snad se časem s nimi shledá. Zatím se musí starat o sebe sama.

Probouzel se v ní pomalu hlad. Nejedla od noci. Ale kam se jenom pro něco vrtnout? Dokud se ozýval ve školní světnici hovor, nemohla ze své skrýše vylézt. Počká tedy — snad hovor konečně ztichne a světnice se vyprázdní.

Po čtvrté hodině za značného šramotu odcházely děti ze školy. Ve světnici zavládl klid.

Myška odloupla kousek suché malty ve skulině a utvořila si tak volnější průchod. Neslyšíc už pranic podezřelého, vplížila se do školní světnice.

Ano, bylo tam prázdno a bezpečno. Ani jediného lidského tvora nezpozorovala. Avšak — tam přece — přece se někdo na ni dívá! Skokem byla pod kamny.

Polekala se docela zbytečně. Na stěně visel veliký obraz a tím se tak poděsila. Když si jej však za chvíli prohlédla štěrbinou a viděla, že ani očima nemrká, odvážila se nanovo ze svého úkrytu, aby uchlácholila žaludek, který se naléhavě přihlašoval.

Rozeběhla se pod lavice. Hoj! — co dobrých věcí tam leželo! Chlebové drobty, kousičky másla, zbytky suchého ovoce, výražkových buchet — a čeho ještě jiného! Bezmála takový blahobyt jako v komoře paní učitelové!

Nasytila se za malou chvíli. A celá šťastná odvěkla si ještě nejvonnější maličkosti do svého pokojíku. V něm se potom stulila v klidu a spokojenosti. —

Nazejtří a každý následující den zrána pozorovala branvou svého pokojíku, jak se scházejí děti a za nimi jak přichází pan učitel. Opakovalo se to tak pravidelně den co den, že si zanedlouho zvykla jejich šumotu a štěbetání. Dobře věděla,

že se po jejich odchodu bude moci vydat procházkou pod lavice a že tam nalezne opravdové poklady.

Ovšem, pokud trvalo vyučování, měla myška dlouhou chvíli. I zvykla si dřepěti u skuliny a naslouchati rozhovorům pana učitele a žáků. Poněvadž byla mladá a chápavá, brzy porozuměla leccemu, co pan učitel dětem vykládal.

Některé příliš učené předměty, jako počty, mluvnici, zeměpis a dějepis, ovšem nadarmo se vynasnažovala chápati. Nemohla se na příklad nikdy vyznati v násobení, ani v dělení, ale nehanbila se proto, neboť v násobení nevyznal se také Havránkův Frantík, jenž se vždycky vymlouval, že ho bolela večer hlava a že se tudíž nemohl početním úkolům naučiti. Dělit nedovedla zas nikdy černoooká Božena Stárková, ani tehdy ne, když jí pan učitel velmi názorně pomáhal příkladem, kterak by rozdělila stejným dílem patnáct jablek mezi své dvě sestřičky a sebe. Jak se podobalo, Boženka by si byla nejraději nechala jablka pro sebe, anebo by nejvýš poskytla sestřičkám po jednom, a to ještě ta nejhorší, červivá a zvadlá. Bylo to děvče velmi lakotivé a pan učitel ji za tu špatnou vlastnost nejednou pokáral.

Při mluvnici nahnalo jednou myšce mnoho strachu, když děti odříkávaly měkké souhlásky. Jakmile zaslechla souhlásku č, domnívala se, že to děti volají na kočku, a hned se přikrčila do koutka.

O kočce kdysi při přírodopise vypravoval pan učitel ku podivu zajímavé věci. Myška poslouchala bystře a třásla se úzkostí, slyšíc, jak obratně dovede kočka chytat myši a jak si s nimi, nežli je zakousne, potutelně pohrává. Už rodiče jí pověděli mnoho o tom ukrutném nepříteli jejich plemene. To však nebylo nic proti strašidelnému vypravování páně učitelovu. Myšce se toho dne velice zastesklo — bálať se, aby se do školní světnice nevkradla kočka a aby ji, když shání pod lavicemi potravu, nezardousila. Ale nestalo se na štěstí nic takového; po kočce nebylo ve školní světnici ani pohádky.

Ze všeobecně poučných výkladů, které pan učitel žákům a žákyním na srdce kladl, zapamatovala si myška nejvíce. A hlavně toto: že dobré sluší odměňovati vždycky dobrým; že je na světě mnoho lidí zlomyslných, před kterými jest se míti na pozoru; a konečně: že oheň je dobrým služebníkem, ale též velikým zhoubcem, nezachází-li se s ním opatrně. Pan učitel zejména o ohni vypravoval mnoho smutných událostí, takže myška, třeba ještě hořet neviděla, nabyla přesvědčení o strašné zhoubnosti požárů.

Kdož by byl tušil, že taková poučování myšce někdy velmi dobře poslouží! A posloužila skutečně, jak se později uvidí. —

Zatím jí ubíhal čas v klidné blaženosti. Nic ji neznepokojovalo, hladu nepocítila a život ve škole se jí líbil. Tak se jí líbil, že si usmyslila zahráti si na školačku. Na svých potulkách pod lavicemi spatřila nejednou pohozené papírky, zátky z inkoustových lahviček, tu a tam zbytky břidlicových káminků, rozskřípané pero, malou tužku a jiné drobnosti. I nelehala a odvlékla si kousek po kousku do svého pokojíčku a všechna potěšena věřila potom, že se z ní stala opravdová žákyně.

Kdysi našla pod lavicemi malý kornoutek. Pohrála si s ním, potahala jej po podlaze, pak strčila do něho hlavu a udivena tancovala v té kukli, nevidouc ničeho a narážejíc do lavic a do všeho kolem sebe. Bavilo ji to nesmírně a litovala upřímně, když nazejtří kornoutek nenašla. Na zábavu s ním nemohla zapomenout.

A tak to trvalo skoro měsíc, co myška žila ve školní světnici. Byla by si přála bydlet tam navždy, ale — — podivná příhoda zakončila vše. Ačkoliv pan učitel leckdy napomínal děti, aby nebyly mlsné, a ačkoliv prohlásil mlsotu za vlastnost zavržení hodnou, myška jeho napomenutí nedbala. Byla doposud příliš mladá a příliš slabá, aby v sobě dovedla potlačiti starou tu nectnost myšího plemene. Teprve v pozdějším životě se naučila zapíratí samu sebe. Nyní to ještě neuměla a — stalo se jí to osudným.

U ševce Vávry v Borovnici

Vávrová Tereška z Borovnice dostala jednou do školy hodný kus krupičného svítku k obědu. Vybálila jej v poledne ze slaměné mošinky a s velikánskou chutí se do něho pustila. Jedla tak horlivě, že si ani nepovšimla, jak jí několik žďibců upadlo na zem.

Ale zpozorovala to myška ze své skuliny. Sotva že se škola odpoledne vyprázdnila, už byla u zbytků svítku — a zachutnaly jí velice.

Od toho dne nespouštěla očí s Tereščinou mošinkou. Byla sic už dost moudrá, ale mlsnost jí tak zaslepila, že se odvážila veliké neprozřetelnosti.

Kteréhosi odpoledne Tereška, jež seděla na kraji nedaleko kamen, postavila svou mošinku náhodou vedle lavice na zem. Při vyučování, když všechny děti bedlivě naslouchaly výkladům páně učitelovým, přemohla myšku ošklivá mlsnost. Domnívala se — bloudek — že v mošince musí býti vždycky kus krupičného svítku. Nedovedouc se zapřít, po prvé se mezi vyučováním vyplížila ze skuliny — a už byla u mošinky. Nikdo jí nespapřil. Očichávala mošinku se všech stran a namáhala se vniknout rypáčkem dovnitř. Když se jí to nezda-

řilo, vyškrábala se potichu na okraj a — skočila do mošínky.

Byl v ní jen kousek chlebové kůrky. Aspoň něco — pomyslíla si myška a jala se kůrku ohlodávat. Na neštěstí bylo vyučování u konce. Terezka měla v mošince už všechny knížky srovnány, i nastrčila si ji prostě na ruku a vyšla ze školy.

Myška uvázla v mošince! Co zakusila ubožáček strachu! Svinula se v koutku do klubička a ani se nehnula.

Terezka byla hodné děvče. Neházela mošínkou, nýbrž krácela vážně za ostatními dětmi k Borovnici. Když přišla domů, pozdravila zdvořile rodiče, vystoupila na lavici a mošínku pověsila na římsu.

Terezčin otec byl ševcem a v řemesle se mu znamenitě dařilo. Celá Borovnice si dávala u něho šít boty, takže si musil vzít, aby mohl každému brzo vyhovět, na pomoc tovaryše. V tu dobu měl tovaryše, který se jmenoval Matěj, a byl to chasník dovedný, ale nesmírně hněvivý. Jeho popudlivost nejčastěji pociťoval malý Petr, učedník, jemuž nedávno umřel tatínek, chudý čeledín v borovnickém panském dvorci. Maminka měla mimo něj ještě pět dětí, vesměs malých, a proto velice děkovala mistru Vávrovi, když se nabídl, že Petra vyučí obuvnictví.

Mistr Vávra Petrovi nikdy neubližoval. Vedl jej k dobrému a chtěl z něho učinit řádného řemeslníka. A také mistrová, to jest Terezčina maminka, Petříkovi přála. Zvláště proto jej měla ráda, poněvadž se měl velmi vlídně k půlročnímu jejímu Vašíkovi, kterého časem pochoval, anebo v kolébce pohoupal.

Ale Terezčini rodiče se musili nezřídká z domu vzdálit, neboť měli k chalupě několik měř polí, jež bylo nutno vzdělávat. A tu, když zůstával tovaryš s učedníkem u verpánku sám, nastávaly Petříkovi trpké chvíle. Nemohl se Matějovi nijak zachovat, každé jeho píchnutí šídlem zdálo se Matějovi špatným, a ani jeden příštípek, který Petřík přišil, se mu nelíbil. Ubohý učedník dostal často pořádný políček, až se mu v očích zajiskřilo a až se všecek lítostí chvěl. Nestěžoval si

však mistrovi, trpěl raději neurvalost Matějovu, neboť mu maminka snažně nakazovala, aby snášel všecko, že se také dočká dne, kdy se stane sám tovaryšem. A to Petříka posilovalo; těšil se z celého srdce na doby, kdy bude moci matce výdělkem pomáhat v živobytí.

Abychom však nezapomněli na nešťastnou myšku!

Tulila se v koutku mošínky plna úzkosti, co se s ní po-děje.

Kousla chvilkou do chlebové kůrky, ale tak tichounce, že Vávrovic nezaslechli nejmenšího šramotu.

Večer zasedli všickni — i Matěj a Petr — kolem stolu k ve-čeři. Terezčina maminka vysypala brambory na loupáčku — měliť jich ještě hojnost ve sklepě, ačkoliv byl už konec květ-na — vylila na mísu svařené mléko, každý se chopil lžíce, naloupal si bramborů a jedl mléko z mísy. Nejvíc chutnalo Terezce, neboť se hezky prošla z Pavlova do Borovnice a od oběda pro ni tentokrát nezbylo než trochu čočkové po-lévky.

Po večeri rozžehl otec Vávra lampu, visící u stropu, a vy-svléknuv se sedl k verpánku, aby ještě chvíli pracoval. Celé kupy roztrhané obuvi čekaly na správkou, a mimo to mělo být k neděli hotovo pět párů nových bot!

Terezka kolébala Vašíčka, jenž dlouho nechtěl usnout. Když se však konečně přece ztišil a zavřel modrá očka, Te-rezka nemeškajíc vyskočila na lavici a sáhla po mošínce. Chtěla si přečíst z čítanky dějepisný článek, který se jí ve škole velmi zalíbil.

Seskočila, sáhla do mošínky a vtom — hup! — divoce z ní vylítla myška.

„Tatínku — myš! Myš!“ vykřikla Terezka, na níž by se byl krve nedořezal, jak se lekla, ačkoliv byla jinak srdnatá.

„Kde jsi ji sebrala?“ divil se tatík Vávra, drže kladívko v pravici a vyjeveně pozíraje ke kupce bot, v níž se byla myš-ka jako duch ztratila.

„Já nevím! Opravdu nevím!“ žasla Terezka. Rozvírala božácně mošinku, jako by čekala, že z ní vyskočí myšek ještě nejmiň deset.

„Jak upalovala!“ divil se Petřík, jenjen dychtivostí hoře, aby směl boty rozhrabat a po myšce se podívat.

„Všímej si svého!“ okřikl jej Matěj. Ale sám také překvapen řekl Terezce: „To jsi ji asi přinesla ze školy. Není-li to dokonce ona myška, o které jsi tenkrát povídala, jak vás všecky poděsila.“

„Možná, že je to ona,“ mínila Terezka. „Ale prosím tě, Matěji, podívej se do mošny, není-li tam ještě nějaká. Já se do ní bojím sáhnout.“

Tovaryš vzal mošnu a prozkoumal ji důkladně. Vyňal jen kus ohlodané kůrky.

„Zle se tam neměla, vidíš?“ ukazoval kůrku Terezce. „Mnoho radostí nemám, že se nám tu usadila.“

„Snad nás nesní,“ pravil mistr Vávra. A nehodlaje rozprávět o myši hovor, začal důrazně otloukat na kameně tuhý podešev.

Kdyby byli neprodleně prohledali kupu staré obuvi, našli by snadno myščin úkryt. Byl jím neohrabaný, kornatý střevíc s děravou podrážkou, ležící až v samém koutě světnice. Tam vytrvala celý večer bez pohnutí. Poněvadž zakusila už všelicos v mladém svém životě, nezoufala ani po tomto trapném dobrodružství. Nějak bylo — nějak bude, pomyslila si čekajíc, co se s ní dále poděje. Prozatím ji nikdo nerušil, a trpělivou býti dovedla.

Mistr Vávra dohotovil podešev a pokynul Matěji i Petříkovi, aby šli spat. Zakrátko zhasnuta lampa a v jizbě zavládl úplný klid.

Myška vylezla ze střevíce a pátrala po skrýši bezpečnější. Nedalo jí to mnoho práce. U Vávřů neměli ve světnici podlahu prkennou, nýbrž jen z upěchované hlíny. V koutku při zdi našla myška malý důlek, vlezla do něho i hmatala, není-li za

důlkem rozsedlina ve zdi. Bylo tam vskutku vydroleno kus zdiva, nemnoho sice, ale myšce to dostačilo. Vždyť nad tou skrýší ležela hromada starých bot, jež ji výborně chránila.

První noc se jí nepříhodilo pranic zvláštního. Shledala toliko, když si vyšla po jizbě na výzvědy, že je mezi obuví roztroušeno hojně jakýchsi sladkých a šťavnatých zrněk, která velmi dobře chutnala. Najedla se jich dosyta.

Teprve nazejtří za denního světla vyzozorovala ze své skrýše, že na zdi visí klec s hezoučkým, pestře zbarveným ptáčkem, a ten že vyhazuje ona chutná zrnečka. Neznala toho ptáčka, neboť vůbec viděla takového čilého a hlučně prozpěvujícího tvůrka po prvé; — ale zaslechla Petříka, když mu dával ráno do klece čerstvou vodu a novou zásobu zrněk, že ho jmenuje stehlíkem a zrnkům že říká semenec.

Kdykoliv stehlík seskočil s bidélka k misce a počal jísti, padalo semencových zrněk hojně k zemi. A těmi se myška živila a byla spokojena.

U verpánku se od rána do noci oháněl tovaryš Matěj šídlím, knejpmem a dratví. Myška ho s velikým údivem sledovala vždycky navečer, když rozžehoval lampu, neboť oheň viděla po prvé a pamatovala si vše, co o něm vykládal ve škole učitel. Petřík přištipkoval anebo cídil nové boty a časem přisedl k nim na třínohou stoličku i mistr Vávra, aby pomohl šít. U plotny kuchtila Terezčina matka, chovajíc obyčejně v náručí malého klučinu, a na stěně v kleci zpíval stehlík, až se světlice otrásala. Myšce se zalíbilo v tomto novém bydlišti a celé dny, stulena v koutku, pozorovala několik těch pilných lidí, kteří na ni už dávno zapomněli.

VI.

Vandrovníkovy vysoké boty

Pět dní žila už myška u ševce Vávry v Borovnici. Jediná věc kalila její plnou spokojenost. Že totiž přčasto viděla, jak tovaryš Matěj pro ledajakou malichernou příčinu ubohého Petříka štulcoval a políčky mu dával. A ona měla toho hocha ze srdce ráda, neboť každého jitra první jeho práci bylo, aby dal stehlíkovi čerstvý semenec, z něhož díl připadl jí.

Pátého dne navečer se Matěj rozkohoutil zvlášť krutě na Petříka, a poněvadž byli v jizbě sami, vzal na něj potěh a zmrskal ho, až se dal úpěnlivě do pláče. To bylo pro myšku příliš. Přemýšlela, kterak by Matějovi ztropila něco, co by ho mrzelo. Úmysl ten nebyl hezký, ale myška se domnívala, že tím Petříkovi pomůže.

Matěj dodělával toho večera nové ženské botky; byl s nimi skoro hotov, jenom podpatky si nechal na ráno. Myška dobře vyzorovala, kam botky postavil, nežli šel spat. A sotva že všecko v jizbě ztichlo, vyběhla, vrhla se na jednu z botek a hlodala tak usilovně, až ji na několika místech naveskrz prokousala. To bude mít Matěj radost, až to uvidí! — těšila se zlomyslně, nemohouc se té chvílky ani dočkati.

A opravdu, Matěj byl skoro bez sebe, když spatřil rozkousanou botu. Chytil ji, běhal s ní po světnici a tak se rozhuřil, že se dal malý Vašík do žalostného nářku.

„To udělala myš, kterou Terežka v mošně přinesla!“ křičel, ukazuje botu mistrovi. „Ale já jí dám! Zdá se mi, že máte, mistře, na půdě past. Přinesu ji a nalíčím. To by bylo zle, aby se nechytla!“

„Past — past — co je to?“ vyděsila se myška, a škodolibá její radost, že se Matějovi za hodného Petříka pomstila, náraz zmizela. „Co to chce na mě nalíčit? Chce mě nějakým zvláštním způsobem zadávit?“

A bylo jí strašně úzko.

Mistr Vávra odpověděl: „Ano, máme na půdě past. Přines ji! Kousat boty — kam bychom přišli! Musíme se myši zbavit, aby nám neprokousala všecko, co tu leží.“

A Matěj se hnál ze dveří.

V síni narazil na neznámého, vousatého a shrbeného mužíka, s tlumokem na zádech, opírajícího se o sukovitou hůl.

„Dej Bůh zdraví, kamaráde!“ oslovil cizinec Matěje. „Mistr je doma?“

„Je doma. Hledáte práci?“

„Hledám, kamaráde. Nebudete-li potřebovat zrovna pomocníka, snad mě aspoň přijmete

na chvílku a dovolíte, abych si zde u vás trochu odpočinul.“

„I jen jděte a odpočíte si! Já se vrátím hned.“

Pocestný vešel do světnice. Smekl placatou čepici, pozdravil i otázel se: „Mistře, prosím uctivě, abyste mě přijal do práce, potřebujete-li svědomitého tovaryše. Vyznám se ve všem a přičinit se také dovedu. Nemáte-li však právě díla nazbyt, dovolte, abych mohl u vás trochu posedět. Jdu už dobré tři hodiny.“

„Vítám vás, příteli,“ vlídně odpověděl mistr Vávra. Odložil rozešitou botu, utřel si o zástěru ruce, přistavil židli a pobídl: „Odhoďte tlumok a odpočíte si! Vidím rád každého ve své chalupě. Přicházíte zdaleka?“

„Zdaleka, mistře,“ prohlásil vandrovník. Postavil hůl do koutka, tlumok položil vedle kupy roztrhané obuvi a usedl tak zprudka na židli, že zapraskala. „Až z Brna se trmácím a po práci se marně sháním. Nemohl byste mne potřebovat?“

„To, příteli — odpusťte! — právě nemohu. Dělán jen pro vesnici, a to víte, mnoho nevyšiju. Odpusťte! Ale něco na posilněnou vám rád poskytnu, a můžete u nás zůstat třeba celý den, i přes noc, budete-li chtít. Mám v těle srdce a vím, jak to na vandru chodí. Člověka potěší, najde-li kde dobrou duši.“

„Jaká pomoc!“ dobrácky vzdychl vandrovník. „A co ve vaší krajině nového?“

„Co by tu bylo nového, příteli! My o světě nevíme, co by za nehet vešlo. Ale vy byste mohl povídat, když přicházíte až z Brna.“

V té chvíli se vrátil Matěj s pastí a postavil ji na verpánek.

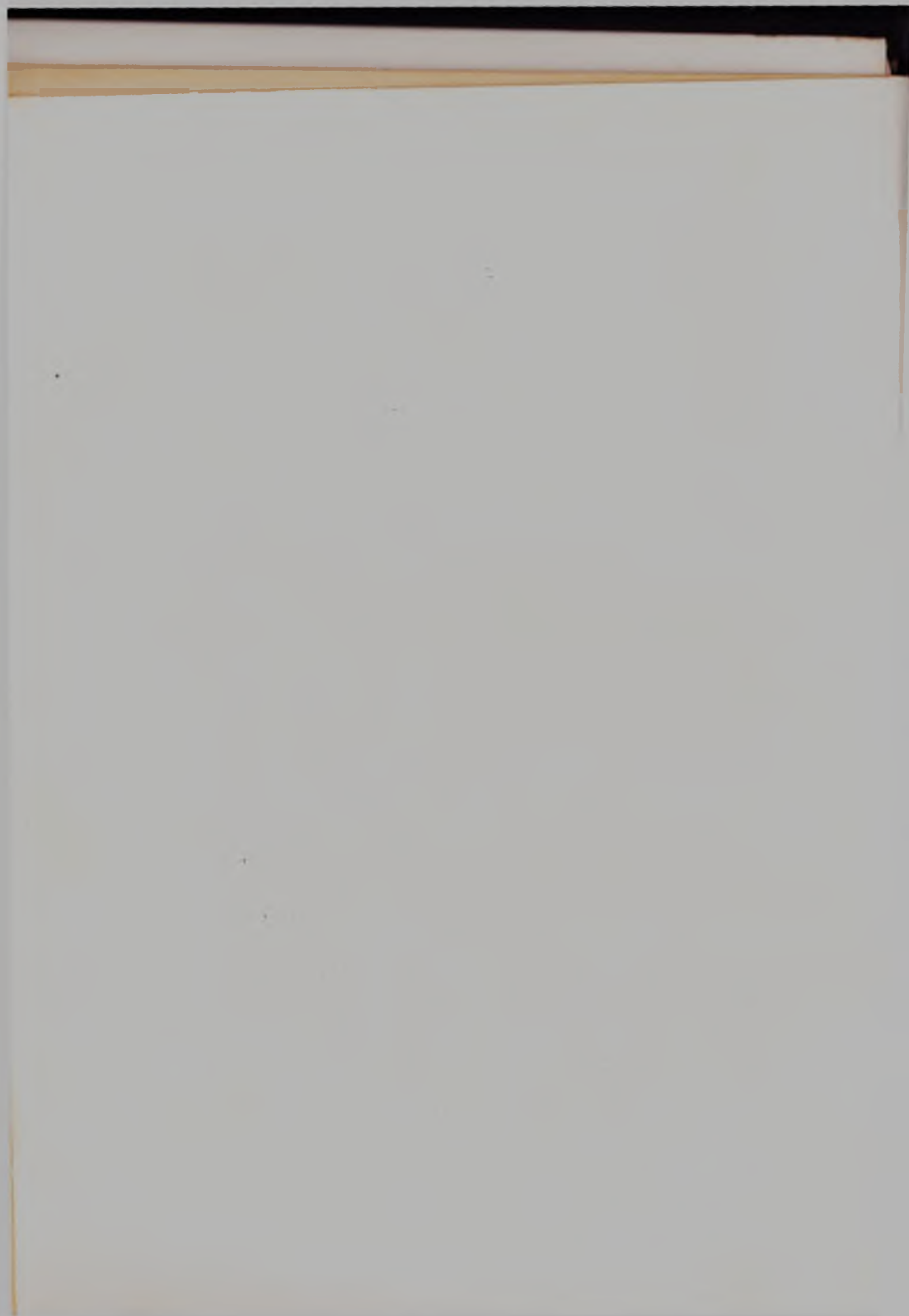
„Máte myši?“ otázel se vandrovník.

„Snad jen jednu,“ odtušil Matěj. „Ale ztropila mně pěknou paseku — vidíte!“ A ukazoval vandrovníkovi rozkousanou botu.

„Eh, copak — myši — nemyši!“ zasmál se tomu pocestný. „Rozkousají kus kůže, poněvadž mají k tomu zuby — hehehe! Lidičky, nemáte-li jiných starostí, jste šťastni.“

„Tatínku — myš! Myš!“

„A co vás potkalo, že tak hořce mluvíte?“ otázal se mistr Vávra. „Špatně nevypadáte. Ošacen jste, a tamhle na pinklu vidím pár pěkných bot. Podej je sem, Petře, podívám se.“

Petřík vyzvedl vandrovníkův tlumok, na němž byly připá-
sány důkladné boty s vyleštěnými, vysokými holeněmi.

„Ty jsem si ušil na cestu. Je to má poslední práce.“

„Jsou pěkné, poctivě ušité —“ chválil mistr Vávra.

„Dělal jsem samé takové holenice. V naší dílně šil každý tovaryš zvláštní druh obuvi: jeden ženské botky, druhý per-
ku, třetí lakýrky, čtvrtý dětské drobotiny a tak dále. Já jsem
byl zjednán pro boty vysoké.“

„No — dobře je umíte postavit,“ znova si liboval mistr. A sám odložil tlumok k hromádce bot. „Maminko!“ otočil se k manželce. „Zůstalo ti něco od snídaně? Nezbylo-li nic, uvař tadyhle hostovi trochu kyselé polévky.“

„Uvařím, uvařím,“ svědčila mistrová. „A dobrou. Dlouho to trvat nebude.“

„Proč jste nezůstal v Brně?“ otázal se vandrovníka Matěj. „Já si vždycky myslím, kdybych se tam mohl aspoň na ně-
jaký čas podívat.“

„No, podívej, kamaráde! Proč by ses nepodíval? Ale blaze tam není! Lidí od našeho řemesla je v Brně nazbyt. Já bych tam byl mohl ovšem zůstat, vedlo se mně obstojně, ale stí-
halo mě doma, v rodině, neštěstí za neštěstím. Já jsem byl
totiž ženat. A měl jsem dvě děti — holčičky jako růžičky. Pán Bůh jim dej lehké odpočinutí!“

„Umřely vám, chudinky?“ politovala vandrovníka mist-
rová.

„Umřely, ubožátka! Na neštovice. A manželka hned za
nimi.“

„A vždyť je přece ve městě lékařů dostatek —“ divila se
mistrová.

„Pravdu máte. Lékařů hojnost — ale proti té zubaté s ko-
sou nesvedou nic — jako všude.“

„A co se jim stalo?“ soustrastně vyzvídal mistr Vávra.

„To víte! Brno je veliké a o byty je zle. Totiž nám chudým řemeslníkům. My si nemůžeme platit příbytek velký, čistý a pohodlný. Takový obuvnický tovaryš jako já musí bydlet v uzounké a těsné jizbičce a hned vedle té jizbičky je druhá, zase tak nepatrná, a pak třetí, čtvrtá a tak dále. V jediném domě bývá takových dírek náramně mnoho. Žádná volnost, vzduch ztuchlý, nezdravý. A zahnízdí-li se v některé jizbičce nakažlivá nemoc, rozšíří se hned po celém domě. Stalo se tak v domě, kde jsem já bydlil. Vyskytly se neštovice a mně umřely v krátké době obě dcerušky i manželka. Vlasy jsem si rval s hlavy, o rozum jsem mohl přijít — a neměl jsem už v Brně stání. Vytrhl jsem z práce a vydal se na vandr.“

Vandrovník vyňal šátek a setřel si s tváří slzy.

„A byl jste tam dlouho?“ otázal se Matěj.

„Jako učedník jsem tam přišel. A co jsem zkusil — ó já! Inu — učedník je opravdu mučedník.“

Všickni upjatě naslouchali, nejhörlivěji Petřík. Také Matěj se soucitně zadíval do vandrovníkových očí a přemýšlel, má-li se své touhy po světě vzdát, anebo se tam přece srdnatě pustit za štěstím. Kdož ví, nebyl-li by šťastnějším? Vtom si však všiml pasti na verpánku, vzal ji do ruky a zeptal se mistra Vávry: „Mám ji nalíčit hned, nebo až na noc?“

„Až na noc. Teď by tu marně překážela.“ —

Kdož by byl tušil, že ty smutné hovory poslouchá též v koutku ukrytá moudrá myška! Bylo jí nevýslovně líto nešťastného vandráka, jemuž umřely obě dcerušky. Vzpomněla si na své rodiče — a tesknost ji přepadla; nejraději by byla uprchla — a sice hned, třeba před očima všech přítomných, aby vyhledala rodiče. Vtom se jí však, když začal Matěj o pasti, zmocnil děsný strach. Schoulila se, mráčky se jí zmocňovaly, a užuž cítila, že ji něco strašlivého dusí a zabíjí. Viděla na verpánku past — drátěnou klíčku s otvorem na vrchu, a zavřela očka, aby se na ni nemusila dívat.

Ještě všelicos vandrovník vypravoval o životě ve světě, ale myška už neposlouchala. Všecky její myšlenky, pokud v těch ouzkostech byla při vědomí, upjaly se k tomu, kterak by se za-

chránila před hrozícím nebezpečím. A tu, když mistrová vylila na misku kouřící se kyselou polévku a pozvala vandrovníka, aby přisedl ke stolu, zavadila myščína očka o jeho tlumok a o vyleštěné, vysoké boty, na něm přivázané. A už se rozhodla . . .

Vandrovník chutě pojídal, mistr Vávra si k němu přisedl, Petřík šel pohoupat v kolébce Vašíka a Matěj chytil prokoušanou botku a prohlížel ji, bylo-li by možno z ní něco pořídit. Myška polehoučku, beze všeho šramotu vylezla ze skrýše, připlížila se k tlumoku a — hup! — byla v hluboké botě. Zulezla až do chodidla a přidržela se drápky tak pevně, že by ji byl nikdo nevyklepal, i kdyby botu nachýlil otvorem dolů. A tak čekala na vysvobození.

Vandrovník zůstal až přes poledne. Po obědě, k němuž jej také ještě pozvali, pěkně se poděkoval za vyčastování, podal všem ruku — i Petříkovi —, pověsil si tlumok s myškou na záda a chystal se k odchodu.

„Tak tedy půjdu o vesnici dále,“ pravil, louče se znova hrdečně se všemi. „Snad někde přece najdu práci. V Čechách jsou hodní lidé — zaplať Bůh za všecko!“

A vyšel z chalupy.

VII.

Myška zachránitelkou vandrovníkových bot

Slunce zářilo toho dne na modrojasné obloze jako plamený kotouč. U každého statku i u každé chalupy v Borovnici mají zahradu s ovocnými stromy, a poněvadž se tehdy jaro trochu opozdilo, byly jabloně i hrušky plny bílého a zarůžovělého květu. Včelky obletovaly v davech rozkvetlé koruny a a roznášely vůni po celé vesnici. Vlaštovky se míhaly jako šipky teplým vzduchem, tu a tam se ze zahrady ozýval sedmihlásek líbezným zpěvem, holubi se hřáli, rozestírajíce křídla na střechách, a v nevelkém rybníčku se šplíchaly husy se svými žluťoučkými housaty.

Vandrovník krácel zvolna po silnici prostředkem vsi — a malé děti, které dosud nechodily do školy, ukazovaly si na něj udiveně, neboť cizince málokdy spatřily. Potkal-li nějakého pantátu, jedoucího s kravkami do pluhu zapražnými, vandrovník zdvořile pozdravil. Hovornější vesničané se ho dotazovali, odkud přichází a kam má namířeno. Vysvětloval ochotně, že cestuje z Brna a že hledá obuvnickou práci. Přáli mu všichni šťastnou cestu a aby se brzy někde uchytil.

„Dejž to nebeský Pán Bůh!“ odpovídal — a podpíraje se o hůl, statečně krácel dědinou.

Silnice se vinula za vsí jako had do nevelkého návrší, na němž se černal rozsáhlý háj. Příjemně se vandrovníkovi šlapalo ve stínu mladých lípek, obalených hustým lupením. Skřivánci vzlétali z bujného obilí a pěli mu veselé písničky na cestu. Hodně ve výši krákala vrána, veslujíc zvolna týmž směrem, kterým on se ubíral.

Za půl hodiny dospěl ke kraji háje. Byly v něm pomíchaný duby se smrky, jedlemi a borovicemi. Několik bříz s vlajícími haluzemi a s korou jako sníh bílou stálo při vstupu do toho rozkošného tmavozeleného lesa, jehož vrcholky oblévalo slunce stříbrnou září a z něhož dýchal lahodný pryskyřičný vánek.

Břízy jako by se byly rozběhly po travnatém svahu, na němž kvetly hvozdíky a mateřídouška. Vandrovník si otřel s čela pot, stanul mezi břízami a usmyslil si, že si odpočine. Sesmekl tlumok s ramenou, položil jej pod břízu ze všech nejkošatější, usdl a sklonil na tlumok určenou hlavu.

„Vesnice, do které jdu, je až za lesem,“ zahovořil sám k sobě. „Mám času dost, zdřímnu si trochu na tomto měkkém a stinném místěčku.“

A poněvadž se cestou do vrchu přece jen upachtil, v minutce zavřel víčka a usnul.

Té chvíle myška po prvé se osmělila povylézt z chodidla boty. Tlumok se nehýbal — i domnívala se proto, že leží snad opět někde v koutě jizby, ale jiné, nežli byla ta, v které na ni chystal ošklivý Matěj zhoubnou past. Jak ji překvapilo, když spatřila volnou krajinu, ozářenou sluncem, a hned opodál chmuřící se spoustu lesních stromů! Očka jí to oslepilo, údivem naplnilo její moudrou hlavičku. V jaké to končině se znenadání octla? Byla zvyklá na lidské příbytky, na kolnu, na světnici ve škole, konečně na nízkou jizbu ševce Vávry. A zde nebylo stěn, nebylo stropu — všecko naopak tak veliké, malebné a krásné!

Chtělo se jí z boty vyskočit a pustiti se do té vábné, ničím neohraňčené krajiny. Ale kterak by tam obstála — sama, bez lidí, kterým žila dosud vždy tak nablízku! Bála se jich — svatá pravda! — ale nedovedla si představit život bez nich, bez jejich příbytků, v plné volnosti a aby nikým nebyla plašena.

Bystrýma očkama se tudíž rozhlížela z holeně boty a naslouchala tichému dýchání vandrovníkova.

„Ondesl mě, jak jsem si přála,“ radostně prolétlo její hlavíčkou. „Dobrý člověk a nebohý k tomu, neboť mu umřely dvě dětičky.“

Byla o jeho dobráctví tak přesvědčena, že se pranic nebála, slyšíc jeho dech tak docela vedle sebe. Povytáhla krček a popatřila na jeho vousatý obličej. Ucouvlá sice hned, ale za chvílku ji už neděsilo zíratí upřeně na jeho semknutá víčka a na jeho brunátné čelo. Vždyť se nechýbal, ani nemluvil!

Rozjímalá, kam ji asi donese, až zas povstane k další chůzi, ale ulekla se, spatřivši pojednou neďaleko jiného člověka, v roztrhané kazajce z rezného plátna, v roztrhaných kalhotách také plátěných a v rozbitém a zabláčeném širáku. Přikrčila se v holeni, aby ji nespattřil. Avšak sledovala každé jeho hnutí. Rošťák nesl křivou, sukovatou hůl pod pažím a v ruce raneček nesmírně špinavý. Když spatřil vandrovníka, přitiskl se k jedné z bříz a pozíral naň dlouze a rozpačitě. Potom mu blesklo v očích. Pokřivil zlomyslně ústa, přiblížil se znenáhla k dobráckému spáči — a už stanul nad ním a pronikavě si ho prohlížel. Pak spustil raneček k zemi, sáhl do kapsy, vyňal nůž a schýlil se k vandrovníkova tlumoku . . .

Myška se chvěla. Čekala něco velmi nebezpečného. Vtom uslyšela jakýsi řez a pocítila, že zrovna ta bota, v níž byla skryta, se od tlumoku uvolnila. V nesmírném leknutí váhala ještě vteřinu, ale druhý řez vzpružil její síly. Vyrázila z holeně, skočila spícímu vandrovníkovi do vousatého obličejce, dotkla se rypáčkem jeho očí a skulila se pod tlumok.

Vandrovník vyskočil a už držel hůl v hrsti.

„Ničemo!“ vykřikl, až se to divoce rozlehlo v lese. „Darebáku! Ty mě chceš okrást o boty?!“

A rozehnal se holí po zlodějském tulákovi.

Ten nečekal. Zanechal uvolněné boty, chytil svůj raneček a sáhovými kroky se hnal do temné houštiny.

„Zpropadený bídníku! Tak tys mě chtěl okrást?“ křičel za ním vandrovník a učinil několik skoků, jako by se chystal rošťáka pronásledovat. Ale po něm nebylo zakrátko ani pohádky.

„No — máš štěstí, že ti nohy dobře slouží! Nasypal bych ti jich několik, že bys na mě pamatoval. — Ale co mně to jen skočilo do obličeje? Zdálo se mi, jako by to byla myš —“

A sehnul se a pozvedl tlumok.

Myška bojácně, ale nikoliv příliš plaše odběhla a stulila se pod vyčnávající kořen břízy. Odtamtud se dívala na vandrovníka.

„Vskutku, myš to byla! Vida! Tam ve vsi u mistra Vávry žehrali na myšku, že jim rozkousala botu, a mně zde myš zachránila jediný můj majetek. Budu ti vděčen, drobečku. Jsi hodná!“

Vandrovník ovšem nevěděl, že to byla táž myška. Ale jeho pochvalná slova jí lichotila. Měla z nich radost. Inu — učinila bezděčně dobrý skutek, a to člověku dobrému. Odměnila se mu za to, že ji vysvobodil z nastražené pasti.

Vandrovník ještě chvíli huboval, když shledal, že mu nicma rošťák přeřízl dva řemínky, kterými měl boty k tlumoku připevněny. Na štěstí nebylo u něho o řemínky nouze. Vyňal jiné dva z tlumoku, boty připásal, hodil si své celé jmění na záda a dal se na pochod.

„Měj se dobře, myško zachranitelko!“ pravil ještě. A dal se po pěšině lesem.

Myška za ním pohlížela smutně, až zmizel.

VIII.

V lesních houštinách

Domovem milé myšky stal se nyní hustý, nepřehledný les.

Jakmile se vandrovník jejím zrakům nadobro ztratil, zastesklo se jí velice, i vběhla do lesa a pátravě se kolem rozhlížela. Nespátřila nikde lidské postavy. Všude jen mohutné a vysoké kmeny stromů, v jejichž korunách se rozléhalo táhlé, truchlivé dunění.

Co si tady počne? Čím zažene hlad, který se počínal v jejím žaludku naléhavě přihlašovat?

Cupitala volně, nazdařbůh vysokou travou, v níž kvetly pestré květiny. Došla na prostory, pokryté jen hebkým zeleným mechem. A zabloudila potom do neproniknutelných houštin borůvčích keříků — a dlouho trvalo, nežli se z nich vymotala. Všecka unavena se vyškrábala na vypouklý kořen silného smrku a obzírala okolí.

Jakýsi podezřelý šramot jí zalehl zblízka do uší. Pozvedla oči — a div z toho smrt neměla. Po smrkovém kmeni, u něhož odpočívala, šinulo se dolů hnědé zvíře s kosmatým ocasem. Stanulo vždy na okamžik — a potom se s nesmírnou obratností smekalo níž a níže.

... přiblížil se znenáhla k dobráckému spáči.

Myška se s kořene svalila plna strašných úzkostí. Avšak pužena ohromným děsem neprodleně vyryla pod kořenem několika zoufalými hmaty předních tlapek a rypáčku malou skulinu a skrčila se do ní. Sotva vtáhla také ocásek do té nedokonalé skrýše, seskočilo zvíře těsně vedle ní. Ale — neshánelo se po ní. Hopsavými skoky se rozběhlo po mechu, vlekouc po zemi chvostnatý ohon. Za minutku se vyhouplo na kmen nedaleké borovice a zvolna lezlo do výše.

„Ach — to snad není kočka!“ blesklo myščinou hlavičkou. „Ta by mne nenechala jen tak ledabyly uniknout.“

Polehoučku se vysunula, aby lépe viděla. Obratné zvíře dostihlo první větve na borovici, krkolomným skokem se zachytlo sněti druhé, a potom se v umělých přemetech rozdávadlo v koruně, že z toho myšce přecházel zrak. Jako by mělo křídla, přehupovalo se se stromu na strom, až naposledy usedlo na vodorovnou ratolest a jalo se chutě okusovati jakýsi podlouhlý, kulatý předmět. Šupiny z něho padaly k zemi, a myšku to čím dál tím více zajímalo. Na konec spadl i sám ohlodaný předmět do měkkého mechu.

Nebylo nikoho, kdo by byl myšce vysvětlil, že zvíře, jež ona pokládala za svého krutého nepřítele — za kočku totiž, jest toliko čiperná veveřice, které je smrková šiška lepší pochoutkou, nežli myší maso. Po delší době svého pobytu v lese myška sama poznala, že si jí ten čilý komediant nevšímá; i přestala se ho báti. Nezřídka zpozorovala několik veverek najednou a bavilo ji, jak závratné skoky umějí dělat v korunách stromů. Nikdy neviděla žádnou spadnouti.

Avšak — kde najde konečně ubohá myška něco vhodného na zub? Zahynouti se jí přece nechtělo! A žaludek se už bolestně svíral. Nu — snad jí pomůže vybroušený čich v pátrání po nějaké jedlé maličkosti. Značně zesláblá se tudíž vydala na lov.

Na zeleném mechovém koberci nenašla pražádné kořisti. Uhnula pod převeliký strom dubový, pod nímž ve velkém

kruhu rostla kyprá tráva. Postřehla tam dužnatou houbu, překrásný hřib, a zakousla se do něho. Nechutnal jí. Potom zavadila očima o jakési válcovité tělísko, podobné ořechu. Začala do tělíška zuby — a ejhle! Dobrou chuť mělo! Myška je smlsala jako nejlepší pochoutku. A co to vlastně bylo? Dubový plod z předešlého roku — žalud.

K velké radosti uviděla myška pod dubem žaludů pozeňnané množství. Nasýtla se, jak jí hrdlo ráčilo, a pro budoucnost zbylo přec ještě potravy dost a dost.

Zle tedy v lese nebude — uchlácholila se konečně. A když vyčenichala též pod jedním z dubových kořenů roztomilou komůrku, hezky hlubokou a suchou, všeka rozveselena zarejdila v bujně trávě a podvečer si šla do komůrky spokojeně odpočinout.

První noc v lese! Spalo se jí docela příjemně. Nic ji nerušilo z tvrdého spánku — a ráno, když se probudila, domnívala se býti doposud v jizbě ševce Vávry, neboť uslyšela nad sebou rozkošný zpěv ptačí, podobný zpěvu, který ji budíval v koutku za kupou roztrhané obuvi. Ale když vystrčila hlavu z komůrky, užasla, neboť viděla nad sebou — nikoliv klec se stehlíkem, jemuž vždy za jitra nosil Petřík semenec, nýbrž koruny stromů, v nichž hlaholilo ptáků na sta.

Myška se zálibou poslouchala líbezný ten koncert při východu slunce. Před její komůrkou se leskla tráva zlatými krůpějemi rosy, tichý vánek povíval větvemi dubu, a dále

v lese, pokud dohlédla, všecko se třpytilo a všecko se vlnilo a zpívalo.

„To je krása!“ pomyslíla si. „Tady je opravdu blaze — zvláště když pro potravu není daleko.“

A jen se mihla — a už držela v tlapkách rozměklý žalud a drancovala s něho kožnatou slupku. Jakkoliv by si byla přála, aby vnitřek žaludu byl tužší, neskrblila chválou, že je to jídlo celkem velmi dobré a že se jí při něm stýskat nebude.

Později, na procházkách, při nichž se od své pohodlné komůrky daleko nevzdalovala, zkoušela i jiné věci, půjdou-li jí k duhu. Žaludy v pravdě nebyly potravou přespříliš vábnou, neboť jich mnoho za zimy pod sněhem nahnílo a zplesnivělo. Ale výběr byl zato hojný a zboží špatné myška nepotřebovala požívat. Aby si však zjedнала jakousi změnu v jídelním lístku, pustila se jednou do smrkové šišky, kterou hodující veverka z rozpustilosti pustila k zemi z poloviny rozkousanou. A ejhle! zachutnala dost obstojně. Olejnatá semínka mezi šupinami, třeba že se k nim myška jen zdoluhavě dobývala, měla příchut' nasládlou a skoro podobnou chuti semence. A šišek celých a pěkných nacházela potom dosti.

Jindy zaryla z dlouhé chvíle rypáčkem pod trsy borůvek a zakousla se do měkkých kořínků. Také ty nechutnaly špatně. Zkrátka — o rozmanitou potravu bylo postaráno a to — vedle zabezpečené skrýše pod kořenem dubu — znamenalo pro malou lesní obyvatelku vše.

Už se jí nestýskalo. Nějakou družku si dosud sice nenašla, ale zato jí bavilo všecko ostatní: volnost v malebném háji, zajímavé procházky v trávě, po mechu i v temném houští borůvek a ostružin, dovádivé kotrmelce veverek, na něž mnohdy dlouho se dívala, zpěv ptactva zrána, velebné hučení v jehličnatých korunách a všecek ten šumný a zdánlivě bezpečný blahobyt, o jakém dosud ani neslyšela.

Avšak bez trpkých zkušeností přece nezůstala. Přihodilo se jí zanedlouho leccos velmi mrzutého, a často šlo i o její život.

Kdysi po východu slunce, když posnídala několik žaludů, zašla si myška na nepatrnou vyvýšeninu, podobnou překlopenému nízkému klobouku a porostlou řídkými keříky vřesu. V prostředku té malé kopky stála mohutná borovice a pod ní bylo natroušeno hojně jeřabatých suchých šišek. Drobné zoubky se o tvrdou borovou šišku marně pokoušely, i vybrala si myška jednu z nich a všecka šťastna ji koulela dolů po svahu a zase ji nahoru vynášela. Bylo jí do skoku a hrála si se šiškou zcela bezstarostně, zatím co na nízké větvi borovice propěvoval drozd tak zvučně a rozkošně, že se zdálo, jako by mu celý okršlek lesa naslouchal.

Tu pojednou, když se opětně chystala spustit šišku po písčité ploše, drozd nějak vyděšeně vykřikl a rázem ve zpěvu ustal. Myška pozvedla hlavu, upřela očka ke koruně borovice a viděla, že drozd kvapně ulétá do temného lesa. Pohlédla se svahu až k nízké houštině ostružin, vzdálené necelých sto kroků. Něco se tam při kraji mihlo, ostružiny se zahýbaly — a mezi kypře zeleným listím se zjevila žlutohnědá hlava zvířete s jiskrnýma očima a nízkými oušky. Myška ještě postřehla, že se za hlavou dloužil štíhlý krk s oblým tělem na nízkých nohou, že zvíře je vespod bílé a že se divoce rozhlíží. Svinula tělíčko rázem do klubka, tetelíc se v nesmírném strachu. Jako by do běhu neměla sil, ztrnule pozírala na zvíře, jež vtom učinilo několik prudkých skoků. Myška se vymrštila, přeběhla kolem borovice, a nevidouc ani jediné dírky, ani jediného výmolu, kde by se skryla, jako šilená prchala do hlubin lesa.

A měla se čeho báti. Nikdo jí neřekl, že jsou na světě mimo kočky i jiná dravá zvířata, která dává myši, kdekoliv je shlednou. Neslyšela co živa o lasici — a byla to skutečně lasice —, ale mocný vnitřní hlas poháněl ji do běhu, a byla přesvědčena, nezachrání-li se v nějaké hodně úzké skulině, že je po ní veta.

Uběhla sotva několik metrů po písčité, vyschlé půdě a už slyšela za sebou šumot tlapek a ztlumené supání. Napjala veš-

keré síly a zamířila k trnkovému keři, jenž se docela blízko bělal, obalen květy. V pravdě pelášila jako hádě — co však by jí to bylo pomohlo, kdyby pod trnkovým keřem nebyla zahlédla napolo ukrytý otvor, vedoucí šikmo do země. Vjela do něho rychlostí blesku a skulila se takořka bez vědomí do prostorné kotliny, vystlané suchou travou a listím. Zaslechla ještě, jak vedle ní cosi mručivě zaskuhralo — potom se přitiskla do koutka, hlavu mezi nožky — hotova k smrti.

O všem ostatním, co se přihodilo bezprostředně po jejím vniknutí do kotliny, nevěděla už nic. A bylo by ji to naplnilo děsem strašlivým . . .

Myška se utekla mimo nadání do brlohu mrzutého samotáře — ježka. Vyspával právě v jedné jizbě svého pelechu, vyhloubené stranou od vchodu, — a tak se stalo, že se nena-píchla na jeho ježatý kožich. Skulila se do jizby vedlejší, vyhrabané po druhé straně vchodu.

Ale pan domácí neměl spaní tak tvrdé, aby nezaslechl jejího hlomozného vpadnutí. Narovnal hřbet a povylezl z ložnice — když v tom jako příšera vrazila do pelechu lasice. Se špatnou se potázala. Nemohouc se v prudkém chvatu zarazit, zaryla tlamkou i celou hlavou do pichlavého ježkova obalu. Krvácela. A bolestně stenala. Ježek se zmateně stočil, až úplně zahradil myščin úkryt. Lasice se svíjela bolestí, ale rozzuřena podnikla proti němu nový útok. Přitiskla hlavu k zemi a vpadla mu pod břicho. Napíchla se sice za ucho, ale ježek, zapomenuv rychle se svinouti, rovněž pocítil ostrou palčivost na jedné nožce. Teprve potom zatáhl nožky i rypáček a ponechal lasici, aby se píchala do omrzení.

Její krev potřísnila celý brloh. Vidouc před sebou hroznatou kouli zaprskala, vyběhla a bolestně skučíc pádila do stínu ostružin . . .

Snad čekal ježek, že se lasice vrátí a že podnikne nové útoky. Zůstal schoulen, nehýbal se. Potom snad dokonce usnul

v té bezpečné podobě, neboť myška, když se probrala z mrá-
kot, pozorovala hodnou chvíli tu nestvůrnou kouli plnou bo-
dáků, na nichž tkvěly chumáčky lasičí srsti a krvavé skvrny,
a ježek se nehýbal. Zahrazoval nadobro myšce východ. Když
to postřehla, znova se jí zmocňovaly smrtelné úzkosti. Neza-
dávila-li ji lasice, zakousne ji tento hrozivý tvor, obalený
ostny, nebo se na ni překulí a ubodá ji.

A život jí byl přec tak milý, tak nerada by byla zahynula!

Osmělila se vystrčit nožky — a suché listí, jímž byl pelech
vystlán, zaharašilo. Ježek sebou znatelně pohnul, ale rypáček
neukázal. Za chvíli se myška odsunula o poznání dále od
strašlivého pícháče. Listí opět zaharašilo a ježek sebou nano-
vo pohnul. Než ani tentokrát nevynořil nožek ani rypáčku.

Co zbývalo? V myšce se ozvala zoufalá odvaha. Snad bude
možno prorýti se z pelechu na povrch! Úmysl ten jí celou
pronikl, a už se chystala vtisknouti tlapky do hlíny, když
ježek povystrčil rypáček. Ale byl na štěstí pootočen stranou
a nespatriil ji. Myška sebou trhla, vyskočila, odhrábla zuřivě
trochu prsti — a ježek, domnívaje se patrně, že se vrátila
lasice, svinul se zase a klímal dále.

Myška nelenila. Zoufalým úsilím se vrývala do hlíny, odhazovala prst dozadu, pracovala všemi svaly, posledními silami. Konečně — za půl hodiny se vynořila na povrch . . .

V následující minutě odpočívala už, víc mrtva nežli živa, ve své komůrce, jejíž vchod zahradila dříve několika kamínky, aby se zajistila před všemi ošemetnými nepřáteli.

Toho dne nevyšla ze strachu už ani na krok. Ba ani hladu nepocítila. Všecka se ještě třásla při vzpomínkách na zažitou děsuplnou příhodu.

IX.

Další pobyt v lesních houštinách

„Jak jsou šťastni ti obratní lezouni, prohánějící se v korunách stromů jako ptáci!“ rozjímala myška, odsunujíc nazejtří zrána od vchodu komůrky navalené kamínky a myslíc na čiperné veveřice. „Těch by takový ošklivý dravec nedostihl, poněvadž sám dojista na kmeny lézt neumí! Kéž dovedu šplhat jako oni! Potom by mně tu bylo blaze!“

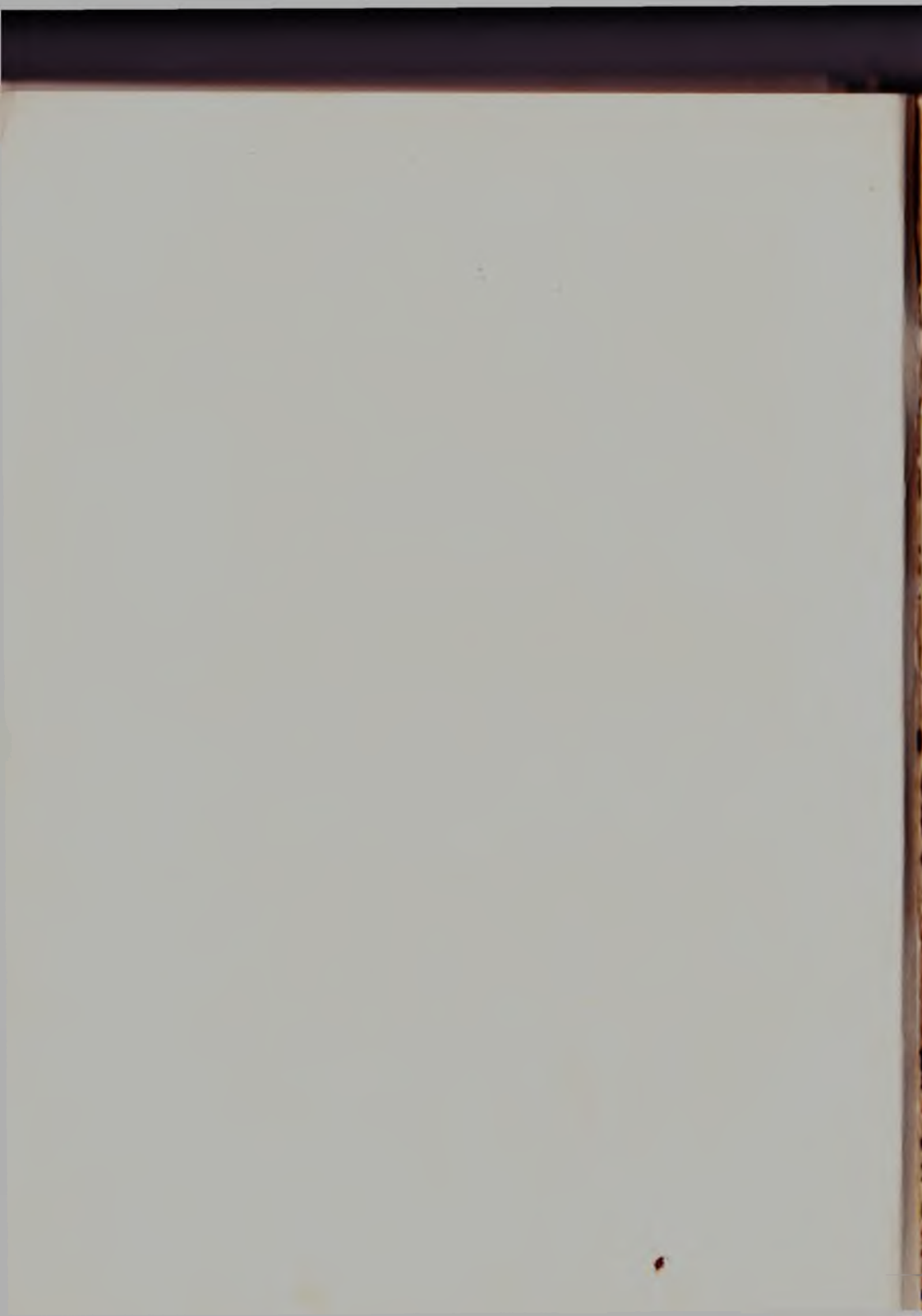
Po neklidné noci, v níž ani oka nezamhouřila, opatrně a plaše vylezla ze skrýše a pustila se do prvního žaludu, který se jí namanul. Nechutnal jí valně, jedla jen, aby ukojila hlad.

A dlouho se mimo svůj příbytek nezdržovala. Vrátila se všechna rozteskněna a smutna. Po dlouhém čase vzpomínala zase s touhou na své rodiče, ale nedoufala už, že se s nimi kdy setká. Musí žít sama v těchto nebezpečných místech a sama o svou ochranu pečovat.

Poněvadž nehodlala daleko se pouštět od své komůrky, napadlo ji, aby si její holé stěny měkce vystlala, jak to uviděla ve skrýši ježkově. Pro hebkou trávu nemusila chodit daleko. Po celý den snášela stebélka a suché listy a večer ulehla na lože měkoučké a příjemně vonné.

Brouk roháč stiskl její ocásek.

Co žila v lese, nikdy se dosud neodvážila vyjít si na procházku v noci. Tehdy si zdřímala brzy zvečera a probudila se ještě za tmy. Nutkalo ji, aby se podívala, jak to vypadá v lese. Nezašla daleko. Všude ticho a pusto. Ale po chvilce zahouklo cosi v koruně dubu příšerně a truchlivě: „Uhú! Uhú!“ A les opáčil ten výkřik hromovou ozvěnou. Postrašena zamířila myška kvapně domů a do koutka se schoulila.

Netušila, že v kmeni dubu žijí ještě jiní tvorové mimo ni. V prostranné skulině, v těch místech, kde se dub rozvětvoval, měl hnízdo párek sov. A to byl jejich zádumčivý zpěv, jenž se odrážel v lesních hlubinách tak hlučně a smutně.

Jako se však vždycky ve světě po nějaké době zapomíná i na nejbolestnější příhody, také myška znenáhla přestávala vzpomínat na událost s lasicí a ježkem. Po několik dní se jí nepříhodilo nic zvláštního a proto směleji už vycházela do lesa a bavila se jeho krásami.

Umění lezecké, jemuž se tak obdivovala u veverek, nedalo jí pokoje. A když jednou spatřila i velkého černého ptáka s červenou hlavičkou, jak šplhá po kmenech stromů s nemenší obratností, při čemž tluče zobákem do kůry a vytahuje cosi z jejich štěrbin, usmyslila si, že se pokusí o podobné tělocvičné kousky. Onen pták byl datel černý a lesníci si ho velice váží pro jeho horlivost v obírání všelikého hmyzu.

K prvním pokusům si myška vybrala nízké pahýly, jichž bylo v lese mnoho. A vida! Vydrápala se na ně dosti snadno

a všecka rozradostněna usedala na jejich vrchní rovnou plochu, vítězoslavně se rozhlížejíc po okolí. Zdar prvých zkoušek ji těšil — a od té doby se cvičila ve šplhání celé dni i činila opravdu skvělé pokroky. Vyhledávala si pro své pokusy všemožné druhy kmenů. Na tenké křoviny se jí šplhalo velmi dobře, neboť se mohla přidržovat hustého větroví. Hůř se dařily komediant-

ské kousky u hladkých stromů jedlových, a trvalo značně dlouho, nežli se vydrápala k první sněti. Ale shůry dolů se jí lezlo ještě o mnoho obtížněji. Nejednou se skulila se značné výšky do mechu, jenž byl na štěstí dosti měkký, takže si neublížila. Osvědčila se stará pravda, že se nikdo mistrem nenarodí. Za čas, po neúporném cvičení, stal se z myšky, zprvu velice neobratné, lezec dokonalý, a třebaže se neodvažovala skákat s větve na větev jako veverky, nebylo zanedlouho stromu, na nějž by se švižně nevyšplhala.

Přibylo jí tím v lese mnoho zábavy a ona se jí ráda oddávala. Nasativši se zrána po chuti, usedala ve větvích jako ptáček a navečer se jí ani nechtívalo do komůrky.

Nemilá příhoda, která ji stihla v příjemný jeden podvečer, přesvědčila snad myšku, že proti nepřátelům není jistoty, byť před nimi prchala i do korun stromů.

Uvelebila se totiž na křivolaté sněti habrového keře a sledovala upjatě červenohlavého datla, klepajícího na duté kmeny borovic. Znenadání zaslechla kdesi nablízku podezřelý šustot. Ohlédla se — ale bylo pozdě. Brouk roháč přilezl až k ní a stiskl její ocásek.

Bolestí pištíc nerozmýšlela se a skočila na mech. Ale roháč se nepustil. Pačilvou bolestí štvána utíkala; ale táhla za se-

bou zlopověstného brouka. Nepustil se ocásku, naopak, svíral jej prudčeji a silněji.

Nevěděla, co počít. V nesnesitelných bolestech doběhla k jakési sypké kopce a horempádem se do ní zavrtala. Hlína kopky byla ku podivu lehce načechrána, takže se myška několikrát hmaty octla v zemi. Ale roháč nepustil.

Jaký úžas pojal myšku, když zapadla do prsti nadobro rozdrolené a když na rypáčku i na celém těle ucítla divoké rojení a šimrání. A zakrátko také strašlivou palčivost! Kopka se hýbala, vzdouvala, lezla a štípala. Bolest v ocásku nebyla ničím proti žíravému ohni, do něhož se celá pohroužila. Na okamžik ji přemohly mdloby, překotila se, pištěla a svíjela se — potom vypjala rypáček, zaryla jím do výše, opřela se tlapkami a — vyklouzla z kopky na povrch.

Roháč zůstal pod zemí; patrně jej mravenci — bylať kopka jejich příbytkem — do smrti uštípali. Ale co zkusila ubohá myška, nežli se ten oheň v jejím těle poněkud zmírnil! Válela se po trávě, pištěla a plazila se, konečně v zoufalství zaryla rypáčkem do mechu, vlezla celá do chladící prsti a — to pomohlo. V pusté noci se vracela, usužovaná, umdlená, opuchlá do své komůrky a trvalo několik dní, nežli se zas úplně uzdravila.

V té době, kdy vycházela jen docela zřídka z komůrky, rozjímalala začasťe, kterak by si svůj domov zabezpečila proti všem možným vpádům zlých tvorů. A připadla na myšlenku, aby ke vchodu komůrky nanosila hromádku borových šišek a aby jimi vchod nadobro zahradila. Borové šišky jsou lehké a rozsochaté. Odvalí je snadno, bude-li jí libo z komůrky vyjít, a vzduchu projde i skrze hromádku dostatek. I nemeškala a úmysl provedla. Brzy stála u kořene dubu hranice suchých borových šišek a myšce pak bylo v zakryté komůrce o mnoho útulněji.

Nedlouho potom jiný záměr vyklíčil v moudré její hlavičce. Svě lezecké umění chtěla zdokonalit do té míry, aby se

zcela vyrovnala veverkám. Umínila si totiž vycvičiti se ve skoku s větve na větev. Opodál jejího příbytku rostlo z prodlouženého kořene dubu keřové mláží, nízké, ale husté, a hodilo se jí výborně za tělocvičnu. Jakmile se cítila uzdravenou, vydala se k onomu mláží a zkoušela své komediantské schopnosti.

Počínala si jako stvořený učitel tělocviků. Nejdřív se zachytla drápky předních nožek na sněti a tělo spustila dolů. To se zdařilo. Druhý pokus podnikla s nožkami zadními. A ejhle! i na nich se jí viselo docela pěkně. Radostí jásajíc zakousla se v té poloze do listu nejbližší větve a nožky uvolnila. První ten kotrmelec byl sice dosti nemotorný, ale dolů přece nepadla. A kdož by se divil, že se tvůrku tak učelivému za několik dní povedly kousky skutečně odvážné, takže se z myšky stala roztomilá opička, hopsající ve větvích a visící hned na předních, hned na zadních nožkách? V myším pokolení nebylo snad doposud komedianta tak obratného a zábavného. Kdyby ji byl někdo pozoroval při tělocvičné hodině, a jak se potom, sedíc na haluzi, vesele a bystře rozhlíží, byl by si ji přál polapit pro své potěšení. Ale — zdali by ji lapil opravdu, jest ovšem jiná otázka. Ani by mu zrak nestačil — a zmizela by někde mezi listím, tichá jako pěna a naprosto neviditelná.

Do té části lesa nezabloudila však ve dne za dlouhou dobu žádná lidská bytost. Toliko v noci, když myška spala, prošel za čas hajný nebo myslivec kolem jejího bydliště. Komu z nich by však přišlo na mysl, že za hromádkou borových šišek spokojeně spí znamenitý mistr v umění tělocvičném!

Myška žila klidně a nic jí nechybělo. Vlastně — něco jí chybělo přece. Nějaká družka, se kterou by se pobavila a svou myší řečí pohovořila.

Přihodilo se brzy, že se s takovou družkou setkala.

Kdysi za jitra, po deštivé noci, zašla si na delší procházku. A zabloudila až k pokraji lesa, k borůvčí houštině. Očicháva-

jíce zrající borůvky, chutnaly-li by jejímu jazýčku, zavadila očima o cosi schouleného u kořene jednoho keříku. A radostí se všecka zachvěla. Krčila se tam drobounká myška srsti načernalé a zdálo se, že ani nedýchá. Byla mokrá, umazaná, a oči měla přivřeny.

Naše čiperka k ní přiskočila a dotkla se jí rypáčkem. Neznámá zdvihla víčka a truchlivě se na ni podívala.

Mrskajíc ocáskem očichala myška neznámou ubožačku a přitulila se k ní plna soucitu. A potom si povídaly.

Zbloudilá nešťastnice byla myška velice mladá. Žila dosud se svými rodiči a sestrami za lesem v poli a vedlo se jí dobře. Předešlého večera se jí zachtělo procházky. Vyplížila se sama na posečené jeteliště, ale spustil še liják a tak ji pomátl, že místo do rodné skrýše prchala kamsi do neznámých krajů, až se octla v lese. Z něho se však nedovedla vymotati. Celou noc se na ni dešť lil a zmučil ji nesmírně. Nastydla a nemohla již učiniti ani krok.

Když se dověděla o této smutné příhodě, naše čiperka se rozběhla nejdřív pro nějakou posilu nemocné cizince. Našla dužnatou smrkovou šišku, přivlékla ji a sama nakousla. Ale churavé ubožačce nechutnalo. Poněvadž byla všecka prostydla, usmyslila si naše myška, že ji dovede do své komůrky. Šlo se jim obtížně. Nožky nemocné nesloužily. Ale dostihly komůrky přece. Tam si musila lehnout na měkké místečko a za chvílku měla před sebou pěkný tvrdý žalud. Než — ani ten jí nechutnal.

A uběhl den a uběhla noc, zbloudilá ubožačka jen stenala a nařfkala, a ráno, když ji vyvedla hospodyňka pod dub na slunce, přepadly ji mrákoty a zanedlouho byla mrtva.

Veliký žal pojal útlocitnou ošetřovatelku. Nevěřila dlouho, že nešťastná družka přestala dýchat. Tulila se k ní, probouzela ji, rypáčkem jí hlavičku pozvedala, ale nadarmo. Když pak poznala, že má před sebou ztuhlou a studenou mrtvolu. dívala se na ni s lítostí a nemohla se od ní odloučiti.

Před večerem vyhledala vedle vřesového keříku malou jamku, trochu ji prohloubila a nebožku tam zatáhla. Nahrabala na ni hlínu, přinesla několik svěžích dubových listů i drobný nějaký kvítek a hrobeček tím postlala. Tiše pak u něho seděla až do noci.

Našla družku — ale jen nakrátko. K jejímu hrobečku docházela každého jitra a vždy jej obložila čerstvým listím a kvítím. Rmoutila se hluboce a v lese se jí začalo nelíbiti.

Hnízdo lesního skřivana

Myšce se začalo v lese nelíbiti. Přemáhal ji už v té stále opuštěnosti hořký stesk. Zvláště ode dne, kdy pohřbila zbloudilou myšku, nedala jí tesknost ani spáti.

Kterak se dostat z toho ohromného lesa? Kterak najít lidské obydlí, v němž by se jí žilo dojistá veseleji? Dlouhá cesta by ji mohla zničit, jako zničila onu nebožku, když zatoužila podívat se do širého světa.

Takové myšlenky táhly jí hlavičkou kteréši noci, a byly tak neodbytné, že spánek nadobro prehl s jejích oček. Kdyby se pustila procházkou po lese, snad by se jich na chvíli zbavila. Chladný noční vánek by ji osvěžil a mohla by potom lépe spáti. Ale před lesem v noci měla myška veliký strach.

Nuže, vyleze aspoň před komůrku, usadí se mezi šišky a bude pozorovat, co se kolem poděje. A vyšla skutečně.

Chybělo ještě mnoho do půlnoci. Srpek měsíce ozařoval s jasné oblohy koruny stromů, v nichž jako by si noční duchové šeptali potichu pohádky. Sovy nehoukaly, zato však zdaleka dozníval k jejím uším přesmutný ptačí zpěv, v té hluché a pusté noci tak líbezně truchlý a dojemný.

Myšku rozžalostnil velice; neodolala, doplížila se na družím rúvek, usedla tam a poslouchala. Zdálo se jí, že tomu ptáčku, který se tak bolestně rozepěl za pozdní noci, rovněž se stýská v hlubinách lesních jako jí. Snad našel jako ona zbloudilého nějakého druhu, uvítal ho pln lásky ve svém keři, kde má hnízdečko, ale druh ten mu umřel a on pro něj nyní nařiká. Kdyby uměla myška zpívat, právě takovou písničku by své mrtvé nebožce zapěla.

Zůstala na rúvku, dokud se rozléhal dojemný zpěv lesem. Potom se vrátila do komůrky, zahrabala se do trávy na svém lůžku a spánkem se hleděla zbavit tesknoty.

Spala do bílého dne; a první její myšlenkou, když se probudila, byl ptáček, který propěvuje truchlivé písničky tak dlouho do noci. I odešla ho vyhledat.

Pamatovala si, kterým směrem k ní zpěv dolétal. A vydavši se tím směrem, přišla zanedlouho na malou prostoru, kde byly stromy pokáceny. Rostla tam hustá a vysoká tráva, místy se též červenaly něžnými kvítky keříky vřesu, a uprostřed viděla rozložitě keře hlohové, obalené právě sněhobílým květem. Skrčila se za list pampelišky a čekala. Na hlohovém keři usedl brzy ptáček s malou chocholkou, podobný trochu obyčejnému skřivanu polnímu, a zazpíval kratčeji, ale týmž hlasem jako v noci. Byl to skřivan lesní, jemuž leckde omylem říkají linduška.

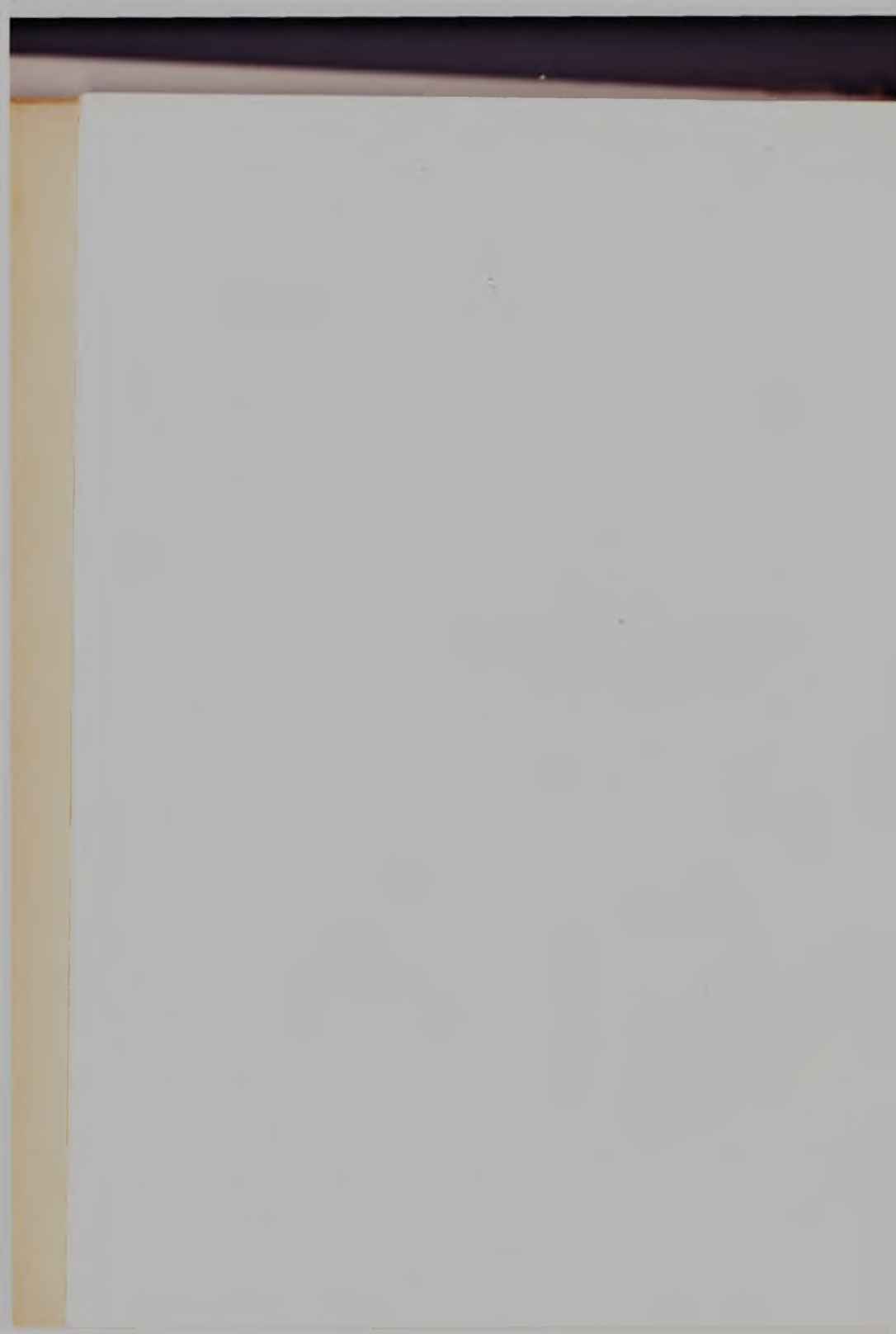
„Ten je to!“ zaradovala se myška. A hodlajíc si jej prohlédnouti zblízka, připlížila se pod keř a — zastavila se.

Pod keřem v zemi, v nehluboké jamce spatřila hnízdo ze suché trávy a z listů upletené a v něm pět holátek. Klímala ta písklata a otevírala ze spaní žluté zobáčky. Myška je nechtěla lekat; odběhla proto k sousednímu keři, vysplhala se na vodorovnou větev a odtamtud se upjatě dívala na hnízdečko.

Na sněti nad ním postřehla zakrátko dva ptáčky. Jeden nesl v zobáčku mušku, spustil se k holátkům a krmil je. Potom vylétl na ratolest nedaleké jedle a zanotoval zvučnou pís-

... krahujec snášel se níž a níže ...

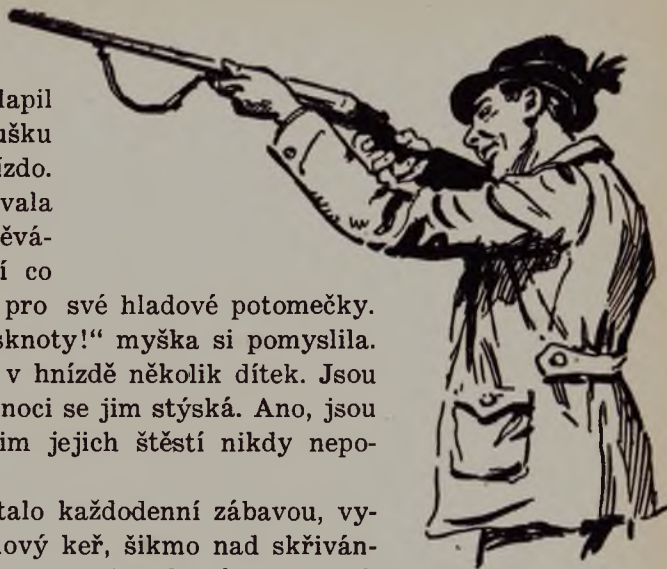
ničku. Druhý polapil rovněž nějakou mušku a donesl ji na hnízdo. A tak myška sledovala oba starostlivé zpěváky, jak se vracejí co chvíli s potravou pro své hladové potomečky.

„Nezpívají z tesknoty!“ myška si pomyslíla. „Jsou dva a mají v hnízdě několik dětí. Jsou šťastni — a jen v noci se jim stýská. Ano, jsou šťastni! Kéž se jim jejich štěstí nikdy nepokazí! . . .“

Myšce se teď stalo každodenní zábavou, vyšplhati se na hlohový keř, šikmo nad skřivánčím hnízdem, a pozorovati rodinné radosti líbezných pěvců. Bylo jí potěšením, když každého jitra shledala holátka silnějšími, vyvinutějšími a když jim zanedlouho začalo narůstat na těle hebounké chmýří. Sedíc na vysoké sněti nebála se žádného přepadnutí, a bylo jí blaze za slunných dní, kdy pestří motýlové usedali na květy hlohu a když se míhaly kolem ní zlatoskvoucí mušky. Štěstí skřivánčí rodiny ji těšilo, jako by to bylo štěstí její vlastní, a v své radosti se jen chvěla ustavičnou bází, aby se malým ptáčkům v hnízdě nic zlého nepřihodilo.

Kteréhosi odpoledne dřepěla opět na svém obvyklém stanovišti, když se v korunách jedlí ozval jakýsi prudký svist. Hned potom se oba skřivani, vyrazíce ustrašené hlasy, divým letem spustili k hnízdu. Svist zalehl myšce do uší silněji — ohlédla se — a spatřila velikého ptáka, který se s koruny jedle přímo vrhal k hlohovému keři. Nad hlavou jí zašuměla mohutná křídla — myška leknutím přivřela víčka a — za okamžik se probudila v nesmírné výši nad lesem — v drápech strašného krahujce.

Místo ptáčků stala se ona dravcovou kořistí.

Co se s ní dělo, nedovedla ani chápati. Cítila jen a viděla, že je nesena vysoko nad lesem v divokém letu. Potom jí zmizely s očí vrcholky lesních stromů, objevilo se široké údolí a v tom údolí se zatřpytil stříbrný jakýsi pás. Řeka! Znenáhla se ten pás nápadně přibližoval — krahujec se snášel níž a níže, jeho křídla se třepotala zcela volně, rozpjata jako dvě plachty, do nichž větřík s oblak tiše dul, potom se pustil šikmo k břehu řeky, v místa, na nichž se zelenaly ojedinělé stromy, vrby a olše. Tam někam hodlal usednout a myšku pohltit — — —

Dvě hromové rány se rozlehly v šíř i v dál. Myslivec, stojící na pokraji lesa, sledoval krahujce, namířil — a dva náboje z výtečné pušky pronikly za sebou tělem dravcovým. Ve smrtelném zápase se vznesl naposled do značné výše — vědomí jej však opustilo a — jako bezvládná mrtvola padl — do řeky.

Podivná loďka po řece plynoucí

Krahujcovy drápy svíraly myšku právě do toho okamžiku, kdy — pohrouživši se pod vodu — zbavila se mdloby a kdy napjala všechny síly, aby zachránila život.

Padla do řeky v místech hlubokých, v nichž voda plynula jen velice zvolna. Krahujcovo tělo, hustým peřím obrostlé, povzneslo se nad hladinu tím spíše, ježto obě křídla zůstala napolo rozestřena. Břichem vzhůru, podpíráno křídly a hlavu vlekouc jako kotvici pod vodou, plynulo bezvládně a odnášelo myšku, držící se křečovitě obou noh, jež trčely do výše.

Podivná loďka, podivný její kapitán! Po krkolomném výletu nad lesy nyní tak náhle plavba po široké, hluboké řece! Kapitán se třásl dosud úžasem, ale bolestí necítil nijakých. Polapilť krahujec myšku velmi milosrdně — objal ji vlastně svými pazoury, takže se jí nestalo ani co by za nehet vlezlo. Zaplatila všecko jenom strašným polekáním.

A teď tedy plula na pernatém korábu a nabývala znenáhla rozvahy a klidu.

Asi za hodinu se osmělila uvolnit poněkud své drápky, jimiž se držela krahujcových noh. Byla-li dravcova hlava kotvicí, jeho nohy se podobaly stožárům té zvláštní lodice, v kte-

rou jej myslivec pojednou proměnil. Kajut lodice ta neměla — zato však její paluba, totiž krahujcovo břicho, byla tak pohodlná a tak měkce vystlána, že by si takové paluby jistě asi přáli všichni ubozí vystěhovalci, prchající z českých dědin do Ameriky, o níž se pořád ještě kdekdo domnívá, že tam padají pečení vrabci do úst. A zatím jest americké živobyčí tvrdší ještě, nežli jsou prkna paluby, na níž — vydáni všemožným bédám mořské plavby — vystěhovalci v slzách přespávají dlouhé noci.

Pernatý koráb plynul bezpečně, neotrásaje se a nekolísaje. Myška si vylezla na nejvyšší místečko, dychtíc uviděti, kam že ji to vrtošivý osud opět zanesl. Břehů řeky sotva dohlédla. Za nimi za oběma se zelenaly rozsáhlé louky a v pozadí kopce a lesy.

Myška neměla takové zeměpisné zběhlosti, aby poznala, po které vlastně řece podniká přepodivnou pouť. Krahujec s myškou padl do Vltavy — a její proudy je unášely k matičce Praze.

Ovšem, do Prahy měla myška ještě hodně daleko. Zajisté by ji bylo potěšilo, kdyby jí někdo prozradil, že se k ní po-

nenáhlou přibližuje; takto ji těšilo ovšem nejvíc vědomí, že je živa i zdráva a že se jí na palubě znamenitě sedí.

Později, ba lépe: velmi brzo se dostavily první značné starosti. Ucítila hlad a k jídlu neměla pranic.

Když plula kolem vesnice, těsně na břehu vystavěné, a viděla, jak tam je po zeleném pažitě rozestřeno bílé prádlo, jež davy dětí hlídají i polévají, zatoužila, aby se její koráb přiblížil k břehu. Ó, jak by prchala do některého z těch hezkých domků a jak by si vážila velikého štěstí, že se může zas usídlit poblíž lidí!

Ale koráb plul volně prostředkem řečiště a na útěk z něho nebylo lze ani pomyslit.

Vesnice zmizela a břehy Vltaviny se pozvedly. S příkrých strání se chmuřily háje, husté a modravě šedé. Potom se zjevily divoké skály na pravém břehu a bažinatá nížina na levém.

V oné bažinaté nížině, porostlé rákosím a jinými vodními bylinami, myšcina lodice pojednou uvázla. Voda tam neproudila a na dno řeky snadno se dohlédlo. Co se stane?

Kdyby byla pevná půda nablízku, snad by se byla myška vrhla do vody a pokusila se doplavati. Ale husté rákosí zakrývalo naprosto veškeren výhled.

V úzkostných myšlenkách, drápky majíc zařaty do krahujcova těla, čekala na nějaké nenadálé vysvobození.

Když nepřicházelo, vzchopila se a čichla k lodyze dužnatého rákosu. Zavoněl jí. Neváhala a kousla do něho s plnou chutí!

Nu — strava královská to právě nebyla, ale nejtrapnější hlad myška přece zahнала.

Potom čekala dále . . .

Náhlý pohyb krahujcova těla ji poplašil. Otočila hlavičku k jeho ocasu — a strašný děs jí jako ostrý nůž projel srdcem. Cosi hrozivého, cosi odporně příšerného drápalo se z vody na její lodici. Ah — mělo to klepeta o mnoho mocnější, nežli onen

hanebný brouk roháč, jenž se jí zaryl tehdy jako kleštěmi do ocásku. A vousy se objevily, a ošklivé nohy — — —

Myška málem že neklesla do vody. Ale vtom už se vzchopila a hup! — vyskočila na lodyhu rákosu. Zaklesla nožky za jeho široký list, usedla ve výši a dívala se na ďábelského netvora. Vynořil se z vody celý a pomalu se plížil po krahujcově těle.

Byl to veliký říční rak. Vysoukal se na pernatý koráb. Ale neshledal na něm patrně nic, co by jej zajímalo, a proto pozpátku, ocasem napřed, sesunul se zase, odkud přišel: do vody.

Nicméně zůstala myška hodnou chvíli na rákosové lodyze. Upírala očka na svou lodici, neobjeví-li se poblíž jiný podobný pekelník. A byla překvapena jakýmsi šumotem a pleskotem, a hned potom podivným klapáním. Pohlédnuvši ke břehu sjela jako šipka s rákosu i stulila se na krahujcově těle.

Co se tam při břehu ohromného ukázalo? Převeliký, běločerný pták s dlouhým krkem, dlouhým zobákem — a mířil od břehu do rákosí. Kdyby se byla mohla zeptat žab, jež se v divém úprku míhaly kolem ní, zvěděla by, že je to velmožný pan čáp, jenž se vydal právě do rákosí na lov. Klapal zobákem a požíral s podivuhodnou chutí neobratné kvákalky, které mu utéci nedovedly.

Tudíž nové nebezpečství! Ale do takové dálky od břehu až k místu, kde myščína lodice uvázla, snad se přece neodváží! Kozel mu však věř! Klapání a pleskot vody se blížil, rákosí se pohybovalo už nedaleko — ba nad jeho vrcholky zablýskly dokonce čápy bystré oči.

Myška byla strachem víc mrtva nežli živa.

Těžko pověděti, byl-li by se mistr čáp skutečně odvážil až k samému přístavu myščína korábu. Neměřili jsme hloubku vody v těch místech a nemůžeme proto posoudit, vystačila-li by na ni čápyva statná šlapadla. Ale myška se dočkala konce svých útrap jiným, neočekávaným a velice zvláštním způsobem.

Když se totiž v bázni tetelila, krahujcovo tělo se pojednou pohnuło. Ve vodě pod ním sebou mrskla asi půl metru dlouhá štika, rozevřela zouban, chňapla po krahujco-

vě hlavě, ponořené do vody, a — vytáhla myščin koráb s nesmírnou rychlostí dprostřed řeky. Ale tam patrně poznala, že pro ni dravcova hlava není kořistí nikterak vábnou. Mrskla ocasem, až se voda začefila, ponechala krahujce i myšku osudu a ztratila se v hlubinách.

Pernatou lodici odnášel dále volný a klidný proud.

Tou dobou se slunce chýlilo k západu. Třebaže si myška nedovedla vůbec ani představit, dostane-li se kdysi ještě na pevnou zemi, nenadálé to vysvobození z rákosové houštiny ji velmi potěšilo. Mimo to se jí ve vlahém večerním vánku plulo na vltavských vlnách příjemně, hlad nesoužil a žádná příšera se ve vodě již neukazovala.

Za chvíli se snesla nad krajinou temná, ale klidná noc.

Stulena na místečku nejbezpečnějším, totiž u nohou krahujcových, oddávala se myška rozjímání, co jí as potká v té dlouhé, neproniknutelné tmě. Dřímajíc vyrušila se několi-krát, když vodní proudy prudce zahučely a když byl její koráb nesen rozvířenými vlnami. Přešlo však brzy vše, až konečně její očka udiveně utkvěla na břehu pravém — a ihned také na levém. Viděla na obou moře světél. A v jejich záři chvatné hemžení a rojení. Rachot a lomoz zaléhal k jejím

uším. Uchváčena mocnými dojmy mýjela v tom zmatku a oslnění zvolna prostředkem Vltavy hlavní město Čech, zlatou Prahu.

Velebné divadlo zapadlo do temnot. Myška plula dále, bdíc a chladem se třesouc. Klopotné proudy se střídaly s volnými, ještě tu a tam na břehu zazářila dědina nebo město nočními světly, a k ránu, když se na východě zarděla oblaka, pernatý koráb narazil pojednou na pevnou půdu. Myška se nestarala, je-li tma nebo světlo, neptala se, možno-li vystoupit nebo ne: vyhoupla se na břeh a nekonečná radost a bujný ples zachvěly jejím srdečkem. Byla zachráněna.

XII.

Žhář

Skok, jímž dostihla myška pobřeží, byl opravdový kousek mistrovský. Byloť se už rozednilo do té míry, že mohla posoudit vzdálenost mrtvého krahujce, na němž plula, od nejbližšího místa suchého. Vzdálenost ta činila dobrý metr, a neměnila se, ježto dva ostré kameny, sbíhající se pod vodou do ostrého úhlu, zachytly krahujcovu hlavu jako v kleštích. Když to zpozorovala, myška se rychle rozhodla: skrčila se do klubička, vypjala potom zadní nožky a přemetem, za jaký by se nemusila veverka hanbiti, dopadla na místo, pokryté silnou vrstvou písku. Za tu dlouhou, nebezpečně dobrodružnou cestu byla všecka pomáčena a proto se nalepilo hojně písku na její šedivý kabátek. Ale nermoutilo ji to. Vyběhla výše na břeh a upřela naposledy očka na mrtvého dravce, jenž se bezvládně houpal na vodě.

Jaký to strašný trest byl uchystán krvežíznivému zákeřníku, v jehož drápech se včera domnívala prožívat poslední hodinku! Dokud byla odkázána na jeho tělo, dokud jí bylo to tělo lodkou, s níž se nemohla hnout, ani nedovedla dokonale a jasně posoudit tu děsivou příhodu, která jí tak náhle vyrvala z lesního zátiší. Teprve teď, když zbavena byla všeho

nebezpečností, vzpomínala na minulost — a závrať ji pojímala. Jedinou její tužbou bylo, aby prchla od řeky, aby se zbyla pohledu na mrtvé tělo, v jehož útrokách málem že našla hrob.

Ubíhala po břehu a nevěděla kam se vrátit. Místy až k řece zasahovala pole, na nichž dozrávala pšenice a žito. Překážela jí v rozhledu ta houšť vysokého obilí — a do něho se pustit neměla odvahy. Náhodou doběhla k rozsochaté vrbě. Vyšplhala se do větví. Srdce jí poskočilo, když spatřila docela na blízku rozlehlou budovu, v níž jistě přebývají lidé. Napravo od vrby se místo obilí zelenalo brambořiště. Po něm se jí poběhne docela pohodlně. I sjela na zem a dostihnoucí bramborového pole namířila přímo k selskému stavení.

Slunce se právě vyhoupllo na oblohu — a obilí, tráva i tma-vozená nať bramborů se zaskvěly v krůpějích rosy. Myška neměla pokdy jásati nad krásou letního jitra. Ubíhala, jako by ji stíhal krahujcův duch. A netrvalo ani minutu a dorazila ke zdi budovy.

Nejprvnější její starostí bylo, aby si vynašla někde vhodný útulek. Nehledala dlouho. Ve zdi zahlédla skulinu, nehlubokou a ne příliš pohodlnou, ale prozatím stačila. Vsunula se do ní, oddychla si a slastné blaho se rozlilo v jejím usouzeném tlíku.

Tak se tedy po veškerém utrpení ucítila konečně zas klidnou a bezpečnou! Nic nedbala hladu, jenž se v ní ozýval. Nehne se ze skrýše, dokud se aspoň trochu nezotaví.

Když si tak hověla v těsné skulině, snesl se spánek na její víčka. A spala tvrdě až do poledne. —

Stavení, do něhož myšku osud zanesl, bylo selským obydlím a stálo docela o samotě. Zeď, v níž si zvolila přístřeší, ohrazovala rozsáhlý dvůr. Napravo stála stodola, nalevo kolna a seník. Celý selský statek byl obklopen ovocným stromovím, na němž dozrávaly jablka, hrušky a švestky.

Myška spala neobyčejně tvrdě. Nevzbudil ji ani vytrvalý buchet cepů ve stodole, jejíž vrata byla dokořán. Za dopoledne se nakupily před vraty hromady vymláčené slámy, kolem ní bloudily slepice a poletovala hejna vrabců. Lidé chodili zcela nablízku myščíny skrýše, ba jednou zastavil se sotva dva kroky od ní veliký strakatý pes. Ale ona spala — nic ji nedovedlo vyrušiti.

Probudila se v pravé poledne. S počátku jí nebylo jasno, kde vlastně je. Vystrčila hlavičku a rozhlédla se. Pyšný kohout si opodál vykračoval ve společnosti slepic a líně zobal utroušené obilí.

To vidouc připamatovala si naráz všecko.

Je v lidském příbytku — a nebude jí zle! Lekla se sice kohouta i slepic, ale poněvadž se už naučila značné srdnatosti, leknutí brzo přešlo. Postřehla blízko skrýše několik zrněk. Statečným výpadem se jich zmocnila, a uchýlivši se zas do skuliny chutě je požila. Nu — jak vidět, začíná ten nový život dosti nadějně!

Druhou, už odvažnější výpravou směrem ke stodole ukouřistila několik zrněk dalších a zakrátko byla nasycena. Doستاčilo jí to až do večera. Nyní bude moci ze své skrýše pozorovat.

U stodoly se otevřela vrata, objevili se lidé a v malé chvíli se rozlehl pravidelný klapot šesti cepů. Byla to pro myšku novinka, ale neděsila se jí. Když jednotvárná písnička na mlátě ustala, vynášeli mlatici otepi slámy, hlučně hovoříce. Byli uprášeni, bosí, bez kabátů. I ženské se mezi nimi ukázaly. Jedna z nich, kdykoliv vyšla ze stodoly, vždy pohodila zástěrou a křikla na očumující slepice: „Všš! Všš!“ Slepice odběhly — i s důstojným panem kohoutem. Myšku to velice pobavilo.

Později, už hodně po poledni, přišly odkudsi dvě děti — chlapec a děvče; chlapec měl koženou kabelu na zádech, děvče neslo mošnu v ruce. Myška se srdečně rozveselila. Jdou ze

školy! — kmitlo jí v hlavě. A řada příjemných vzpomínek snula se její paměti.

Co všecko už zažila od těch dob, kdy v komůrce pod kamny naslouchávala učitelovým výkladům! Tehdy se měla dobře a bylo jí veselo v hlučné společnosti dětí. Ale mlsné choutky ji vlákaly do mošínky Vávrovy Terezky a octla se v Borovnici pod hromádkou staré obuvi. Ano — a potom přišlo mnoho chviliek radostných. Od ševce Vávry v botě do lesa — v lese plno divných zjevů a málo štěstí — konečně útok dravého ptáka — hrozná plavba po řece — až nyní opět po dlouhých časech návrat do lidského obydlí!

Myška si věru nashromáždila zkušeností velikých a zmoudřela jimi neobyčejně.

Co tak vzpomínala, spatřila jakéhosi otrhance s holí a ran-cem.

Blížil se belhavě ke stodole. A ze stodoly, z níž se právě neozýval buchot cepů, vyšel vysoký muž, oblečený vkusněji než ostatní mlateci.

„Co tu zase chceš?“ přivítal otrhaného člověka, jenž stanul u hromady slámy. „Řekl jsem ti už, že tě do služby nevezmu. Za ten týden, co jsi u mne pracoval, poznal jsem, že v tobě nevězí nic dobrého. Řekl jsem, že tě nemohu potřebovat. Hospodyně ti dala kus chleba, jdi tedy svou cestou a neobtěžuj!“

Pobuda se podepřel na hůl a úsměšně odpověděl: „A proč mě nechcete, pantáto? Chci vám pomoci ve stodole. Proč mě odháníte?“

„Protože tě do stodoly pustit nemíním! Jdi si potrápít zas jiné lidi.“

„A co byste řekl, kdybych se vám odtud nehnu?“ tvrději se vzpíral otrhanec.

„Pak bych tě dal odstranit násilím! Klid' se! Nejsi člověk poctivý, znám tě dobře. A nepřekážeš v práci!“

„Já nepůjdu, pantáto —“ drze obejda odmlouval.

„Nu, tak ti do kroku pomohu. Jářku, mlatci, pojd'te ho vystrnadit od stodoly! Ať nás tu neznepokojuje!“

Ze stodoly se vyhrnuli dva silní chlapíci. Každý vzal otrhanec za jednu ruku a vlekli ho za stodolu.

„Pantáto!“ křičel hrozivým hlasem. „Ať se vám to špatně nevyplatí! Dejte si pozor!“ . . .

Za chvíli se mlatci vrátili.

„Jde už —“ oznamoval jeden z nich.

„Je to dareba!“ odlehčil si hospodář. „Však víte, co tu pracoval, že se nám každé chvíle něco ztratilo. Jakmile jsem ho vyhnal, zůstalo vše na svém místě. Kdopak by takového ptáčka přechovával! — Pojd'te a začněte zas. Ať to žito do večera domlátíme —“

Myška sledovala napjatě tento výjev a zanevřela na nestydatého vetřelce. Myslíla si přitom: „Vida, i lidé mají různé těžkosti! Jen aby ten otrhanec neztropil pantátovi něco nehezkého!“ —

Navečer vyšli mlatci před vrata a slámu uklízeli do stodoly. Když se zešeřilo, nebylo tam už ani otepi. Potom se vrata zavřela, slepice a kohout odešli, pes se už neukázal — a zavládlo kolkolem úplné ticho.

Vhodná doba, aby se myška vydala na procházku.

Před stodolou shledala zrněk zásobu ohromnou. Nasýtíla se, proběhla se, a poněvadž neviděla odnikud nijakého nebezpečení, obešla selskou usedlost dokola. Vhodných úkrytů našla několik, a také si vybere podle chuti. Ale prozatím se jí líbilo na volném vzduchu, který se v nastalé noci příjemně ochladil.

Napadlo jí, aby se vyšplhala na některý strom.

Poblíž stodolních vrat stála nachýlená jabloň. Na tu vlezla. A hovělo se jí blaženě mezi dvěma haluzemi.

Na spánek ani nepomyslíla. Odpočinula si dostatečně před polednem. Všecka šťastna pozírala na velké budovy selské samoty, v níž se jí dojísta nezasteskne.

Z rozjímání ji vyrušil jakýsi šramot. Popatřila na všechny strany — a její očka utkvěla na lidské postavě, plížící se shrbeně kolem stodoly. Ah — byl to onen otrhanec, kterého pantáta dal odvést! Shýbl se, lezl po čtyřech, stál chvílemi a zase lezl. Připlížil se až ke vratům stodoly.

„Co chce učinit?“ dělala se myška.

A sotva že se pootočila, aby naň dobře mohla vidět, zasvitlo cosi mihotajícím plaménkem. Spatřila, že pobuda napaluje malý víšek slámy a že jej strká pod vrata. Hned potom úprkem odběhl.

Ale i myška sjela v okamžiku s jabloně. V hlavičce se jí kmitlo napomínání pana učitele v Pavlově, že s ohněm potřebí zacházeti opatrně, — poznala rázem, že pobuda zamýšlí něco hrozného, — přiběhla ke vratům a hořící víšek slámy vytáhla. Shořel před ní v malé chvílce . . .

Ze strachu, nezůstalo-li ještě něco ve stodole, vklouzla na mlat. Ne — nehoří tam nic! Požár je odvrácen!

Vrátivši se prohlédla skomírající ohýnek a úplně bezpečna vylezla opět na jablň.

Teprve, když zase pohodlně seděla mezi větvemi, pochopila, že se mohla velmi snadno popálit. Na štěstí se jí však nic nestalo. Necítila nejmenší bolesti.

Hrda na svůj skutek pozírala klidně na temná stavení. Byla nesmírně ráda, že se toho činu odvážila. Vždyť by byla bývala zbavena také sama sotva získaného přístřeší!

Než — její klid dlouho netrval. Ohydný palič se ukázal za chvíli nanovo. A opět škrtl sirkou, opět podstrčil hořící věchet pod vrata. Ale v tom okamžiku zaduněly poblíž hlomozné kroky, rozlehl se výkřik, — jako by ze země byla vyrostla, objevila se vysoká postava pantátova, — hořící věchet vylétl ze stodoly a před vraty nastal krutý zápas obou mužů. Ve stavení divoce zaštěkal pes, za minutku přikvačili jiní dva lidé a pomohli žháře povalit. Celý statek se vzbouřil. Přišly služby, hospodyně — nárek a zlořečení rozléhalo se široko

daleko, — a když se dostavil i skoták se svítilnou, viděla myška celé příšerné divadlo: na zemi ležel pobuda, jeden z mužů mu svazoval ruce na zádech a jiný vázal nohy.

„Jaké štěstí, že jsem se šel podívat za stavení!“ křičel pantáta. „Vidíte, mohli jsme teď být vypáleni. Ó, ty ničemo, ty hříšníku! Posedíš si v žaláři! A Pán Bůh ti to neodpustí!“

Ženy se daly do pláče a panímáma klekla na kolena a hlasitě se modlila na poděkování, že bylo neštěstí odvráceno.

Myška v haluzích jabloně se radostí rozjásala, že se strašná příhoda tak šťastně skončila. Když darebu odnesli do stavení a když konečně zas všechno kolem ztichlo, seskočila a očichávala dlouho kupy popela. Nemeškala také podívat se ještě jednou na mlat, třebaže tam byl pantáta slámu důkladně prohlédl. Nic nehořelo! Nikde nic podezřelého!

Teprv za ranního úsvitu se stulila do své úzké skuliny. Na jiný útulek v rozčilení tom ani nepomyslila.

XIII.

Myška ve společnosti

Naší čiperce se víčka právě přivírala, když upoutal její pozornost jakýsi šustot. Pohlédla k otvoru. Dvě jiskrná očka se na ni dívala.

Kdo to je? — Ach — vskutku, myška! Nemýlí se!
Zaradovala se z celého srdce.

Konečně vidí družku, s níž si bude moci pohovořiti. Mimo své rodiče a mimo onu polní ubožačku, která přišla do lesa umřít, nespatriła dosud žádné myši jiné. Byla by návštěvnici s chutí objala — ale ostýchala se. Nebylať společnosti zvyklá.

„Odkud jsi sem přišla?“ otázala se neznámá myška. Měla tělo vypasené jako váleček; nevedlo se jí patrně špatně.

„Zdaleka, má drahá!“ zněla odpověď.

„A to chceš zde v té dírcce zůstat?“ vyzvíдалa návštěvnice.

„Uchýlila jsem se do ní jenom prozatím. Zle mi tu však není. Před stodolou je zrněk, že jich nestačím sníst.“

„Ale stýská se ti dojista? Přec tu nebudeš zůstat jako poustevnice!“

„Kde ty bydlíš?“

„Ó, drahá přítelko! Já bydlím na sýpce a je nás tam náramně mnoho. Tam je ti život pohodlný a veselý!“

„Co je to sýpka? Máte tam co jíst?“

Návštěvnice se srdečně zasmála. „Ty jsi nezkušený bloudek! Nevíš, co je sýpka? To je velká světnice pod střechou na půdě a je v ní na velikánských hromadách samé čisté obilí. Kdyby nás bylo ještě tisíckrát tolik — a je tam myšek opravdu velice mnoho! — nestačily bychom to sníst. A ty bujné reje v noci, ty tance, to besedování! Nežila jsi dosud ve společnosti?“

„Nežila,“ přiznala se naše hrdinka.

„Tak se pojd' k nám podívat! Jsem přesvědčena, že se ti od nás nebude chtít.“

„A kočka tam nechodí?“

„Chodí — ale jen v noci. Opatrné musíme ovšem být.“

Čiperka se rozmýšlela.

„A zakousla už nějakou myšku?“

„No — zakousla! Dost už. Ale jenom ty neobratné, co se daly polapit.“

„Kočka umí hodně běhat?“

„Její! Ty jsi ještě neviděla kočku? Holenku, ta běhat umí — a skákat! Jenže my se umíme ještě lépe schovávat pod podlahu, kam ona nevrže. Pojd' se k nám podívat! Ve dne tam kočka nikdy nechodí.“

„Je to daleko?“

„Hezky daleko. Já však znám cestu přímou a po té jsme na sýpce ihned.“

„Nestane se nám nic, než tam dojdeme?“

„Blázínku, co by se nám mohlo stát! Ve statku všechno ještě spí a slepice nás nesnědí.“

„Chceš-li mne tam tedy dovést, pojd'me!“

Ze skuliny se vynořil nejdřív rypáček, pak celá hlavička. Návštěvnice zkoumala, je-li kolem bezpečno. Mimo vrabce, hlučící na střeše, a mimo švitorného rehka, jenž poskakoval

nedaleko po zemi, potřásaje rudým ocáskem, nic nezapozorovala. Vyklouzla tudíž, počkala na družku, a potom se obě rozběhly ke stodole. Tam se vsunula domácí myška pod vrata a Čiperka za ní.

Když se proplétaly kolem nakupené slámy, zmínila se naše myška návštěvníci, že za noci celá stodola málem neshořela. Ale ta na ni upřela udivené zraky, nerozumějíc té zprávě za mák. O ohni jakživa neslyšela. Naše hrdinka tudíž slíbila, že jí bude o tom později vypravovat. Teď nebylo času nazbyt.

Proběhnuvše mlatem podlezly pod druhá vrata a octly se na nádvoří. Procházeli se tam kohout, slepice, dvě perličky a krocán. Čiperka se dívala plna úžasu hlavně na krocana, jenž nafukoval červené hrdlo a hlomozně hudroval. Nechtěla se však tázati, na koho neohrabaný ten podivín tak mrzutě hubuje, a pelášila za družkou. Daly se podél zdi až k rohu, potom zahrnuly k chlévům, odkudž se ozývalo ruchání vepřů, a vběhly do stáje, kde hřmotně podupávala čtyři strašlivá zvířata.

„Co je to?“ zašeptala naše myška, když odpočívaly v koutku, takořka pod nohama nepokojných velikánů.

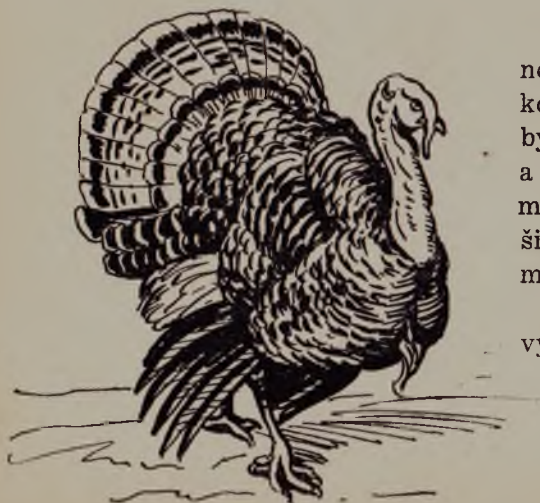
„E — těch si nevěšmej! To jsou koně. Nic nám neudělají. Teď však musíme skulinou ve zdi do výše. Umíš lézt?“

„Umím.“

„Tak tedy za mnou!“

Stoupaly křivolakou a temnou rozsedlinou ve zdi — a konce té namáhavé cesty nebylo. Oddechly si několikrát a zase lezly. Konečně nad nimi zasvitlo, rozsedlina se zvětšila a za okamžik stály u trámu na klenbě stáje.

„Umíš šplhat po dřevě do výše?“

„To umím. Nestarej se!“

„Nuže, pokračujme!“

Nová známá se všeka utrmácela, drápajíc se po krovu. Naší vycvičené umělkyni to bylo hračkou. Ale cesta už dlouho netrvala. Dostoupily k prkenné podlaze, v ní se zjevila skulina dosti obsáhlá, vhuPLY do ní a byly na sýpce.

„Jsme u cíle. Tady zůstáváme,“ oznamovala domácí myška. „Už dávno nebyla jsem na takovém výletě. Zachtělo se mi však dnešní noci projít se na zdravém vzduchu. Počkej, zavolám družky, aby tě uvítaly.“

Zapištěla — a odevšad, ze všech koutů, ze všech děr, zprava i zleva přichvátaly myši mrskajíce ocásky a očichávajíce neznámou cizinku. Hlava se jí z toho hemžení zamotala.

Všecky myši na sýpce byly tučné, dobře vykrmené. Ona proti nim byla štíhlá, hladší a světlejší srsti. To proto, že žila ve volné přírodě a že se neměla nikdy tak znamenitě.

Jak dobré živobyetí bylo na sýpce, o tom uslyšela ihned se všech stran, a to věci přímo neuvěřitelné. Přesvědčila se však brzo, že je pravdou všecko. Uvedlyť ji družky beze všech okolků k nesmírné kupě pšenice, oznamujíce, ta že jim zcela náleží.

„A co říká hospodář?“ zeptala se naše dobráčka s údivem a s jistým vzrušením.

„Jaký hospodář?“ divily se.

„Nu — co sem tu pšenici nanosil. Není mu asi příliš milo, že mu ji vyjídáte.“

Všeobecný smích se rozlehl v myším roji.

„Nebude se musit aspoň namáhat, aby ji zas odtud odnesil,“ poznamenala jakási uštěpačná neposeda. „Ty máš divné náhledy!“

„A kde tu spíte?“ vyzvídala naše hrdinka, když se byla rozhlédla po všech prostorách sýpky.

„Kdekoliv,“ odpověděla stará, vypasená myš, jejíž kabátek přecházel místy už do běla. Ta se nejvíc zajímala o podivnou

cizinku, a zdálo se, že je velitelkou celého roje. „Najdi si nějaký koutek — bude se ti u nás líbit. Kdyby nebylo toho ošklivého kocoura, který sem v noci přichází, byl by tu učený ráj. Právě dnes zadával pět družek. Je to ničema ohavný!“

„Já si tedy najdu nějaký útuleček. Potřebuji si odpočinout, jsem velmi unavena.“ —

Poněvadž se myšky znenáhla rozcházely, mohla se naše hrdinka vydat na výzvědy, kde by se pro ni nějaká skulina hodila. Ale kamkoliv se vrtla, všude shledala zařízenou myší domácnost. Bylo opravdu obtížno slušnější příbytek si opatřit, neboť sýpkou myši takořka hýbaly. A ona byla zvyklá klidnému obydlí, v kterém by ji nikdo nerušil.

„Nevím věru, kde by ses měla usadit,“ povzdychla stará velitelka, již bylo divné cizinky zřejmě líto. „Chceš bydlet patrně sama?“

„Ano, sama. Z té četné společnosti je mně až úzko.“

A v nesnázích pohlédla do výše ke stropu.

„Snad bys nemyslila vylétnout někam jako pták!“ směla se plesnivá velitelka. „Chceš-li, vezmu tě pro dnešek k sobě. Mám jen dvě maličké a ty budou rády, přivedu-li jim hosta.“

„Děkuji!“ upřímně k tomu Čiperka. „Létat neumím, ale šplhat dovedu dosti dobře. Tamhle na tom sloupu je cosi pověšeno —“

„To je něčí starý kožich.“

„Snad v něm bych se mohla uvelebit —“

Rozpustilý smích se ozval kol kolem.

„No uvidíte!“

A Čiperka doběhla ke sloupu, zaryla do něho drápek, a jen se mihla — byla u kožichu. Odvážným skokem, jenž uvedl zevlující myši u vytržení, zachytla se šosu, vyšplhala kus výše a vklouzla — do kapsy.

Ach — to byl nějaký měkký příbyteček, o jakém se nejen hloupým myškám, ale ani jí nesnilo! Ukázala se ještě užaslému hejnu a potom se skulila do měkké kapsy a protáhla velice spokojena znavené údy.

XIV.

Bitva, jaké svět neviděl

Pod sloupem, na němž byl zavěšen kožich, ozvalo se silné zapištění. Naše hrdinka se vzbudila, vylezla z kapsy a pohlédla dolů. Kolem sloupu pobíhala plesnivá velitelka myší společnosti, volající na novou družku.

„Ještě ses nevyspala? Pojď honem, ať si trochu popovídáme! Naše chasa neví pranic moudrého.“

„Což je už tak pozdě?“

„Právě, že je pozdě! Jak vidím na okně, slunce pomalu zapadne. Máš ty dobrý spánek! Ovšem — jsi mladá, a snad jsi se v noci příliš unavila.“

Myška se sesmekla po sloupu tak obratně, že stará velitelka v údivu kroutila hlavou.

„Jsi podivuhodná umělkyně! Dej si však pozor, bylo by tě škoda pro kocourovy drápy. Byl tu dnes kromě nadání ve dne a zaplatily to dvě družky životem.“

„Zakouzl je?“ žasla Čiperka.

„Zakouzl a pozřel. A víš, koho také? Onu nešťastnici, co tě sem ráno přivedla.“

„Tu? Ach, ubohá! A sama mi říkala, že zde musíte být ve-lice opatrné, ale že sem chodí ten loupežník jenom v noci.“

„Ano. Ale dnes přišel za dne. Nikdo se ho nenadál.“

„Kudy chodí?“

„Tamhle pode dveřmi je otvor, kterým leze. A poslyš! Chci ti něco říci. Domníváš-li se, že jsi na tom sloupu v kožiše bezpečna, strašně se mýlíš. Kocour vyleze všude! Vícekrát tam nesmíš! Mám tě ráda a nepřežila bych, kdyby se ti něco stalo. Nešťastnice, co tě našla u stodoly ve zdi, měla pohodlný příbytek, jak ti ukážu. Pod podlahou. V prkně tam vypadl suk a snadno se otvorem tím proklouzne. Pod ním na trámě je prohlubina — a v ní zůstávala. Dovedu tě — a budeš moci ten útulek po nebožce převzít. Pojd'!“

„Jsi hodná. Budu ti vděčna. A kde ji, nebohou, chytil? Proč neutekla?“

„Nemohla! Kocour se vplížil jako duch a ona právě pojídala pšenici z této hromady. Měla k své skulině daleko.“

„A v noci přijde zas?“

„Každé noci přichází. Chceš ho vidět?“

„Chci. Ale aby mě lapil — o to nestojím!“

„Já také ne . . . Nestane se to však. Zavedu tě do své komůrky a odtamtud do zvláštní rozsedliny ve zdi, odkudž ho někdy dlouho pozoruji.“

Nejdřív zašly k osiřelému příbytku zakousnuté myšky. Byl měkoučce vystlán všelikými smítky a skvěl se čistotou. Naší Čiperce se v něm zalíbilo. Odtud ji vedla velitelka do koutka, v němž se pod kamenem šířil pelech do zdi. Vlezly tam. Na hebkém lůžku dřímala dvě myšátka, rypáčky vedle sebe a očka zavřená.

„Nebud' me je!“ zaprosila naše myška. „Spí tak sladce! — A odkud že pozoruješ kocoura?“

„Následuj mě!“

Z velitelčina příbytku se zvedala ve zdi nízká chodba, dlouhá asi půl metru.

Na konci této dlouhé chodby byly po obou stranách oblého kaménku, jenž ji uzavíral, úzké štěrby, kterými se mohla

celá sýpka přehlédnouti. Ze sýpky však nebyly ty štěrby naprosto ničím nápadné.

„Nemáš hlad?“ otázala se plesnivá velitelka.

„Mám skoro.“

„Vraťme se tedy do mé komůrky. Mám tam zásobu zrní — pro dnešek budeš mým hostem.“

Vrátily se a v pohodlné komůrce pohodovaly. Myšátka se probudila a najedla se také. Potom naše hrdinka požádána o to, pověděla všelicos ze svého života. Bylo to divení a naléhavých otázek! Divily se maličké i jejich stará maminka.

„Nu — zakusila jsi mnoho a viděla už všelicos,“ pravila konečně, vyslechnuvši řadu prazvláštních příhod, které stihly naši myšku. „Teď však se setmělo a touto dobou přichází obyčejně kocour. Pojdme k naší vyhlídce!“

Obě maličké myšky zůstaly doma a jejich matka důkladně jim nakázala, aby se neopovažovaly ze zvědavosti snad vylézt z komůrky. Pak odešla se svým hostem úzkou chodbou k pozorovacím štěrbinám.

Leccos si šeptem vypravovaly a pořád vypravovaly — a kocour se neobjevoval. Do sýpky svítil oknem měsíc a bylo tam ticho.

„Nejde dnes ku podivu dlouho,“ poznamenala plesnivá velitelka. „Jen aby družky nebyly neopatrné a aby se jim nezachtělo procházky. Může sem vrazit pojednou, a pak by bylo s nimi běda.“

Čeho se obávala, stalo se. Asi pět myší se připlížilo k hromadě pšenice, když tu hadím pohybem před nimi stál loupežník kocour. Zastavil se jen na půl okamžiku a už měl dvě mlsalky v drápech. Jednu zakousl bez prodlení, s druhou si ukrutně zahrál. Pustil ji, jako by o ni nestál. Když však učinila krok, chňapl a tiskl její tílko k zemi. A pohlavky jí dával a svítil přitom očima jako dvěma rozžhavenými uhýlky.

„To je hrozné!“ zašeptala naše myška, třesouc se jako v zimnici. „Nemohu se na to dívat.“

Za malou chvílku byla bitva dobojována.

„A to máš, milá přítelko, noc jak noc. Naše družky jsou tvorové velice lehkomyšní. Když kocour jednu nebo dvě zadává, obyčejně na chvíli odejde. A myšky jsou ihned pohotově k vycházce. Nedá jim to, vylezou k pšenici, kocour se jako duch provlékne pode dveřmi a nové oběti se mu svíjejí pod drápy. Ó, ty nedovedeš pochopit, co už zármutku jsem prociťtila! Také dvě mé starší děti přišly o život. Přemýšlím ve dne v noci, kterak bychom toho zákeřníka společně přemohly a ukousaly. Je nás mnoho — snad bychom spojenými silami přece mohly něco dokázat.“

„Pojď, nechci už patřit na to vraždění!“ vybízela naše Čiperka. „Pohovoříme si v tvé komůrce.“

Když se uvelebily vedle maličkých, pravila stará myška: „Ty jsi už tolik viděla a jsi tak moudrá: porad', jak bychom se mohly kocourovi pomstít.“

Naše Čiperka se zamyslíla, přemítala — a potom se jala zdlouhavě, trochu nedůvěřivě vypravovat: „Když jsem bydlila ve školní světnici, našla jsem tam jednou pod lavicemi svinutý papír. Víš, co je to papír?“

„Vím, vím!“ prohlásila velitelka. „Pod jedním krovem je zustrčena jakási ošumělá a zvětšela kniha a z té naše družky už kolikrát kus papíru utrhly. Ale co s papírem?“

„Jde o to, aby nás kocour neviděl, kdybychom naň učinily společný útok. A k tomu může posloužit papír. Našla jsem tehdy z papíru svinutý kornoutek, a když jsem si ho nastrčila na hlavu, neviděla jsem docela nic. A proto myslím, že by nás kocour, kdybychom si udělaly na hlavy kornouty, také neviděl. My bychom jej zatím mohly přepadnout, kornouty odhodit a ukousat jej.“

„Oznámím ten návrh ráno družkám,“ vážně pronesla stará myška. „Poslouchají mne dost ochotně, možná, že budou s úmyslem tím souhlasit. Ostatně nutit nebudeme žádnou. Zalíbí-li se jim návrh, ať ho užijí. My samy se nebudeme do toho plést.“

Tu noc přespala naše Čiperka u své hodné přítelkyně. Ráno vylezly opatrně ze skrýše na sýpku, velitelka zapištěla, vklouzla do skuliny pod podlahu, kde se mezi dvěma trámy na klenbě shromažďovala často celá společnost, a když se sešly myšky v davech, přednesla jim návrh k uvážení.

„Ano, ano! Podnikneme s kocourem bitvu na život a na smrt!“ ozývalo se se všech stran. „A přípravy učiníme ještě dnes za bílého dne.“

A už se rozprchly. Vědouce všecky o staré knize, za krovem trouchnivějící, přinášely zanedlouho po tuhém listu papíru.

„Ukaž nám, jak se dělá takový kornout!“ pobídla velitelka naši Čiperku.

Ona chudák nevěděla; ale když se o to pokusila, za chvíli ukázala dost pěkný kornoutek. Velitelka si jej ihned nastrčila na hlavu.

„Nevidím opravdu nic! To bude výtečné! Kocour se poleká, až začnete harašit papírem, nepozná vás a vy ho ukousáte! . . .“

Do večera měla každá myška přichystaný kornoutek — a přiklopily si jimi vchody do svých skrýší. Stará velitelka se odebrala s naší myškou k pozorovacím štěrbinám, aby daly znamení, až se kocour vplíží na sýpku.

Měsíc té noci zůstal za mraky a na sýpce bylo tma jako v pytli. Pojednou, bez nejmenšího šramotu, ukázaly se u dveří dva ohnivé body.

„Už je tu!“ šeptala velitelka. „Oznámím to družkám.“

„Ne, ne — nečiň to! Bojím se, aby to špatně nedopadlo!“ zbraňovala naše dobračka. „Kdo ví, nespolykal-li by jich i s papírem. Má na místě očí plameny a těmi jistě dobře rozpozná, že se pod kornoutky skrývají jen slabé, ubohé myšky.“

„Jsi bojácná!“ odpírala stará myš. „Uvidíš, že se poleká, že bude chtít uprchnout, ale družky ho dohoní a zahubí.“

To řkouc zapištěla na poplach. Měsíc právě vyplul z mraků a osvětil sýpku.

Ozvalo se harašení papíru. Ohýnky u dveří se nehýbaly. V následujícím okamžiku se zahemžila celá sýpka zakuklenými myškami, motajícimi se divoce v jediném chumlu.

Vtom se ohýnky sehnuly — — skok! A pak už nastala závrtná honba, v níž se rozléhal sýpkou zuřivý i bojácný pískot; kornoutky lítaly sem a tam, padaly myškám s hlavy, kocour se prohýbal jako had, do chumlu se vrhal a za každým skokem dvě tři myšky k zemi porážel.

„Ach běda! K čemu jsem to radila!“ zaúpěla naše dobráčka a sklouzla štěrbínou do komůrky své přítelkyně. Tam se skrčila do klubička a hlasitě naříkala.

Za malou chvílku byla bitva dobojována . . .

„Nepodařilo se ho oklamat — bídніка!“ hněvivě ohlašovala stará velitelka. „Deset myší leží na sýpce. A dvě si vražedník odnesl. Ostatní prchly.“

„Proč jsem jen měla tu myšlenku!“ hořekovala naše dobráčka. „Tolik družek to zaplatilo životem!“

„Jaká pomoc!“ konejšila ji stará myš. „Musíme přemýšlet o něčem vydatnějším. Vyspi se na to a ráno se poradíme.“

Vidouc, že se jí nečiní výčitky, naše myška se poněkud upokojila. Ale usnout nemohla. Bála se, co řeknou nazejtří nešťastné bojovnice. Ty budou jistě zle na ni dorážet. Ale vždyť přece na konec ze všeho zrazovala! Jaké spousti, jakému neštěstí mohlo býti zabráněno!

Bolestný zármutek svíral dobré její srdéčko.

XV.

Vážné rozhodnutí

Sotva že se rozednilo po té vražedné noci, přišel na sýpku hospodář a spráskl ruce nad hlavou.

„Co se tady dělo? Plno papíru — a co mrtvých myší! Pane na nebi, ty mně tu asi požraly pšenice! A kdo je podával? Snad kocour?“

Otevřenými dveřmi se vplížil slavný vítěz nad myší armádou. Byl to kocour jako uhel černý, hladký, pružný, k lidem nepřítulný. Spatřiv hospodáře, přikrčil se do kouta a pozíral naň nedůvěřivě. Olizoval přitom dlouhé vousy a myl si nos přední tlapkou.

„To jsi ty provedl, milý Macku?“ promluvil k němu hospodář. „No — za to zasluhuješ vyznamenání. Jdi, pojez čerstvého masíčka k snídani!“

Kocour nevrle popošel kolem kupy pšenice a uviděv myši mrtvolý, hned se do nich zuřivě pustil. Pozřel za krátko tři celá těla.

„Jsi znamenitý chlapík!“ chválil jej hospodář. „Ale kde se tady vzal ten papír? Jsou to samé kornoutky! Což snad myši neměly na tom dost, co spolykaly na místě, a ještě si v kornoutech pšenici odnášely? To by už bylo věru roztomi-

lé! Jako skuteční zloději! . . . Ať je to však jakkoliv, na pšenici je vidět, že jí ubylo strašně mnoho. Raději s ní pryč, dokud tu jaká je! Dobře udělám, odvezu-li ji ještě dnes. Věru, je krásné být sedlákem, když takto přichází člověk na všech stranách o majetek! Zakrátko by ze pšenice zbylo sotva na posvicenské koláče. Ale pomohu si pro budoucnost. Obstarám ještě aspoň dvě kočky a vždycky je sem na noc zavru. To by bylo zle, abych tu myši spoustu nevyplenil. Ostatně i ve stodole dojistá zle řadí. Nikdy už nebudu s mlácením obilí tak dlouho otálet, jako letos. Je přede žněmi a já dosud nemám ve stodole prázdno. Až svezu letošní úrodu, začneme mlátit ihned.“

Řka to odešel, nechav dveře otevřeny.

Kocour se zatím nasytil. Avšak k odchodu se neměl. Oči-
chal zbylé myši mrtvolu a loudal se kolem skulin a rozsedin pod krovy, jako by měl zálsuk na myš živou. Neurviděl ani jedině, všechny se schoulily do svých komůrek, uslyševše hospodářův nářek.

Za chvílku se ten nešťastník vrátil. Za ním přišel čeledín s náručí pytlů a v ruce nesl dřevěnou, železnými obručemi okovanou míru.

„Vidíš, Floriáne, tu spoustu!“ upozorňoval pantáta čeledína. „Náš Macek je výborný lapač. Všecky je ovšem vyhubit nestačí; proto jen se pšenici do pytlů! Říkal mi o ni v městě mlynář — zavezeme mu ji.“

Čeledín se chopil opodál ležící lopaty a sypal pšenici do míry. Hospodář mu ji pomáhal vpravovat do pytlů — a v půlhodině stála jich v řadě četa do vrchu naplněných. Když zbyla z hromady sotva přehrsle, čeledín odložil lopatku a jal se pytle odnášeti. Spěchal s tím jako o závod, pytle mizely velice rychle a konečně odnesen i poslední. Hospodář zavřel dveře na klíč a na sýpce zbyl kocour samotn. Ale i on se protáhl zanedlouho pode dveřmi a sýpka zůstala prázdna.

Ze skulin vylézaly myšky jedna za druhou. Též stará velitelka s naší dobročkou se objevily.

„Pojďme se poradit, co počneme!“ vyzvala družky plesnivá náčelnice. I zamířila v podstřeší a vhupla do prostory mezi dvěma trámy. Myšky poslušně za ní.

Ku podivu! Nebylo na nich vidět pražádného zármutku. Rejdily velmi vesele a byly samý hovor o strašné bitvě, kterou podnikly v noci s kocourem.

„Já jsem ho kousla do ocasu!“ chlubila se čilá jedna neposeda.

„Přese mne skočil a nic mi neudělal!“ libovala si jiná rekyně.

„Já jsem jen pásala po jeho uchu — škoda, že se mi nepodařilo ukousnout mu je,“ stýskala myška vážněji, která sama byla — jednouchá. Před nedávnem jako zázračně vyvázla z kocourových drápů, ale jedno ucho jí ukousl. Proto jí myšky říkaly Jednouška. Nedivno, že se chtěla takovým způsobem loupežníkovi pomstít.

„Mnou pohodil do výšky,“ vypravovala malounká švitorka, která zas kdysi v pútece s kocourem přišla o kus ocásku. „Ale poněvadž jsem měla na sobě kornout, nic se mi nestalo.“

Naše dobročka se jako oukropeček tulila v pozadí, dosud se bojí, že neujde trpkým výčitkám. Strachovala se však nadarmo. I odvážila se postoupiti mezi družky a pravila: „Nehněváte se tedy, že jsem měla tu pošetilou myšlenku na boj s kocourem?“

„Pročpak? Bylo to veselé!“ odpovídaly myšky beze všeho hněvu.

„Porad' něco jiného!“ mínila Jednouška. „Pomstít se musíme.“

„Mám, milé družky, jiný návrh!“ odvětila naše myška. „Slyšely jste, jak hospodář bědoval, že jste mu snědly mnoho pšenice. Je mi ho líto — a pak: na sýpce nezůstalo teď skoro nic. Odnesli to v pytlích. Co si tu počnete, až zbývají-

cí hrstku dojíte? Mně aspoň na sýpce není zrovna příjemno. Brzy by se mi tu zastesklo. Snad nevíte žádná, že je možno žít také mimo stavení, ve volné přírodě, v lese! Já jsem doposud bydlela v úplné volnosti, v krásném háji, kde je strom vedle stromu, pod stromy tráva a měkký mech, kde zpívají ptáci, kde je možno se prohánět do sytosti a kde není žádných koček. Jsou tam sice také nebezpečná zvířata, ale před těmi se snadno ukryjeme ve skrýších pod kořeny stromů. A co je tam dobré potravy! Jíst neustále jenom zrní nezdá se mi lákavým. V lese se nalezne každé chvíle něco jiného! A snadno je tam naučit se všelijakému umění: lézt na stromy a skákat s větve na větev. Zkrátka — v lese je velmi krásný život. Navrhuji vám tudíž, milé družky, abychom odešly ze sýpky a abychom se odebraly společně do lesa.“

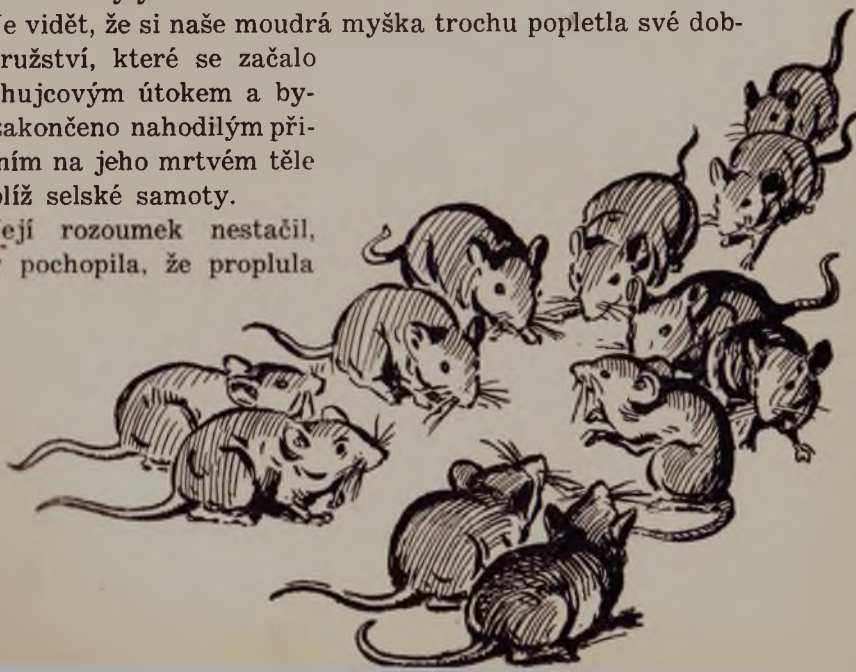
Myšky poslouchaly napjatě, ani nedutajíce.

„A kde ten les vlastně je?“ zeptala se švitorka s ukousnutým ocáskem.

„Za vodou. Musily bychom se po vodě přeplavit a brzy bychom tam byly.“

Je vidět, že si naše moudrá myška trochu popletla své dobrodružství, které se začalo krahujcovým útokem a bylo zakončeno nahodilým přistáním na jeho mrtvém těle poblíž selské samoty.

Její rozumek nestačil, aby pochopila, že proplula

vlastně značnou vzdálenost a že ne vždycky je za vodou les. Vysvětlovala ovšem, jak dovedla.

„A co je to voda?“ zeptala se kterási z myšek.

„Ukážeme ti ji,“ přihlásila se Jednouška. „Já jsem u ní už byla. Seběhla jsem kdysi se sýpky a toulala se po polích, až jsem přišla k vodě. Tam jsem našla myšku, která zůstává na břehu, domluvila jsem se s ní a ona mi řekla, že se jí tam líbí.“

„Do vody se odvážit nemůžeme,“ vykládala opět naše Čiperka. „Ale snad by nám ona myška poradila, kterak bychom se mohly přes ni dostat. Za vodou pak najdeme brzy les.“

„Půjdeme tam! Půjdeme!“ nadšeně myšky volaly. „Nač se tady pachtit s loupeživým kocourem!“

„Hospodář povídal, že sem pustí ještě dvě jiné kočky,“ připomenula Jednouška.

„Právě proto odsud vytáhneme!“ naléhaly myšky. „Nenecháme se přece podávat do jedné!“

Stará velitelka doposud mlčela. Vidouc však to jednomyslné odhodlání, promluvila rozvážně: „Milé družky! Nemám nic proti vašemu úmyslu. Neuškodí, podíváte-li se do toho lesa, když je tak krásný, jak jsme právě slyšely z vypravování milé naší cizinky. Já tu však se svými maličkými zůstanu. Až se v lese poohlédnete a zalíbí-li se vám v něm, vzkážete mně po některé družce a já přijdu za vámi. Kdyby vám však nebylo dobře v novém živobytí, vraťte se sem! Já vám tu vaše komůrky zatím budu opatrovat.“

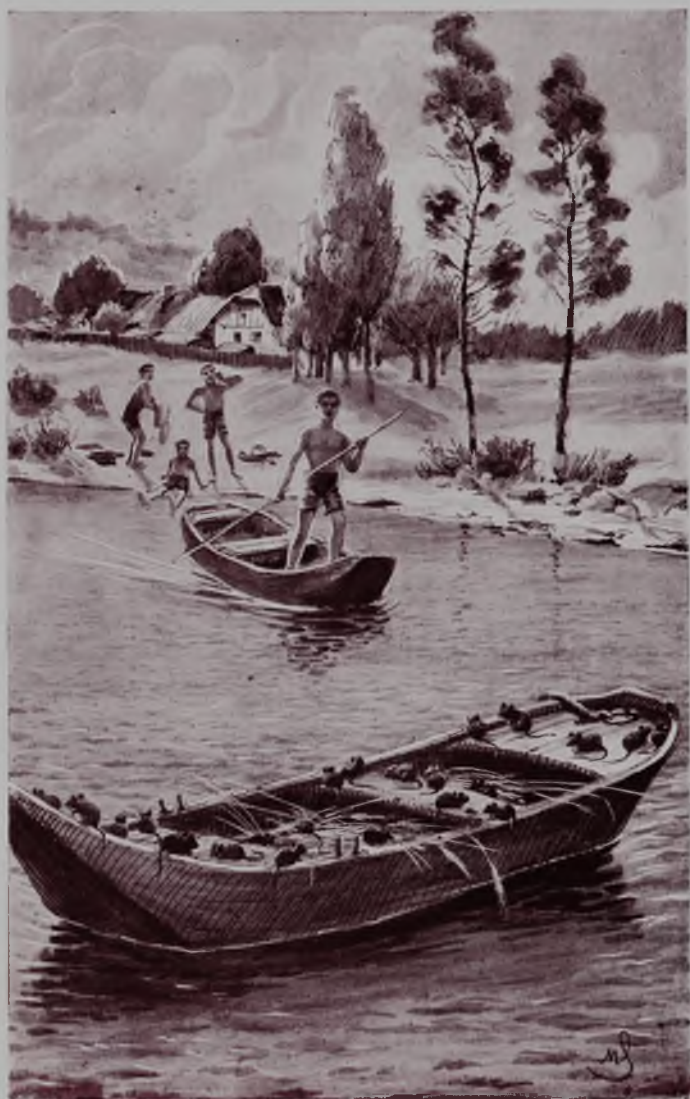
„Tak bude dobře! Učiníme tak!“ volaly myšky radostně.

„A já vás odtud povedu!“ nabízela se Jednouška.

„A naše cizinka nás naučí v lese lézt na stromy!“ žadonila švitorka s ukousnutým ocáskem.

„Naučím,“ svědčila umělkyně. „Vypravíme se tedy hned této noci. Bude to bezpečnější nežli za dne.“

„Ano, v noci!“ souhlasilo shromáždění.

... dělila jej od kocábky vzdálenost už pouze dvou metrů ...

Když takto dojednán hromadný odchod ze sýpky, hovořily myšky ještě dlouho v bezpečné prostoroře mezi dvěma trámy. Radost a upřímné těšení bylo pozorovat na všech. A naše dobračka se radovala hlavně proto, že zbaví hospodáře tolika strážníků. V lese je volno a nikomu neublíží, usadí-li se tam myšek sebe víc. A pak — opravdu se jí zastesklo po lesních půvabech a krásách.

I zašla do své komůrky a ulehla, aby se posílila na noční výpravu.

XVI.

Po lodi do světa

Příkrými a nepohodlnými schodovitými rozpuklinami ve zdi vytáhla v noci myší společnost ze sýpky do světa. Jednouška ji vedla. Dostihnuvše pevné půdy, myšky obešly selskou samotu, v níž všecko spalo; jen hlídač pes se ozýval přerývaným štěkotem — patrně ze sna. Měsíc krásně svítil, vzduch byl příjemně vlažný.

Přišly za stodolu a odtud se daly vozovou cestou k řece. Jednouška kráčela napřed, ostatní společně za ní. Naše Čiperka putovala vesele, myšky měly pro ni čest, obklopujíce ji jako vážného, světa znalého mudrce. Švitorka s ukousnutým ocáskem ji ctíla nejvíce. Šla po jejím boku a cestou stále hovořila o lese, v němž se naučí lézt na kmeny a poskakovat ve větvích.

Všech myšek bylo dobře na padesát.

Kdyby je tak vyčenichala lasice, jak se v davu zvolna braly vozovkou mezi uzrálým obilím, byl by to pro ni požehnaný lov.

Ale na štěstí neměly k řece daleko. Už doléhal k jejich uším hukot proudu a chladný vodní vánek jim províval šedé kabátky.

„Naší velitelce se na sýpce zasteskne,“ povídala švitorka, když se v bledém měsíčním světle objevil před nimi široký pruh vody.

„Vzkážeme pro ni,“ odvětila Čiperka. „Jednouška si zapamatuje cestu a jistě ji za námi přivede.“

„Tak tohle je voda!“ podivilo se několik myšek najednou, když se zastavily na vysokém travnatém břehu. „Jak se přes ni přeplavíme?“

„Pojďte za mnou!“ vážně pobízela Jednouška. „Vodní myš, se kterou se znám, bydlí nedaleko. Ta nám poradí, neboť je ve vodě jako doma.“

Společnost se dala po břehu týmže směrem, kterým proudila řeka. Vbrzku zahlédly v neveliké vzdálenosti před sebou nepatrnou chaloupku, od jejíchž okének se odrážely měsíční paprsky.

„Tady bydlí,“ oznámila Jednouška. „Nikoli v chalupě, nýbrž zde ve břehu.“

Na onom místě rostl u vody vrbový keř. Myšky jej obstoupily a Jednouška se vydala kolem něho k řece.

„Vodáku!“ rozmarně zavolala na známou myš. „Ukaž se — jde ti návštěva!“

Pod keřem cosi zašplouchalo a v malé chvílce stál před četnou společností štíhlý vodní hraboš.

„To se divíš!“ zahovořila Jednouška. „Je nás pěkná hrstka, není-liž pravda? Abys však věděla, proč se ti dostalo znenadání tak znamenité návštěvy, řeknu všecko zkrátka: stěhujeme se ze sýpky někam do lesa. A poněvadž se musíme přeplavit na druhý břeh, jdeme se tě ptát, kterak bychom to zařídily.“

„Jaké překvapení!“ divila se vodní myš. „Takovou společnost jsem ještě ani neviděla! Pozvala bych vás všechny do svého příbytku, ale — jak pozoruji — bojíte se vody a já zůstávám do polovice pod hladinou. Že se stěhujete? Do lesa někam? A přes vodu?“

„Přes vodu,“ svědčila naše Čiperka. „Bydlela jsem na druhém břehu řeky v lese dlouhý čas.“

„Vidíte! Kdybyste uměly plovat, byly bychom na druhé straně v malé chvíli. Ale jak vás tam převést jinak? Opravdu nevím.“

„Ty umíš plovat?“ žasla švitorka s ukousnutým ocáskem.

„Tak trochu, milá brachu. Voda je mé živobytí. Právě jsem si pochutnávala na rybích jikrách; je jich tam pod břehem ještě hojnost, ale jak vás jimi počastovat, když jste všecky takové suchošlapky.“

„Nějaké loďky bychom potřebovaly,“ poznamenala naše Čiperka.

„Loďky? A to máš pravdu — o loďce vím. Tady v té chatě bydlí rybář, který převáží také lidi s břehu na břeh. Má loďku při břehu, pojdme se na ni podívat!“

Vystěhovalci se hnuli.

„Dáme se hezky podél břehu,“ radila vodní myš. „Rybář má zlého psa, ale líhává na druhé straně chalupy. Nesmíme ho vzbudit.“

„Potichu!“ napomínala Jednouška.

Myšky kráčely po dvou v dlouhém průvodu a dostihly brzy rybářské chaty.

„Tady je!“ upozornila vodní myš. A vhupla do úzké kocábky, houpající se na vlnách.

Celá společnost se v ní za okamžik usadila také.

„Ale ona neplove!“ upozornila naše Čiperka.

„Ovšem, ovšem!“ odvětila vodní myš. „Na to jsem zapoměla. Zle však nebude. Kocábka je přivázána jednoduchým provazem a ten snadno překousáte.“

„Vskutku, je přivázána,“ potvrdila Jednouška. „Tadyhle je provaz.“

„Pozor!“ ozvala se naše Čiperka. „Provaz arciť překousáme, ale na něco jsme přec ještě zapoměly! Plavba může trvat dosti dlouho — co budeme na lodi jíst?“

„O potravu máte strach?“ divila se vodní myš. „Ano — vy arciť z vody ničeho nemůžete upotřebit. Ale snad by vám chutnala obilná zrnka?“

„Jak by nechutnala!“ svědčila Jednouška. „Víš o nějakých zásobách?“

„Zásob nazbyt! Šly jste kolem žita. Všude tačy po břehu je samá role a obilí právě dozrává. Naložte si do kocábky zásobu klasů a budete proti hladu zabezpečeny.“

„Pojd', ukaž nám!“ pobídla Jednouška.

Společnost z loďky opět vyskákala i zapadla do žitného pole. Suchá stébla harašila, když je myšky podkusovaly. Nejdřív se na klasech popásly, ale pak se jaly odvlékati je velmi čile do loďky. Její dno bylo brzy pokrytou slamou.

„Dost už! To dostačí!“ prohlásila Čiperka, jež rovněž horlivě snášela zásoby na dalekou pout. „Nesmíme příliš otálet.“

„Nuže, do loďky!“ kázala Jednouška. „A která z vás má hodně zdravé zuby, dej se do provazu!“

Provaz byl však houževnatý, tuhý, a vyžadoval důkladného přičinění, aby jej slabé myší zoubky prokousaly. Společnému úsilí se to povedlo. Myšky se uvelebily do kocábky, hotovy k odplutí, když poslední vlákno provazu povolilo v zubech Jednoušky. Kocábka odrazila od břehu. Kousek provazu se plouhal za ní po vodě.

„Pojedeš s námi?“ divila se bezocasá švitorka, vidouc, že se vodní myš z loďky nehýbá.

„Jen vás vyprovodím.“

A loďku stáhl proud až doprostřed řečiště. Plula samovolně, ale dosti rychle.

„Teď se s vámi rozloučím,“ pravila za minutku vodní myš. „Šťastnou cestu! Vzpomeňte si na mne, až se vám v lese dobře povede!“

To řkouc přehoupala se střemhlav do vody, ponořila se — ale myšky vbrzku viděly, jak vesluje statečně ke břehu. Ztratila se jim zanedlouho s dohledu. —

V tiché měsíční noci plynula kocábka uprostřed řečiště, na nic nenarážejíc a nezastavujíc se. Myšky se usadily na okrajích, plavba se jim líbila. Naše čiperka si vyhledala místo nejvyšší a jako kapitán pozorovala směr lodi a obzírala pobřeží. Byla by ráda vypravovala o své plavbě nedávné, ale napadlo ji, že by se družky polekaly, slyšíce, na jakém to korábu se vezla a kterak byla vlastně zanesena z lesa do řeky. Nesmí zvědět, že je v lese zlých tvorů tak mnoho — kdo ví, nevzbouřily-li by se proti ní, že je k výpravě vyvábila. Vždyť budou ostatně žít společně a ubrání se nepřátelům snáze, než myška jediná. Jen aby mohly brzo vyskočit na břeh! Potravu je v lodi sice hojnost, ale takových příhod, jakých zažila na mrtvole krahujcově, nerada by se znova dočkala.

Čiperka se svého povýšeného stanoviště napjatě sledovala pestré změny na březích. Pluly hned v ploché, lučinaté rovině, na níž nebylo lidských příbytků ani stromoví, a zakrátko se už zapestrily na obzoru vesnice a města, po březích rozložená. Myšky se brzy unavily zajímavým střídáním pohledů — a jedna po druhé se ztrácela na dně kocábky u chutných klasů. Některé si dokonce zdřímly, ale mořskou nemocí nebyla postižena ani jediná.

Toliko bezocasá švitorka a Jednouška vytrvaly na okrajích, poslouchajíce výklady naší Čiperky o půvabech lesa a o budoucím společném životě. Libovaly si svou vytrvalostí, když se dočkaly chvílky, kdy se začalo na východě rozednívat, až se za návrším z pozlacených oblaků vyhoupllo zářné sluníčko.

„Je to krása! Je to rozkoš!“ nadšeně volaly. A u vytržení pozíraly na hladinu řeky, v níž se obrážely žhavé sluneční paprsky.

Ostatní myšky se znenáhla také vyškřábaly na okraj kocábky, a plavba za bílého dne je těšila o mnoho více než v noci.

Přiopluly k jakési dědině a uviděly, že se při břehu koupá několik hochů.

„Podívejte se! Podívejte!“ vykřikli chlapci, spatřivše loďku bez veslaře a na jejích okrajích tolik myšek.

„Chytneme ji!“ zvolal jeden odvážlivec. A už se vrhl do neohrabané bárky, kolébající se na vodě, chopil se tyčky, která v ní na dně ležela, a začal stíhati naše vystěhovalce.

„Je zle!“ vyděsila se Čiperka. „Dostihne-li nás, veta po všem!“

Ostatní myšky netušily, že jim hrozí nebezpečství. Bavilo je, jak chlapec mává tyčí, jak svou hloupou loď pohání, jak se všemi silami namáhá — zatím co jeho kamarádi u břehu hulákali, pobízejíce jej, aby si pospíšil.

„Špatně se nám povede, dožene-li nás ten nezbedník,“ pravila Čiperka nahlas. „Potopí nás i s loďkou. Kéž se mu to nepodaří!“

Už jen asi čtyři nebo pět metrů potřeboval pronásledovatel proplouti — a dostihne ubohých vystěhovalců. Čiperka se třásla úzkostí na zádi kocábky, odkudž rozčileně sledovala chlapcovo počínání. Voda byla v těch místech hluboká — chlapec nemohl tyčkou, kterou bárku poháněl, dna téměř dosáhnouti. Avšak dělila jej od kocábky vzdálenost už jenom dvou metrů. Ponořil naposledy tyčku do řeky, nahnul se, aby bárku mocněji popohnal, tyčka se potopila celá — chlapec pozbyl rovnováhy a spadl do vody . . .

„On se topí! Vidíte! On se topí!“ rozlehlo se na břehu, a několik lidí ustrašeně přiběhlo, aby zachránili tonoucího. Jakýsi dospělý muž kvapně se odstrojil, skočil do řeky a pustil se k místu nehody. Chlapec se objevil na povrchu volaje o pomoc. Trvalo asi minutu, nežli k němu doplaval onen muž; chytil ho za ruku a vlekl namáhavě ke břehu.

Loďka s myškami plula zatím klidně dál. Do chlapcovy bárky se nabralo vody a potopila se. Čiperka viděla ještě, jak záchránce vytáhl hochu na břeh, jak se shluklo kolem něho

hejno vesničanů a jak jej pomáhali křísiti. Z veliké dálky rozpoznala, třebaže už jen matně, že chlapec konečně povstal.

„No — nestalo se mu nic! Ale mohl nás nechat na pokoji!“ oddychla si a

s ní všechny ostatní myšky. Ta událost je tolik postrašila, že se stulily raději na dno loďky a že se daly do zbývajících žitných klasů.

Mimo nadání klasů velmi rychle ubývalo. A když slunce o poledni svítlo na loďku kolmo s oblohy, vybylo jich sotva několik, které ponechány naší Čiperce; nebylať si na jídlo dosud skoro vzpomněla. Bezocasá švitorka se postarala, aby zůstal pro ni z klasů aspoň zbytek.

Plavbě nebylo konce. Už několikrát se objevil na břehu les, a Čiperka naň ukazovala s jásotem; avšak loďka se ke břehu nepřiblížila a jinak nebylo možno k němu se dostat.

„Doufejme, že se nám konečně podaří vyskočit na pevnou zemi!“ chlácholila znepokojené družky. „Lesů je víc — a do večera se už jistě budeme v některém prohánět.“

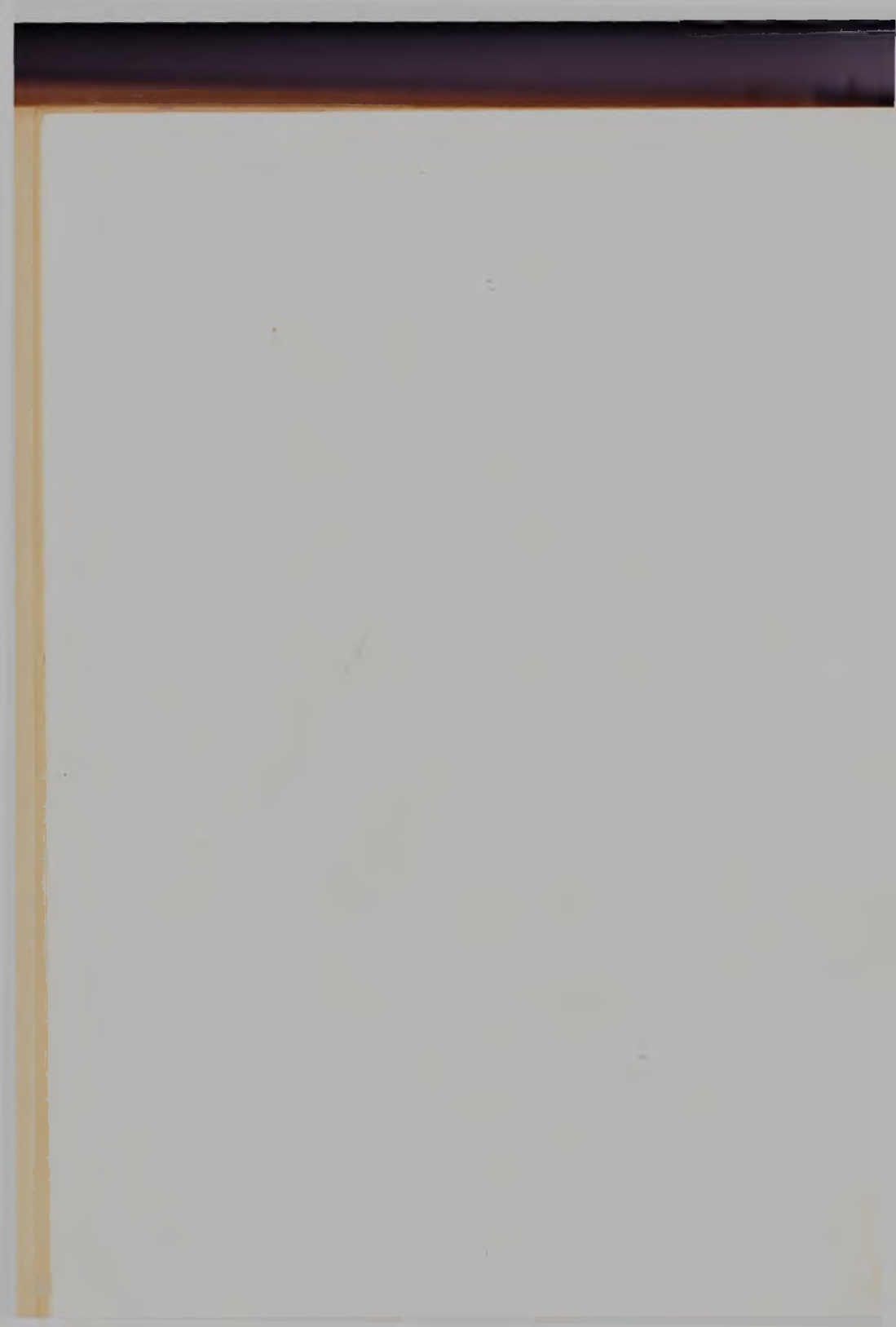
Myšky zasedly opět na pokraji loďky. Klasy byly snědeny a do slámy se jim nechtělo. Čekaly. Avšak loďka plynula s hrozným klidem uprostřed řeky a nebylo naděje, že se její směr změní.

„Je to už trochu zdlouhavé,“ poznamenala Jednouška. „Co si počneme bez potravy?“

„Vždyť jste sotva dojedly!“ pokárala ji naše Čiperka přísným hlasem. Umyslila si držet myšky rázně na uzdě, ačkoliv se sama chvěla trapnými obavami.

Sesmekla šátek s hlavy, rozprostřela jej jako záchrannou
plachetku . . .

Myšky tedy čekaly. Ale po jejich důvěře nebylo památky. Lezly sem a tam po loďce, kousaly do slámy, usedaly opět na okrajích a přes tu chvíli si některá posteskla, že má hlad.

„Do večera nezemřete!“ okřikovala je Čiperka. „Já jsem tehdy také za noci dostihla břehu.“

„A pak budeme už v lese spát, není-liž pravda?“ tulila se k ní bezocasá švitorka, která jediná jí věřila skálopevně.

„Zajisté! A bude to nejlepší odměna po té dlouhé cestě.“

Den byl horký a slunce se chýlilo prožlukle zvolna k západu. Myšky se krčily pod žitnou slámu, některé spaly, některé však už zlobně mručely.

„Takhle asi zahyneme všechny!“ vyčítavě se ozvala Jednouška. „Že jsme se jen vydávaly na tu nekonečnou plavbu! Na sýpce bylo přec jen blaze!“

„Ano — neměly jsme uposlechnout těch bláhových řečí,“ podotkla jiná myška. „Já už hynu hladem.“

„Nebude to tak zlé!“ hněvala se Čiperka. „Chvíli ještě vydržíte.“

„A což — když ani v noci nebudeme moci z loďky na břeh?“ bručela Jednouška.

„Dočkej a uvidíš!“

Rázné jednání naší Čiperky mělo účinek. Myšky se ještě na chvíli utiřily.

A potom slunce zapadlo a šero se sneslo na krajinu.

Řeka se brzy nápadně rozšířila, proudění jako by bylo ustalo a kocábka plynula zdlouhavě, líně. Břehy byly velmi nízké a od nich se prostírala nepřehledná rovina. Po lese ani stopy.

Bezocasá švitorka se přitočila k naší hrdince, sedící na přídě v teskných obavách.

„Myšky se umlouvají proti tobě,“ pravila potichu. „Nepřiručíme-li ke břehu co nejdříve, chystají se ti zlým způsobem vymstít. Ale vid', že už přistaneme brzo? Ty jsi tak dobrá a

moudrá, ty bys nás nebyla vedla ke zkáze. Cokoliv by však proti tobě začaly, já budu s tebou a budu tě bránit.“

„Děkuji ti. Jsi hodná! Doufám pevně, že bude plavbě brzy konec.“

Seděly vedle sebe, upjatě pozírajíce na zatemnělou hladinu. Jen zvolňoučka se měnily obrazy krajiny, pokud mohly v šeru ještě pozorovati. Za chvíli šeptala švitorka plna radosti: „Tamhle, zdá se mi, černá se les. Jen kdybychom už byly u břehu!“

Čiperka chtěla odpovědět, když vtom se k nim přihrne celá myší společnost.

„Nevykoukáš nic!“ vzpurně se Jednouška osopila. „Jdi do zadu, my tu budeme samy pozorovat.“

„Jak je vám libo. Půjdu dozadu.“

Čiperka už nechlácholila. Sama pozbývala veškeré naděje. A odebrala se středem rozezleného davu k zádi loďky.

„Nepřiblížíme-li se ke břehu zakrátko, uvidíš, co se ti stane!“ hrozila Jednouška. „Milosti od nás nečekej!“

Čiperka zasedla beze slova na zadní okraj a za chvíli se k ní přioplížila její věrná družka.

„Já s tebou zahynu!“ oddaně se nabízela.

„Nedáme se!“ povzbuzovala Čiperka. „Zle jsem s nimi nasmýšlela.“

Ubíhaly trapné minuty. Měsíc osvěcoval řeku i pobřeží, ve výši se hnál jakýsi pták a skřehotavě křičel.

„Blížíme se k lesům,“ šeptala nešťastná Čiperka. „Takoví ptáci žijí jen v lese.“

„Já se však bojím!“ chvěla se její bezocasá družka. „Myšky se bouří a co nevidět na tebe udeří . . .“

A nemýlila se.

Dav se přihnal na záď kocábky, rejdlil jako potřeštěný, zlobné lání se sypalo na Čiperku — a v té bouři Jednouška hněvivě zvolala: „Za to, že jsi nás uvedla do zkázy, budeš pykat!“

Otočila se k poštvanému roji a zavelela: „Do vody s ní —
80 zrádkyní!“

Myši se rozehnaly na Čiperku útokem.

„Zhyň! Zhyň!“ křičely, sápadíce se na ni rozevřenými
tlamkami.

„Smilujte se!“ zaúpěla její bezocasá zastánkyně. „Ona za
nic nemůže!“

„Ty ji omlouváš?“ rozkřikla se Jednouška. „Nuže — i tebe
ztrestáme!“

Švitorka couvala — ustrašeně couvala — tulíc se k ne-
šťastné Čiperce.

„Sem!“ pošeptala Čiperka věrné pomocnici. „Tady visí kus
provazu, kterým byla loďka přivázána. Za mnou!“

Sama se zachytila za provaz a sjela po něm až k vodní hla-
dině. Švitorka pozírala ve smrtelných úzkostech za ní. Vtom
však jí několik myšek zasadilo prudkou ránu. Zavravorala
— a voda se nad ní zavřela navždy.

„Svůdkyně to také dlouho nevydrží!“ soptila Jednouška.
„Jame pomstěny!“ — —

Kocábka zatím plynula, jako by se nic nebylo přihodilo.
Ani se nezakolísala pod tím davem rozlícených myší, jež po
ní pobíhaly vztekem pištěce. Nejvíc je dráždilo, že se Čiperka
pevně drží provazu.

„Překousáme jej!“ rozhodla se Jednouška.

A už se vrhly na provaz — když tu měsíc se skryl za vy-
sokou hradbu lesních stromů, chmuřících se na pravém břehu.

„Co to znamená?“ lekly se myšky.

A hned následovalo další překvapení.

„Loďka se zastavila!“ vykřikly — a na provaz zapomína-
jící hrnuly se na přední její část.

Čiperka se vyšvihla nad okraj, dychtíva zvědět, co se stalo.

„Utečme! Stojíme!“ ozývalo se v davu myší.

„Ne tak zhurta!“ okřikla je Jednouška. „Podívám se nej-
dříve, můžeme-li vystoupit.“

Kocábka opravdu stála. Na břehu bylo viděti osvětlenou jakous budovu a podle ní v řece kotvila velká nákladní loď. Na tu kocábka narazila.

Čiperka pozírala na všecko to nedůvěřivě, hotova každým okamžikem sešplhati se po provaze k vodě.

Avšak Jednouška se kvapně vrátila a jásavě vyzývala: „Za mnou! Jsme vysvobozeny! Je tam plno obilí v pytlich!“

Myšky nelenily. Co by pět napočítal, zmizely v temnotách kotvící lodi.

XVII.

Opět sama!

Po Labi projíždějí mohutné parníky, obstarávající nejen dopravu osob, nýbrž i nákladů.

Jedna z takových pro náklady ustanovených lodí kotvila oné noci při kraji města a zásobovala se uhlím na cestu. Naloženo bylo na ní v zadní části obilí, v přední polovici cukr. Ve chvíli, kdy kocábka s myší výpravou narazila na zád' parníku (dostala se totiž už dávno z vod Vltaviných do proudů labských), lodníci i s kapitánem dleli právě v přístavní budově, posilující se k noční plavbě. Toliko topič a strojník dleli v podpalubí a zatápěli pod parním kotlem.

Proto osadili rozezlení myší vystěhovalci docela bez překážky všechny lodní prostory; hlavně se rozlezli v mezerách mezi pytli. Utroušené zrní a drobty cukru stačily jim k prvnímu ukojení mocného hladu. Další výživu doufaly si opatřit přímo z pytlů, jejichž obsah dobře svým čichem rozpoznaly.

Lodníci a kapitán lodi by jistě spráskli ruce nad hlavami, kdyby se jim bylo dostalo nějaké zprávy o nezvaných spolucestovnících. Ale hodina odjezdu ještě nenastala a nikomu z nich nechtělo se dříve z pohostinného přístaviště.

Naše Čiperka se rozhodla rovněž ukončiti svou pout v kóábce. Ale nepřátelské činy družek vzbudily takový zármutek a stesk v jejím srdci, že se odhodlala nezvratně, nezůstati nadále v jejich společnosti. Vnitřní hlas ji pudil, aby se utekla v tichá lesní místa a tam o samotě, jen ve společnosti malých zpěvavých ptáků a zábavných veverek aby zahájila opět klidnější a blaženější život. Nebezpečností, o něž arciť ani v lese není nouze, zdála se jí ničím proti události, kterou právě zakusila a v níž málem že se nestala obětí; obětí zloby vlastních družek.

Hořkost, kterou cítila z krutého, vražednického jednání myšek, jež hodlala uvést do života spokojeného a lidem neškodného, naplnila do té míry všecko její nitro, že si téměř na hlad nevzpomněla. Opatrně proběhla kolem nakupených pytlů, vyskočila na vyvýšené místo, s něhož mohla posouditi, kudy by bylo lze vydati se na suchou zemi — — a už přechala k můstku, spojujícímu parník s břehem. Nikým nepozorována přeběhla můstek a uchýlila se v temná místa za přístavní budovu.

Měsíc vyplynul zpod mraků a osvětil okolí. Naše myška stanula ve velkém sadě, v němž kvetlo mnoho růží, karafiátů, pivoněk a jiných květin. Ale též dlouhé a široké záhony zeleniny postřehla. Tichý mír se rozlil v jejím srdéčku — a vědomí, že je bezpečna, bylo jí vzácné a drahé. Okusila z některých zeleninových lupenů a ukojila tak žaludek, jenž se hlásil. Na cestu do lesa zdálo se jí dosti času až za ranního úsvitu. Vyšplhala se tudíž na švestkový strom, usedla mezi haluze a pozírala na funicí komín parníku.

Asi za hodinu se odebrali lodníci na koráb. Přišel i kapitán, ozvalo se několik povelů, parní píšťala hřmotně zahoukala. Loď se hnula a odnášela kromě obilí a kromě zásob sladkého cukru také pitvornou společnost myší, za niž neměla právě co děkovat.

Za tu noc vzpomínala naše myška s upřímnou lítostí ubohé bezocasé přítelky, jež svou oddanost k ní zaplatila životem. Ty vzpomínky tak ji dojaly, že ani oka nezamhouřila. S prvním rozbřesknutím se vytratila ze sadu a polními cestami se dala k lesu, jenž se černal na návrší asi čtvrt hodiny za přístavištěm. Zašla ihned do houštin, ztratila s obzoru řeku i všecek kraj, jenž jí připomínal nejtrapnější chvíle života, a teprve, když se mrštně vyšplhala do koruny vysokého smrku, zbavila se poněkud trýznivé tesknosti — krátko se mihla opodál v haluzích borovice veverka, po chvílce druhá — na vrcholku smrku zašveholil jakýsi ptáček, vánek povíval korunami jehličnatých velikánů, jimiž se neslo a v lese zanikalo konejšivé dunění — a myška našla konečně, po čem se jí opravdu stýskalo: klid a blaho samoty.

Nynější její lesní bydliště nebylo tak pestré a malebné jako dřívější. Nespatřila v něm jediného dubu, ani jiného stro-

mu listnatého. Byli v něm jen jehličnatí velikáni: jedle, smrky, borovice a modříny, vesměs velmi vysoké a s mocnými korunami. Toliko na pasece, ke které zabloudila několik dní po svém příchodu, bujelo mlází březové a habrové a mezi ním se na rozsáhlé prostoře rděly zrající jahody a černaly borůvky. Užila obojích dosyta a vážila si této vítané záměny v jednotvárné své stravě, jež záležela jenom ze smrkových a jedlových šišek.

Nemalá starost ji dlouho tížila. Nemohla totiž naléztí rádnou, pohodlnou komůrku, která by byla zároveň bezpečná před všemi možnými úklady. Ustanovila u sebe, že na zemi přebývat nebude. I jala se prohledávati kmeny stromů — a teprv asi za týden si zvolila za příbytek útulnou skrýš v dutině objemné borovice. Bývalo to hnízdo sýkory, jež si je vystlala velmi měkce. Do skrýše vedla skulina docela nepatrná, kterou myška stěží prolezla. Ale zato hned pod ní trčel z kmene oklesek haluze, na nějž podvečer vždy zasedala, pozorujíc okolí. Tento její příbytek byl ve výši dobrých dvou metrů od země.

Stávalo se, že za mnoho dní neslezla myška vůbec se stromů. Šišky ohlodávala jako veverka na větvích, hopsala už s koruny na korunu zcela pohodlně, poslouchala ptáky, vylézala až na nejvyšší vrcholky i rozhlížela se odtamtud daleko široko. Zanedlouho si zvykala i takovým poplašným skřehotům, jaké vyrážejí sojky nebo vrány, a uměla se skrývati před každým nebezpečenstvím tak výtečně v rohatinách snětí, že by ji nevypátralo ani nejbystřejší oko pernatého dravce.

Po nějakém čase pronikla na svých vzdušných výletech k obsáhlé mýtině, na níž pracovalo několik mužů od rána do noci. Oháněli se sekerami, pilami a motykami, řezali poražené kmeny a rovnali je do hranic, vykopávali pařezy a snášeli je na hromady. Při všem tom si počínali s velikým klidem a nezaháleli ani minutu.

V poledne jim přinášely ženy a mladé dívky oběd. Myška s vrcholu jehličnatého velikána s rozkoší sledovala, jak těm pilným robotníkům znamenitě chutná, jak při jídle vlídně hovoří se svými manželkami a dcerkami a jak si po obědě horlivě zapalují dýmky.

„To jsou dojistu hodní lidé!“ libovala si. A ihned také uvažovala: „Možná, že něco utrousili z hrnců a z uzlíčků, které jim ty starostlivé ženy a dcery přinášejí. Podívám se navečer, až odejdou.“

A skutečně. Vyčenichala hojně drobtů chlebových mezi štěpinami dříví. Byla za ně upřímně vděčna.

Tak jí plynul nový život v lese bez starostí. Nebylo příhody, která by ji byla nějak zvláště rozrušila. Její umění lezecké a ve skoku stále se zdokonalovalo a pobyt ve výši mezi jehličnatými větvemi zdál se jí už docela přirozeným.

Zatím přehlo léto a lesem zavanuly první ostré větry podzimní.

XVIII.

Komediantova Stázinka

Na mýtině bylo už po několik dní ticho. Z pokácených kmenů vyrovnány úhledné krychle, rozestaveny v šik podél delší strany vykleštěné prostory, oštěpky odstraněny a pařezy sneseny v nemotorně vysokou hromadu. Neozýval se už skřípot pily, nerozléhaly se lesem rázné údery sekerou.

Myška toho velmi želela. Bavila ji neúmorná práce dřevařů, a pak — nezbývaly teď pro ni drobtý po prostých jejich obědech.

Každého jitra se vydávala na výzvědy, spatří-li přece zas družinu pracovitých mužů, jimž se obdivovala tak ráda s vyvýšeného nějakého stanoviska. Ale nespátřila nic.

Desátý asi den upoutal její pozornost podivný domek, stojící v koutě mýtiny, domek nikoli ze země vystavěný, nýbrž na kolech spočívající. Kolem něho přecházelo několik lidí, opodál se pásł starý, hubený kůň a šedivá koza s mocnými rohy. Myška si všechno důkladně prohlédla.

Byl to opravdu domek — ze dřeva sroubený, zelenou střechou pokrytý. Vcházelo se do něho nad vojí nízkými dvířky, po stranách měl několik malých okének a ze střechy vyčuhoval černý plechový komín, z něhož se kouřilo. Na bocích dom-

ku, nad koly visely všelijaké tyče, praporečky, silná konopná lana, nízké rohatiny k rychlému postavení podlahy, prkna na tu podlahu a konečně vzadu též ohromný buben a činely.

Z lidí, kteří obcházeli kolem toho zvláštního příbytku, všimla si myška zejména vytáhlého staršího muže, bosého, bez kabátu, ve špinavé košili a v širokém černém klobouce. Kouře z krátké lulky otloukal kladívkem neustále různé části pohyblivého domku, opravoval střechu, do loukotí kol hřebíky vrážel, přivázané tyče odvažoval a prohlížel. Vzhled jeho obličeje, zarostlého nízkým strništěm ryšavých vousů, byl nevlídný, drsný. Co chvíli se na někoho rozhuboval, ba nezřídka mlátil vším, cokoliv se mu do rukou dostalo; jeho oči přitom blýskaly, rukama divoce pohazoval a hrozil.

„To je nějaký zlý člověk!“ pomyslně si myška, sledujíc jej s koruny borovice. „Ti ostatní nemají s ním asi blažené životy.“

Mimo tohoto staršího muže viděla ještě chlapíka mladého, štíhlého, s černou plackou na hlavě, lehce ustrojeného, jenž si hulákání zlostníkovy valně nevšímal. Loudal se klidně na pokraji lesa, nebo zašel ke koni, jenž se pásal velmi horlivě na kypré trávě; poplácal jej na hřbetě, pošimral mu sporou, napolo sedřenou hřívou, a potom se rozběhl velmi rozpustile za kozou, hodující tak labužnický na lesním mlázi, jako by jí náleželo.

Ženské bytosti spatřila myška dvě. Starou, nahrbenou ženu s osmahlým obličejem, rovněž ustavičně do horka nakvašenou. Ta se pouštěla často hrdinsky do pŭtky s nevrlym křiklounem a nesmlčela mu ani slůvka. Jinak sháněla pilně suché klesti po pasece a zanašela je do domku.

Druhým ženským stvořením bylo vyhublé, asi dvanáctileté děvče, usouzených, bledých lící, chatrně v cáry oblečené. Na ni se starý mrzuta nejvíce rozkřikoval. Stále dívky k něčemu potřebuje zhurta jí vytýkal každou maličkost, v které mu po jeho chuti nevyhověla. Musila mu pomáhat při opra-

vách vozu, musila do příbytku skákat jako veverka a všelicos nosit sem a tam. Nazýval dívku Stázou — nikdy však otcovsky něžně, nýbrž vždy zprudka, jako když se hafan ze řetězu utrhne.

„Ubohá, ubohá dívčina!“ povzdychla si myška. „Nic špatného nedělá — a přec pořád jí ten tyran laje, pořád jí hrozí a zlořečí. Mučednice je to nějaká!“

Co tak zpytovala a posuzovala společnost, bydlící v kočovném domku, zahlédla myška dva vesnické chlapce s košíky na rukou, kteří se brouzdali lesem hledající houby. Když došli na mýtinu, ucouvli překvapeně i skryli se za silné kmeny borovic.

„Kdo to tam je?“ menší z nich potichu se otázel.

„Snad cikáni!“ odpověděl jeho druh a povystrčil hlavu, aby lépe viděl. „Ne! Jsou to komedianti! V městě je zítra výroční trh, jistě tam pojedou. Tady v lese odpočívají, aby zadarmo nakrmili koně a kozu. Nemusíme se jich bát. Komedianti nic zlého nedělají.“

To řka pokročil statečně na mýtinu. Mladší chlapec také se osmělil i postoupil za ním.

„Ale nač bychom sem chodili!“ podotkl zas onen znalec komediantských kočovníků. „Tady houby nebudou — půjdemo tamhle napravo.“

A šli. Myška nezkoumala, zamířil-li hrdina od mýtiny jen z toho důvodu, že tam asi houby nerostou (což ve skutečnosti pravdou nebývá!), anebo přemohl-li jej přece tajený strach před obyvateli dřevěného domku na kolech; ale byla vděčna za jeho vysvětlení, třeba že mu nerozuměla zcela jasně. Utkvělo jí v paměti slovo „komediant“ — a mimo to poznámka, že takoví lidé nic zlého nedělají. Patrně jen hubují — mihlo se jí v hlavě. Chlapcova poznámka ji však přiměla, že se odpoledne, když si byla pohověla ve své komůrce, vydala opět k mýtině, podívat se na „komedianty“.

Zdaleka postřehla, že se už z domku nekouří. Když přiskákala v korunách stromů na okraj mýtiny, shlédla koně a kozu neumdleně se pasoucí. U domku seděla na jakési stoličce stará ženština, nedaleko ní ležel v trávě nevrlý staroch a podle všeho spal. Mladého komedianta neviděla nikde — zato přímo pod stromem, s něhož se myška rozhlížela, stála bleďá Stáza.

„Co to? Ona nařiká a pláče!“ podivila se myška. A jata soucitem seskočila docela nízko, až na poslední větev, a pozírala na štkající dívku.

„Nebudu to už moci přetrpět — to strašné týrání a mučení!“ hořekovala dívka. „Ničím se neproviňuji, všecko konám poslušně a ráda — a přece jen tolik ústrků a ran se mi dostává. I v jídle mě zkracují, jako bych nestála už docela za nic. Zahynout mě chtějí nechat, že se nedovedu jako dříve pružně prohýbat a po provaze chodit. Já za to nemohu, že mě oudy bolí a že se mi na provaze hlava točí. Dokud jsem mohla, přičiňovala jsem se všemi silami, z vděčnosti, že se mne ujali, když má ubohá maminka na žebráckém loži skonávala. Všecko jsem snášela — třeba mi kosti v těle praskaly, jako tehdy, když jsem se musila učit ohýbat hlavu nazad k zemi. Také jsem nezastenala ani později při tom strašném pádu s provazu, na němž jsem se pokoušela chodit se zavázanýma očima. Za zdařilé mé kousky nebylo mi nikdy odměnou něco, co by zpříjemnilo můj trpký potulný život. Nikdy mě nepochválili, nikdy nepohladili. Ale aspoň mě nepeskovali bez příčiny a netrpěla jsem hlad, jako trpím nyní. Ó, má matičko na nebesích, kdyby sis vzala svou dceru k sobě, jak bych k tobě pospíšila, jak bych se k tobě přitulila!“

A nešťastná dívka se rozplakala usedavě.

Myšce jí bylo neskonale líto. Z velikého soucitu s bledou mučednicí, zcela beze strachu se spustila závratným skokem na březové mlází nedaleko ní. Chtěla dívce popatřit zblízka do obličeje.

„Ach — to je myška!“ ulekla se Stázinka. „A jak umí skákat!“

Čiperka usedla jako ptáček na březovou sněť a upírala bystrá očka na dívčiny zaslzené tváře.

„Hezoučké zvířátko!“ pravila Stázinka. „Jak moudře se dívá! . . . A kde se naučila takovým odvážným skokům?“

Divíc se takto otřela si dlaní slzy a radostný přísvit se jí zaleskl ve zrácích.

Myška se zaradovala, že přestalo děvče naříkat. A slyšíc, kterak se obdivuje jejím prostocvikům, usmyslila si, že jí ukáže veškeré své umění. Přehoupla se s březové sněti na svislou haluz jedle, rozkývala ji, v úhledném oblouku se přenesla na vedlejší smrk a odtamtud na borovici, na níž dříve seděla. Když vykonala několik těchto ukázek své vyškolenosti ve skoku, sešplhala se švižně po kmeni na zem, přeběhla docela blízko Stázinky k tenkému, velice hladkému smrčku, jen se mihla — a uvelebila se na jeho vrcholku. Rozmárně jím potom komíhala jako na pozdrav týrané ubožačce. Své slavnostní cvičení ukončila prostocvikem, který vyvolal upřímný a hlasitý jásot komediantovy Stázinky. Seskákala totiž na vodorovnou větev jedle, nízko do mýtiny vypjatou, zachytila se předními tlapkami a kývala tílkem jako na hrazdě. Totéž opakovala, zadrževši se nožkami zadními. Při posledním kyvu se vyšvihla obloukem na vedlejší jedli a pozírala spokojeně na svou vděčnou obdivovatelku.

„Jemináčku, to je roztomilá umělkyně!“ zaplesala dívka. „Jako by mě chtěla rozveselit — nic se mě nebojí. Ach, myšičko hezká, kéž by ses mně dala polapit! V peřinkách bych tě chovala, to nejlepší bych ti dávala jíst — a pyšnila bych se před diváky, jakou to mám nepřekonatelnou umělkyni! Věz — jistě by se mnou lépe nakládali, kdybych jim tě přinesla. Vedlo by se nám všem dobře — neboť na tvé kousky by se lidé chodili dívat v zástupech. Myšičko rozkošná, slituj se nade mnou a dej se mi chytit! Budu tě hýčkat, jako bys

byla ze zlata, nikdo ti nebude smět ani slůvkem ublížit. Ó, nech se mně polapit, zvířátko rozmilé!“

Stázinka rozepjala ruce, vzhlížejíc toužebně na myšku.

Ta se rozmýšlela. Kdož by mohl pochopit, co se dělo v jejím dobrém srdci! Ale netrvalo ani minutu — sesunula se volně, nebojácně na nejnižší větev. Kdyby se byla Stázinka trochu vypjala, mohla na ni dosáhnout. Ale ona byla už skoro přesvědčena, že myška prosbě její rozumí; sesmekla šátek s hlavy, rozprostřela jej rukama jako záchrannou plachetku a zaprosila znova, sladce a toužebně: „Skoč sem, můj miláčku! Skoč, moje osvoboditelko!“

A myška se lehkým skokem snesla do šátku . . .

XIX.

Myščina sláva

Davy vesničanů i městských lidí se hemžily na náměstí mezi boudami se střížnými látkami, klobouky, obuví, plechovým zbožím, šátky, hrnci, čepicemi, provazy, bednářským nářadím, noži a nevím, čím ještě jiným. Kupovalo se tolik pro brzkou zimu, že byli kramáři úplně spokojeni. Odpoledne, když bylo na náměstí nejživěji, rozlehl se z volného zákoutí rachot bubnu a třesk činel.

„Půjdeme se podívat na komedii!“ umlouvali se vesničané. „Ať člověk o výročním trhu také něco uvidí!“

A nával ku komediantskému stanovišti rostl a mohutněl.

V té části náměstí, odkud se ozývalo ono bouřné bubnování, stál známý nám kočovný domek. U něho byl uvázán hubený kůň se šedivou kozou, opodál zaraženy do země čtyři koly, okrášlené praporečky a spojené ve výši jednoho metru silným provazem; ohraničovaly tak komediantské cvičiště. Při jedné jeho straně zrobena vyvýšená podlaha z prken, uprostřed cvičiště uchystáno na dvou do země vbodnutých sloupcích tlusté konopné lano a u domku se válely všelijaké obroučky, koule, mosazné mísy, tyče a různé motouzy. Do

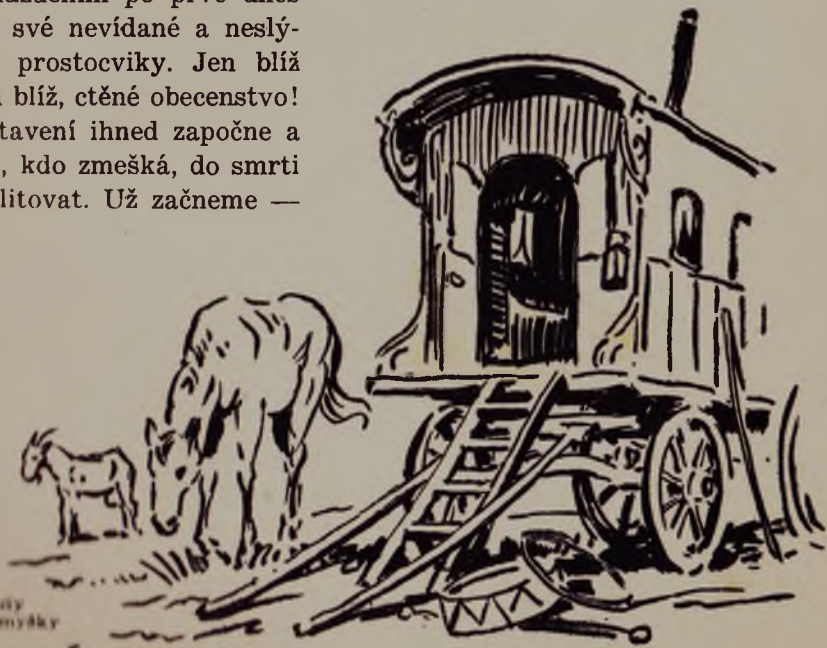
Cokoliv Stázinka poručila, myška ochotně vykonala.

bubnu bušil komediantův syn a činelami mu pomáhala ohlušující buchot tvrdit Stázinka.

Přecházejí po cvičišti starý komediant připravoval, čeho bylo potřeba k představení. Oblečen byl v přilehavé světlé spodky, v černou sametovou vestu, jež nechávala krk i ruce nahými, a v lehké střevíce. Syn jeho, do bubnu tlukoucí, oděný byl celý bílým trikotem, Stázinka měla trikot červený, krátké sukýnky zelené a na nohou pružné opánky.

Když se kolem ohrady skupilo hojně diváků, vystoupil na vyvýšenou podlahu starý komediant a promluvil: „Ctěnému obecenstvu zdvořile oznamuji, že představení ihned započne. Pánové a dámy uvidí krkolomné kousky na provaze, se železnými koulemi a obručemi — též jiné mistrovské zázraky, nad nimiž budou oči přecházet. Naše společnost je ta nejslavnější na světě. Naším kouskům ve vzduchu a na zemi se nevyrovnají kousky žádného druhého umělce — a třeba byl už z Indie nebo Australie. V posledních dnech se nám podařilo získati divotvornou myšku, která před vašim vzácným shromážděním po prvé dnes ukáže své nevidané a neslychané prostocviky. Jen blíž — jen blíž, ctěné obecenstvo! Představení ihned započne a každý, kdo zmešká, do smrti bude litovat. Už začneme —

začneme — vzácní pánové a dámy. Naše umění není ani klam, ani šalba — každý se na své oči přesvědčí, že dosud nic podobného nespatriil. Blíž, prosím, velectěné obecenstvo, — a dítky račte dovolit kupředu! Představení bude ihned zahájeno!“

Domluvív pokynul synovi, aby několika údery do bubnu oznámil začátek.

Zvědavost obecenstva byla velmi podrážděna. Uměleť nevrlý mrzuta promluvit s vážností, která omračovala, a počínal si vůbec tak sebevědomě a důstojně, že všechny oči diváků sledovaly napjatě každý jeho krok. Nikoho nenapadlo otočit se aspoň letmo za sebe. Snad by byla bývala zjiřřená nedočkavost u leckoho rázem ochladla — kdyby uviděl obstarožnou komediantovu manželku, jak s plechovým talířkem obchází mnohohlavou společnost, bystře pozorujíc, aby nikdo neupláchl, dřív než zaplatil.

Ale konečně — kdo by mohl na potulných umělcích žádati, aby se namáhali zadarmo? A výkony jejich nebyly nikterak

hloupé. Hned první kousek, který provedl otec se synem, zasloužil všeobecné pochvaly. Starý zlostník dovedl nejen lichometně mluvit, nýbrž měl také sílu obra. Vyzdvihl si mladého chlapíka na ramena, podal mu ruce — hoj! —

a diváci hlasitě projevovali svůj údiv, když se syn postavil nohama do výše a držel tělo jako svíčku — ovšem uprostřed trochu prohnutou. Opíral se rukama o ocelové dlaně svého siláckého tatíka. Ale to nebylo ještě všecko! Tatík se se „svíčkou“ prošel několikrát po cvičišti, potom usedl, ba i naznak lehl a chlapíka držel pořád ve výši.

Zatím diváků přibývalo potěšitelně. Komediantova žena sbírala do plechového talířku krejcary a vesničané i měšťáci dávali rádi. Stáloť za podívanou i druhé číslo, jež provedl mladík sám na vodorovně napjatém laně. Roztočil se na něm ze závěsu na rukou jako lopatka vířícího kola, pak se bystrým skokem na lano vyhoupl, poskotačil v podivuhodných poklonách a výskocích a konečně, semknuv ruce, jako by chtěl plovati, dvěma divokými kotrmelci dopadl bezpečně na pevnou zemi.

Došlo na Stázinku. Vystoupila na prkennou podlahu a přehnula se hlavou nazad až k podlaze. Přikročil starý mrzuta, chopil se jejích rukou a učinil s ní několik odvažných přemetů.

„To dítě nemá kosti!“ křikovala se jedna užaslá venkovanka. „Co to s ní dělá? — Vždyť jí převrátí žaludek?“

Thumený smích se rozšuměl ve valném davu.

Starý komediant toho nedbal. Zavázal Stázince oči šátkem, jeho synek rozprostřel pod vodorovné lano několik houní — a už stála dívka na

laně, v rukou hladkou tyč. Udržovala se tyčí v rovnováze a kráčela volně po ošemetném provaze. Nejdřív kupředu, pak nazad. Chvěla se při tom v celém těle — ale nespadla.

„No — tohle se mně líbí!“ zahlaholil pantatínek, ověšený na ramenou dvěma páry nových bot. Starý mrzuta přistoupil k lanu a Stázinku snesl.

„Zaplať Pán Bůh, že už je dole!“ oddechla si vrásčitá stařenka, stojící docela vpředu. „Já bych svou dceru takovým kouskům nedala učit za nic!“

Následovaly výkony mladého chlapíka s koulemi, obručemi, tyčemi. Ale ty se líbily už méně.

„Kde je ta divná myš?“ ozvala se ze shromáždění.

„Přijde hned, ctěné obecenstvo!“ hlásil starý náčelník. „Jen malé strpení!“

Přikročil k prkenné podlaze a navázal tam na zabodnuté tyče křížem krážem tenké motouzy. A ejhle! Z domku po schůdkách sestupovala Stázinka, nesouc maloučkou klíčku, vystlanou vatou. Myšku v ní bylo dobře viděti . . .

Čtenáři rádi by as uslyšeli, kterak byla Stázinka v kočovném domku uvítána, když přinášela z lesa naši milou čiperku. Povíme to docela krátce.

Starý komediant i jeho manželka vyslechli nedůvěřivě, co jim pověděla o zvláštním myščině umění. Ba bručivý mrzuta nehodlal ani s trávníku povstati, aby spatřil to neobyčejné zvířátko. Když však Stázinka rozbalila šátek a něžně myšku vyzvala, aby si jí vlezla na rameno, přece byl trochu zvědav, stane-li se tak. Myška opravdu vylezla Stázince na rameno.

„A teď hop! na ruku, hezounká myšičko!“ pobídla ji dívka. Hodná čiperka jako poslušný záček seskočila do její dlaně.

„Hm! To bych nebyl čekal —“ divil se mrzuta. „A co umí ještě?“

„Ó — umí toho nesmírně mnoho!“ nadšeně Stázinka volala. „Ale nejdřív jí dám něco jíst, aby viděla, že ji mám ráda.“

„Počkej, přinesu kousek krupičné kaše,“ laskavě se nabídla stařena.

Přinesla — a myška si s chutí polibovala. Olízla si na konec rypáček a přitulila se k Stázince.

„Vidíte — je to opravdu roztomilé zvířátko!“ jásalo děvče. „Pán Bůh mi je seslal! Budeme s ním šťastni.“

„Tak ji dej nyní do klece, aby si odpočinula,“ vlídně radil starý komediant. „Či chceš, aby nám ukázala ještě něco?“

„Ráda bych. Ale bojím se, aby mi přece jen neprchla.“

Myška těm obavám porozuměla. Pohlédla Stázince do očí tak dobrácky krotce, že všechny obavy rázem rozplašila.

„Nuže, vezměte provaz a napněte ho vodorovně na tyče,“ žádala dívka. „Vedle něho o něco výše druhý provaz! Uvidíte, co drahá myšička dokáže.“

Starý mrzuta ochotně žádosti vyhověl. Myška sledovala pozorně ty přípravy, sedíc Stázince na dlani. A sotva že byly provazy uchystány, sesunula se na zem, doběhla k tyči, střelovitě se vyšplhala nahoru i pustila se po provaze. Uprostřed zatkla do něho zadní tlapy a rozkomíhala se velmi zábavně. Jediným mihnutím přelétla pak na provaz vyšší a odtamtud klidně se zadívala na Stázinku.

„Umí to! Umí!“ chválil mrzuta. „Ale teď ji už nech! Zítرا se myškou v městě pochlubíme.“

„Děkuji ti, hezká myšičko!“ zalichotila Stázinka roztomilé umělkyni. „Seskoč mi pěkně na rameno — hop!“

A myška poslušně seskočila.

Stařena přinesla klíčku, vyklepala ji, sehnala kusy vaty, jak si přála Stázinka, a do té klíčky myšku vpustily.

„Nebude se ti stýskat u nás!“ mazlila se s ní dívka.

Byla tak šťastna, tak převelice šťastna, že celou téměř noc co chvíli se pozvedala na chudém loži, aby popatřila na svou myšičku, pokojně odpočívající v kleci na měkké vatě. Pověřila Stázinka klíčku na hřebík nad svým lůžkem.

Tak si zvolila Čiperka dobrovolné zajetí ze soucitu s týranou dívkou, věříc pevně, že se jí tím ulehčí. Zažila už sama ve světě dost útrap i dosti zklamání — též u svých myších družek; i přivinula se ochotně pod ochranu Stázinčinu, přesvědčena, že jí nikdy nebude ubližovati.

A skutečně jí neubližoval ani starý komediant, ani jeho manželka, ani jejich syn — nanejmeně pak Stázinka. Měla se dobře a byla hotova za to se odvděčovati.

První představení v městě skončilo vítězně. Diváctvo hlučelo jako poblázněno, vidouc mistrné skoky myščiny s provazu na provaz, všeliké kozelce, plné roztomilosti, zábavné komíhání na tlapkách — a zejména její neobyčejnou poslušnost. Cokoliv Stázinka poručila, myška ochotně provedla. Z celého náměstí se lidé sehnali a žasli nad novým divem světa. Stará komediantova manželka shrabovala opravdové spousty peněz, kterých se jí dostávalo za vzácnou podívanou. Ke konci představení nosila Stázinka myšku na dlani kolem dokola a ukazovala ji obecenstvu.

„Inu, inu!“ kroutili hlavami pantatínkové a panímaminky. „Kdo by si pomyslnil, že se i myši tak vycvičí!“

Největší povyk tropily ovšem děti. Umiňovaly si svato-svatě, že si doma také chytí živou myšku a že ji rovněž budou učit skákat. Rodiče jim to vážně vymlouvali, že ne každá myš, která mlsá v komorách máslo a okusuje bochníky chleba, je tak vtípná a účelivá, jako tato myška. A plni úžasu a divných myšlenek vzdalovali se konečně i s dětmi od nevídaného divadla.

V kočovném domku bylo večer blaze. Stařena vystrojila hostinu, kolem stolku sesedli se všickni čtyři obyvatelé a myšku uvelebili na stolek vedle mísy. A bylo to laskání a chválení, zvláště když viděli, že si myška bez pobídky nedovolila na nic sáhnout. Rozumně jí oddělili přiměřený kousek masa, aby se nepřejedla, a potom ji uložila Stázinka jako nejdražší poklad do klícky měkce vstlané.

Už dávno — snad nikdy nebylo takového klidu a míru v komediantské domácnosti. Laskavostí nezvyklou zahrnována zejména Stázinka, jež radostí plakala, věříc, že jí nastane nyní život šťastný a blažený. Se slastným úsměvem na rtech ulehla na lůžko, aby ulevila znaveným údům.

XX.

Do klícky zlaté

Výdělek z této první ukázky myščina umění byl tak značný, že starý komediant zosnoval v hlavě pro budoucnost plno plánů.

Druhého dne, hned zrána, zašel se Stázinkou do krámu, v němž se prodávaly hotové ženské obleky, a vybral jí tam oděv, ušitý na malou městskou slečinku. Slušel jí výborně. Potom se odebral do tiskárny a dal natisknout po prvé za svého života cedule, na nichž bylo slovy nadšenými zváno k nevídanému divadlu, při němž předvede „slečinka Stáza“ svou vycvičenou myšku, zvanou „Div světa“. A když se tak připravil k lepší budoucnosti, pustil se se svým domkem k vedlejšímu městu. Dojel do něho před večerem.

Představení toho dne neuspořádal. Usmyslil si zkusiti štěstí jiným způsobem, nežli je zkoušel doposud. Namísto cvičiště pod širým nebem, jak vždycky činíval, zamluvil si místní divadlo. Hodlal v něm provésti jenom několik nejvybranějších kousků se svým synem, ostatek večera pak ponechati Stázince a její myšce. Vynaložil mnoho peněz na úhledné sloupce o třech nohách, na motouzy zcela čerstvé a na lepenku, z níž nastříhal vstupenek.

Na nárožích ulic rozvěsil cedule a čekal s neklidem, kterak asi dopadne to nákladně chystané představení. Manželku usadil večer do výklenku, v němž se i jindy prodávaly vstupenky. A nastojte! Vstupenky šly na dračku a hlediště divadla se naplnilo brzo ve všech prostorách.

Úspěch velikolepý! Budova divadla se otřásala potleskem, když Stázinka, všecka změněna vkusným novým šatem, přinesla na jeviště klíčku s dovednou myškou a když počala s ní prováděti nevidané prostocviky. Myška se tužila neobyčejně. Skoky přes celé jeviště s motouzu na motouz byly jí hračkou. Starý komediant důmyslně rozestavil sloupce, na nichž byly motouzy napjaty, zavěsil u stropu i několik lehkých kruhů, v nichž se myška při představení komíhala jako opička.

S jeviště zněly laskavé povely Stázinčiny: „Myšičko drahá, hop! hop! Na zadní tlapky se zavěš! Tak! — Pěkný skok na tento motouz — a zase na tento! Dobře, miláčku! A nyní do kruhu — hop! Hezky se rozhoupej! Spusť se do druhého — a zase nazpět — tak, velmi dobře, hodná myšičko!“ . . .

Drobná umělkyně činila dívce pomyšlení. Skákala jí na rameno, s ramene na vysoký motouz, odtud na dlaň, s dlaně na podlahu a potom se rychlostí blesku vyšplhala po hladké tyči i usedla na konci jako ptáček. Diváci volali „výborně!“, Stázinka se klaněla a starý komediant si mnul radostí ruce.

Také ukázky jeho síly a synovy pružnosti se obecenstvu líbily. Představení se skončilo vůbec slavně a vyneslo mnoho peněz.

Starý komediant věděl, co s nimi. Prodal koně, kozu i kočovný vůz, odjel s celou společností do Prahy a tam se z nich ze všech rázem vyklubali „umělci světoví“. Starý mrzuta na svou nevrlost už nadobro zapomněl. Byl samá láska, samá vlídnost, a stále nové myšlenky a nápady se mu rojily v hlavě. Nakoupil nádherného šatstva pro sebe i pro ostatní, namísto motouzů konopných pořídil vkusné šňůry z hedvábí a lehkého drátu, místo tyčí dal vyrobiť umělé lesní stromky,

Stázince opatřil zlatoskvoucí hůlčičku, kterou bude myšce při představení kynout, — a potom rozhlásil nárožními cedulemi i v novinách, že v tom a v tom sále bude možno spatřit divotvornou myšku, která létá vzduchem.

Celý týden, večer co večer přicházelo diváků tolik, že jich nemohl veliký sál ani pojmouti. Vstupné určil starý chytrák hodně vysoké, sám a syn jeho ani se už nenamáhal vlastními výkony. Toliko Stázinka s myškou vystupovala na jeviště a obě byly zahrnovány nadšenou pochvalou.

Řada výnosných večerů v Praze zajistila dosavadním chudým komediantům budoucnost nadobro. O myščině báječné obratnosti se psalo v novinách jako o skutečném divu světa, učenci se chodili na ni dívat i ve dne do hostince, v němž slavená rodina bydlela. Pověst o nevidaném myščině umění se roznesla z Prahy do Berlínu, odtud do Paříže i do všech ostatních hlavních evropských měst. Odevšad přicházely písemné žádosti, aby ji tam přišli ukázat.

Starý pěstoun Stázinčin byl hlava ku podivu podnikavá a bystrá. Dovedl se velmi dobře vpravit do nových poměrů, plných skvělosti a nadbytku. Neustále vymýšlel, jak by učinil představení pokud možno vybraným a oku lahodícím. Znenáhla opatřil celý hájek i umělá nebesa nad něj — a tak se stěhoval, potřebuje pro ty všechny věci celého vagonu, z jednoho hlavního města do druhého.

Všude přiváděla myška diváctvo u vytržení. Peníze jen jen se hrnuly do kapsy šťastných majetníků „Divu světa“, takže se z nich za dva, za tři roky stali zámožní lidé.

Je potřeba přiznat dávnému mrzutovi, že se docela změnil vůči Stázince. Neupíral jí, že je všeho toho štěstí tvůrkyní ona, a poněvadž dcerou jeho nebyla, rozhodl se, že nadále polovice všech příjmů bude patřit jí.

Ze Stázinky vyrostla tou dobou krásná mladá dáma, jež si každého nakloňovala líbezným chováním a dobrotou srdce. Neopomíjela se vzdělávati četbou dobrých knih a vždy, když

DIV SVĚTA

seděla nad knihou v nádherném nějakém pokoji — její pěstoun osvědčoval k ní totiž i takovou pozornost, že najímal pro ni a myšku v hostincích vždycky pokoj zvláštní —, brala si klíčku se svou drahocennou umělkyní k sobě na stůl a přes tu chvíli se s ní mazlila.

Myška nebydlela už v klícece obyčejné. Stázinka pro ni koupila roztomilý domeček z drátů zlatých a vystlala jej celý hedvábím. Ale pokud stravy se týče, malá mistryně nejraději brala za vděk kouskem chleba namazaného máslem. Byla skromná a zachovala se tím při zdraví.

Stázinka vystupovala na jeviště do umělého hájku v černém hedvábném úboru, vlasy vkusně učesány a v bílých rukavičkách. Myška mívala na krčku hezkou růžovou stuhu — a vše vypadalo tak ladně a rozkošně, že se chodili na představení dívat i lidé nejvznešenější.

Za pět let nebylo už v Evropě většího města, kde by neznali divotvorné myšky. A stále ještě docházely žádosti, aby ji tam a tam přivezli obecenstvu ukázat. Stázinka vyhovovala dle možnosti, dbajíc, aby se myška příliš neunavovala.

Všude pak osvědčovala myščína velitelka dvě krásné ctnosti. Prýštily z jejího dobrého, šlechetného srdce a byly posilovány vzděláním, v němž se hleděla čím dál tím více utužovati. Ctnostmi těmi byly: cit k chudině a láska k vlasti. Jakmile se octla v některém novém místě, nejdřív u veřejného úřadu věnovala slušnou částku na rozdělenou mezi nuzné, a potom pátrala, jsou-li v městě příslušníci českého národa. Shledala se skoro všude s českou společností, ba objevila velmi často i české spolky v městech německých, francouzských a anglických. Těm poskytla pokaždé značné podpory chudému členstvu.

A tak byly její cesty po světě posvěceny štěstím hmotným i blaživým klidem duševním. Stala se nesmírně bohatou statky pozemskými a vyrostla zároveň v bytost ušlechtilou, srdce vzácného.

Po osmi letech začala myška churavět. Stázinka se nehýbala od jejího zlatého domečku, v němž tiše ležela, patřic na svou velitelku kalnými očima. Nejedla nic, dýchala slabě a konečně dokonala.

Byl konec vítězoslavným poutím po světě. Ale co myška dokázala, zaručovalo jí trvalou vzpomínku.

Stázinka, plna žalu, odnesla mrtvou ubožačku k dovednému vycpavači zvířat. Ten stáhl její kožku a tak krásně ji vycpal, že byla jako živá. K Stázinčině žádosti upevnil ji na malý stromek v poloze, jako by se chystala ke skoku. Na krčku měla hedvábnou stuhu, skleněná očka se zdála živými — a tuto zdařenou postavu myšky živé dala si její velitelka odnésti do svého příbytku. Tělo myščíno sama zahrabala v nedalekém háji.

Nyní, v nových poměrech, Stázinka zavolala své pěstouny, aby se vespolek poradili, kterak budou žítí nadále. Sama navrhla, dlouho se nerozmýšlejíc, aby se odebrali do české dědiny, kde jest pochována její matka.

Návrhu jejímu bylo ochotně přisvědčeno.

Bývalý komediant zakoupil v dědině veliký statek a Stázinka bydlila zatím s ním. Ale ihned vykonala přípravy, aby byla vystavěna veliká budova s krásnou zahradou, a z budovy té učinila útulek chudých opuštěných sirotků. Sama řídila tento lidumilný ústav, jenž se stal požehnáním všem ubožákům, které rodiče po své smrti zanechali v bídě duševní a tělesné.

Kdykoliv pak někdo navštívil dobročinnou správkyni sirotčince, nejdřív jej zavedla do svého vlastního pokojíka a ukázala hezoučkou vycpanou myšku, sedící na suchém, bezlistém stromku, i zlatou klíčku, zachovanou tak, jak v ní myška dokonala.

A každý žasl, když uslyšel, že vlastně ta nepatrná myška je původkyní ústavu tak blahodárného.

Stázinka obětovala tomu ústavu arciť též mnoho: své vzácné, měkké srdce, otevřené každé starosti a každému bolu.

K o n e c.

Obsah

I. O pavlovské škole a o myší rodině	5
II. Z kolny na výzvědy	10
III. Kterak se děti ve škole polekaly	15
IV. Ve škole je život blažený	21
V. U ševce Vávry v Borovnici	25
VI. Vandrovnickovy vysoké boty	30
VII. Myška zachránitelkou vandrovnickových bot	36
VIII. V lesních houštinách	40
IX. Další pobyt v lesních houštinách	48
X. Hnízdo lesního skřivana	55
XI. Podivná loďka po řece plynoucí	59
XII. Zhář	65
XIII. Myška ve společnosti	72
XIV. Bitva, jaké svět neviděl	78
XV. Vážné rozhodnutí	84
XVI. Po lodi do světa	90
XVII. Opět sama!	101
XVIII. Komediantova Stázinka	106
XIX. Myščina sláva	112
XX. Do klicky zlaté!	120
XXI. Doslov	125

T. E. TISOVSKÝ / PŘÍHODY MALÉ MYŠKY / PÁTÉ VYDÁNÍ
ILUSTROVAL MILOŠ SLOVÁK / GRAFICKY UPRAVIL J. E. ŽOHA
VYŠLO V ROCE 1942 JAKO 20. SVAZEK KNIŽNICE PRO MLÁDEŽ
»ŽIVÉ PRAMENY« NÁKLADEM ÚSTŘEDNÍHO UČITELSKÉHO
NAKLADATELSTVÍ A KNIHKUPECTVÍ, SPOLEČNOSTI S R. O.,
V PRAZE VII, LETENSKÁ 4, A BRNO, GISKROVA 34, JAKO 1.436
PUBLIKACE / VYTISKLA KNIHTISKÁRNA M. KNAPP V PRAZE X
CENA BROŽOVANÉ KNIHY K 34.—, VÁZANÉ K 44.—